

کد کنترل

321

A

پنجشنبه

۱۴۰۳/۰۱/۱۶

گروه آموزشی ماز

آزمون الکترونیکی دوازدهم انسانی - مرحله ۱۵

آزمون اختصاصی - دفترچه ۱

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	از شماره	تا شماره	زمان پاسخ‌گویی	ملاحظات
۱	ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه	۶۵ سؤال ۷۳ دقیقه
۲	زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه	
۳	علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۳ دقیقه	

حق چاپ و تکثیر سوالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می‌باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می‌شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سوالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

کنکور پرمیوم

- محتوای آموزشی آمادگی کنکور ○
- پوشش آزمون‌ها ○

جهت استفاده از محتوا در کانال تلگرامی ما عضو باشید:

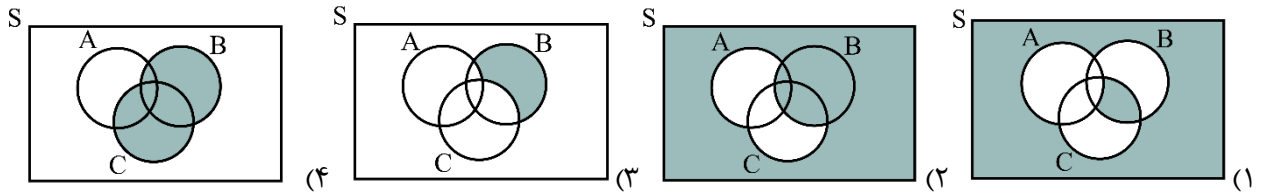
 @KONKOORPREMIUM

۱- در یک خانواده ۴ فرزندی با کدام احتمال، فرزندان یکی در میان دختر و پسر هستند؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{1}{8}$ (۴) $\frac{1}{16}$

۲- کدام نمودار، پیشامد «AUC رخ ندهد یا B رخ دهد» را نمایش می‌دهد؟

۳- چه تعداد از ضابطه‌های زیر، تابع نمایی را نشان می‌دهند؟

(الف) $y = (1 - \sqrt{3})^x$ (ب) $y = 1^x$

(ج) $y = (2x)^x$ (د) $y = (0.001)^x$

(هـ) $y = \left(\frac{2}{5}\right)^x$ (و) $y = x^5$

- (۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۲

۴- با حروف کلمه «sunday» کلمه چهار حرفی بدون تکرار می‌سازیم. با کدام احتمال، این کلمه شامل دو حرف صدادار است و حروف صدادار کنار هم هستند؟

- (۱) $\frac{1}{10}$ (۲) $\frac{1}{8}$ (۳) $\frac{1}{6}$ (۴) $\frac{1}{5}$

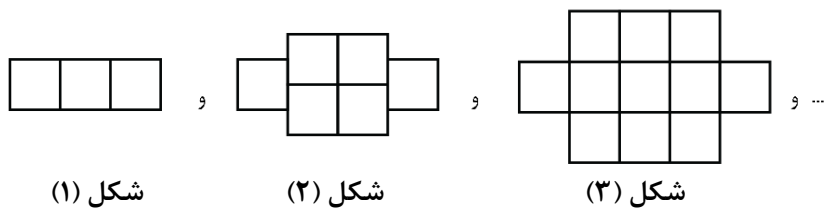
۵- A و B دو پیشامد از فضای نمونه S هستند به طوری که $A - B = A$ است. اگر رابطه $P(A') + P(B') = 1/8$ برقرار باشد، $P(A \cup B)$ کدام است؟

- (۱) $0/2$ (۲) $0/4$ (۳) $0/6$ (۴) $0/8$

۶- شخص A یک تاس و شخص B دو تاس را پرتاب می‌کند. احتمال اینکه مجموع دو تاسی که شخص B پرتاب می‌کند برابر با تاس شخص A باشد کدام است؟

- (۱) $\frac{5}{72}$ (۲) $\frac{13}{216}$ (۳) $\frac{11}{72}$ (۴) $\frac{5}{216}$

۷- در الگوی زیر، تعداد مربع‌های کوچک در شکل سیزدهم کدام است؟

شکل (۱)

شکل (۲)

شکل (۳)

- (۱) ۱۸۴ (۲) ۱۵۲ (۳) ۱۶۳ (۴) ۱۷۱

محل انجام محاسبات

۸- با استفاده از ۱۱ نقطه موجود در مستطیل مقابل، چند مثلث می توان ساخت؟

- (۱) ۱۵۰
(۲) ۱۶۰
(۳) ۱۷۰
(۴) ۱۸۰

۹- بین دو عدد ۲۰ و $k+4$ ، ۱۰۰ عدد قرار داده ایم به طوری که کل اعداد، تشکیل دنباله ای حسابی با اختلاف مشترک ۳ داده اند. اگر جملات دنباله را تا بی نهایت جمله ادامه دهیم، مجموع $(k+1)$ جمله اول این دنباله چیست؟ (عدد ۲۰ جمله اول است)

- (۱) ۱۸۲۹۰۰ (۲) ۱۵۹۵۲۰ (۳) ۲۳۷۲۰۰ (۴) ۱۶۹۴۰۰

۱۰- جمله عمومی یک دنباله حسابی به صورت $a_n = (|b|-1)n + 3$ و رابطه بازگشتی آن به صورت $a_{n+1} = a_n + 4$ می باشد مجموع b و جمله بیستم این دنباله چیست؟ ($b \in \mathbb{N}$)

- (۱) ۸۸ (۲) ۸۰ (۳) ۹۲ (۴) ۹۶

۱۱- در یک دنباله حسابی رابطه $3 + S_n = 6n + S_{n-1}$ برقرار است (S_n مجموع n جمله اول است) مجموع سی جمله دوم دنباله کدام است؟

- (۱) ۷۲۰۰ (۲) ۷۶۰۰ (۳) ۸۱۰۰ (۴) ۸۴۰۰

۱۲- در یک دنباله هندسی، جمله اول ۳ است و رابطه $a_n = (a_3)^2$ برقرار است. رابطه بازگشتی دنباله کدام است؟

$$\begin{cases} \frac{a_{n+1}}{a_n} = 2 \\ a_1 = 3 \end{cases} \quad (2)$$

$$\begin{cases} \frac{a_{n+1}}{a_n} = 3 \\ a_2 = 9 \end{cases} \quad (1)$$

$$\begin{cases} a_{n+1} = 2a_n \\ a_1 = 3 \end{cases} \quad (4)$$

$$\begin{cases} a_{n+1} = 3a_n \\ a_2 = 6 \end{cases} \quad (3)$$

۱۳- اعداد 128^{x-y} و $\sqrt[3]{2}$ و $8 \times 4^{x+y}$ از چپ به راست، تشکیل یک دنباله هندسی می دهند. کدام گزینه درست است؟

$$\begin{cases} 9x - 5y = \frac{-7}{3} \\ 27x + 15y = -8 \end{cases} \quad (2) \quad (4)$$

$$\begin{cases} 9x + 5y = \frac{-7}{3} \\ 27x - 15y = -8 \end{cases} \quad (1) \quad (3)$$

۱۴- عمق آب یک رودخانه ۱۰ متر است. در اثر فرسایش خاک و کمبود بارندگی، هر سال ۲۰ درصد از عمق آب کم می شود. پس از گذشت ۱۳ سال، عمق آب چند برابر عدد $(\frac{7}{8})^{11}$ است؟

- (۱) ۶/۴ (۲) ۶/۸ (۳) ۷/۲ (۴) ۷/۸

۱۵- حداقل چند جمله اول دنباله هندسی $1, 2, 4, 8, \dots$ را با هم جمع کنیم تا حاصل بزرگ تر از ۸۰۰ شود؟

- (۱) ۹ (۲) ۱۰ (۳) ۱۱ (۴) ۱۲

محل انجام محاسبات

۱۶- از معادله $100 = \frac{x}{33} + 4x + 8x + 16x + \dots$ مقدار x کدام است؟

- (۱) $\frac{3400}{1021}$ (۲) $\frac{1400}{1021}$ (۳) $\frac{3200}{1023}$ (۴) $\frac{2300}{1023}$

۱۷- هرگاه جمله پنجم یک دنباله حسابی غیر ثابت، واسطه هندسی بین جملات سوم و دهم آن دنباله باشد، اختلاف مشترک دنباله حسابی چند برابر جمله اول آن است؟

- (۱) $-\frac{5}{2}$ (۲) $\frac{5}{2}$ (۳) $-\frac{3}{2}$ (۴) $\frac{3}{2}$

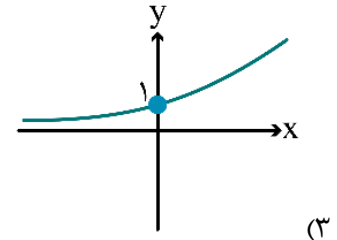
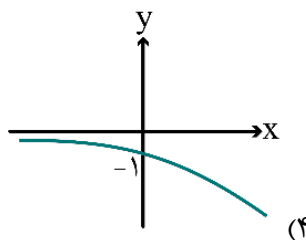
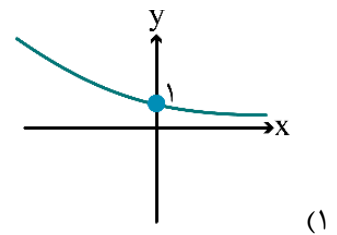
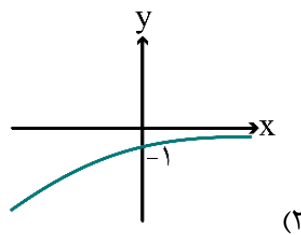
۱۸- اگر $a < 0$ باشد، ساده شده عبارت $A = \sqrt[6]{64a^6} - 2\sqrt[3]{8a^3} + \sqrt{16a^2}$ کدام است؟

- (۱) $8a$ (۲) $-8a$ (۳) $10a$ (۴) $-10a$

۱۹- دنباله هندسی $\dots, -4x^2, -4x, -4$ افزایشی است. محدوده x کدام است؟

- (۱) $x > 1$ (۲) $0 < x < 1$ (۳) $-1 < x < 0$ (۴) $x < -1$

۲۰- نمودار تابع $f(x) = \frac{(\frac{1}{2})^x}{5^{-x}}$ را نسبت به محور y ها قرینه می کنیم. نمودار حاصل کدام است؟

محل انجام محاسبات

۲۱- کدام گزینه درباره شعر یا نثر دوره بیداری درست است؟

- ۱) فن ترجمه از عوامل مؤثر در رشد آگاهی و تحول اندیشه ایرانیان در سال‌های قبل از مشروطه بود. ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در زمان مظفرالدین شاه آغاز شد.
- ۲) داستان‌نویسی به شیوه جدید محصول یک قرن گذشته است. پس از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان (داستان بلند) به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند.
- ۳) تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه به علت اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر، جاذبه‌ای نداشت.
- ۴) در عصر مشروطه بیش‌ترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های سیاسی بود و جز تعداد اندکی رمان سیاسی، رمان دیگری نوشته نشد.

۲۲- موارد زیر، به ترتیب، کدام شاعر یا نویسنده را معرفی می‌کند؟

- او در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود.
 - وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده است.
 - او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد.
 - در قصیده به سبک ناصر خسرو و به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید.
- ۱) مهدی اخوان ثالث - ادیب‌الممالک فراهانی - دهخدا - فرخی یزدی
 - ۲) مهدی اخوان ثالث - نشاط اصفهانی - قائم مقام فراهانی - فرخی یزدی
 - ۳) محمدتقی بهار - ادیب‌الممالک فراهانی - قائم مقام فراهانی - پروین اعتصامی
 - ۴) محمدتقی بهار - نشاط اصفهانی - دهخدا - پروین اعتصامی

۲۳- با توجه به درون‌مایه‌های رایج در دوره بیداری، کدام بیت نمی‌تواند مربوط به این دوره باشد؟

۱) دست اجنبی افراشت تا لوای ناامنی	فتنه سربه‌سر بگذاشت، سر به پای ناامنی
۲) فلک روزی مبادا سازد از بند غم آزادم	کمند حلقه زلف تو آن دم دادرس بادا
۳) آن آتشی که خاک وطن گرم بود از آن	طوری به باد رفت کز آن اخگری نماند
۴) هر بنایی ننهادند بر افکار عموم	بود اگر ز آهن، او پایه و بنیاد نداشت

۲۴- کدام موارد از ویژگی‌های شعر و نثر دوره بیداری نیست؟

- الف: در نظر داشتن تخیلات سراینندگان پیشین
- ب: تنفر از خرافات در نثر داستانی
- ج: نگارش داستان بلند مطابق ادبیات داستانی جدید
- د: گزارشی شدن نثر فارسی
- ه: کلی‌نگری نگرش شاعران و نویسندگان
- ۱) «الف» و «ج» ۲) «ه» و «د» ۳) «ج» و «ه» ۴) «الف» و «ب»

۲۵- در میان عبارات زیر، کدام موارد از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی «درست» است؟

- الف: جمال‌زاده در داستان بیش‌تر به محتوا توجه داشت و خلاف راهی را رفت که کسانی مثل زین‌العابدین مراغه‌ای در پیش گرفته بودند.
- ب: اولین تجربه داستان‌نویسی سیمین دانشور «آتش خاموش» بود و با «سووشون» به اوج نویسندگی خود رسید.
- ج: نیما در سال‌های ۱۳۰۱ تا ۱۳۱۶ چارچوب و طرح کار خود را به بهترین شکل ممکن تدوین کرد. جریان نوگرایی شعری نیما با سرایش ققنوس در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.
- د: مهدی اخوان ثالث از رهروان شعر نیمایی است که با فاصله‌گیری از زبان نمادین به مسائل اجتماعی پرداخت و حوادث زندگی مردم را در شعر خود منعکس کرد.
- ۱) «الف» و «ج» ۲) «الف» و «د» ۳) «ب» و «ج» ۴) «ب» و «د»

۲۶- در متن زیر، از دیدگاه تاریخ ادبیات چند «خطا» دیده می‌شود؟

«بعد از خردادماه ۱۳۴۲ دوران مقاومت در ادبیات داستانی فارسی شکل گرفت. از ویژگی‌های نثر دوره مقاومت روی آوردن به داستان بلند، ترجمه آثار داستانی آمریکای لاتین و همدردی با ستم‌کشیدگان دنیا و کثرت نویسندگان، آشکار است. از شناخته‌شده‌ترین نویسندگان دوره مقاومت می‌توان به جمال میرصادقی اشاره کرد.»

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

۲۷- کدام موارد زیر به ترتیب، از ویژگی‌های «ادبی» و «فکری» شعر دوره معاصر هستند؟

الف: گرایش به خیال‌بندی

ب: صمیمانه و متواضعانه بودن لحن شاعر

ج: پسندیده بودن ابهام

د: طبیعی بودن آرایه‌های بیانی و بدیعی

ه: جدید و نو بودن صور خیال

۱) «ج و د» - «ب و ه»

۲) «ب، ج و ه» - «الف»

۳) «الف و ه» - «ب و ج»

۴) «ج، د و ه» - «ب»

۲۸- کدام یک از گزینه‌های زیر، از ویژگی‌های فکری نثر دوره انقلاب اسلامی نیست؟

۱) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا سیاسی و در مرحله بعد، اجتماعی است.

۲) تفکر اومانیسم در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کم‌رنگ مشاهده می‌شود.

۳) بی‌توجهی به مادیات و دعوت به اخلاقیات از مضامین نثر این دوره است.

۴) تنوع موضوعات در ادبیات داستانی پس از انقلاب کاسته می‌شود.

۲۹- آرایه‌های بیت زیر، در کدام گزینه به درستی معرفی شده است؟

«پیش لب ضحاک تو بس فتنه و آشوب

کز مار سر زلف تو در ملک جم افتد»

۱) تشبیه - ایهام - لف و نشر

۲) ایهام تناسب - تشبیه - تلمیح

۳) تلمیح - کنایه - حس آمیزی

۴) ایهام - استعاره - اغراق

۳۰- آرایه نوشته‌شده مقابله چند بیت درست است؟

الف: چنان مرغ دلم را صید کردی

که بازش دل نمی‌خواهد نشیمن (ایهام تناسب)

ب: چون به یکی پاره پوست شهر توانی گرفت

غبن بود در دکان کوره و دم داشتن (تلمیح)

ج: چون جامه‌ها به وقت مصیبت سیه کنند

من موی در مصیبت پیری سیه کنم (اسلوب معادله)

د: رویت به زلف پرچین تسخیر ملک دل کرد

فتحی چنین که کرده با لشکری شکسته (تضاد)

ه: می‌روی فارغ و خلقی نگران از پس و پیش

تا تو یک ره ز سر لطف در ایشان نگری (ایهام)

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

۳۱- در کدام گزینه، هم ایهام و هم تناسب وجود دارد؟

۱) هر شبی از مهر رخسار تو تا هنگام صبح

دیدۀ اخترفشان را در ثریا کرده‌ام

۲) مرا همچو فرهاد در کام جان

غم خوش‌گوار تو شیرین شده

۳) عشق نزدیک سر زلف توام راه نداد

تا نجس‌تم ز کمند خرد دوران‌دیش

۴) ز زهد خشک ملولم کجاست باده ناب

که بوی باده مدامم دماغ تر دارد

۳۲- با توجه به ابیات زیر، آرایه‌های «حسن تعلیل، ایهام تناسب، مجاز، کنایه، تشخیص»، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- الف: الهی ما گنه‌کاریم و از شرم آستین بر رو
ب: ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رخت
ج: خیز و در دامن باد سحر آویز به عذر
د: به گیسوی تو خوردم دوش سوگند
ه: تی‌ز رفتار گردد و چیره
- (۱) «ب» - «د» - «ه» - «الف» - «ج»
(۲) «د» - «ه» - «ج» - «ب» - «الف»
(۳) «د» - «ب» - «ه» - «الف» - «ج»
(۴) «ب» - «د» - «الف» - «ج» - «ه»

۳۳- در شعر زیر از سهراب سپهری کدام آرایه‌ها دیده می‌شود؟

- «من در این خانه به گمنامی نمناک علف نزدیکم / من صدای نفس باغچه را می‌شنوم / و صدای ظلمت را وقتی از برگی می‌ریزد / و صدای متلاشی شدن شیشه شادی در شب / پاره پاره شدن کاغذ زیبایی»
- (۱) تشبیه، حس آمیزی، تشخیص
(۲) متناقض‌نما، استعاره، ایهام
(۳) تشبیه، استعاره، متناقض‌نما
(۴) تشخیص، حس آمیزی، ایهام

۳۴- آرایه‌های نوشته‌شده مقابل کدام بیت، «کاملاً» درست نیست؟

- (۱) دلم چون غنچه زان شد غرقه در خون
(۲) از هوای توست دایم جان ما در اضطراب
(۳) در گلستانی که شمشاد تو آید در خرام
(۴) چون سنبل تو سلسله در ارغوان نهاد
- که کردی از جفا هر سوی چاکش (حسن تعلیل - تشبیه)
باد می‌آرد نه آتش، آب دریا را به جوش (تضاد - ایهام تناسب)
سبزه خوابیده گردد قامت رعناى سرو (تشخیص - استعاره مصرّحه)
آشوب در نهاد من ناتوان نهاد (تشبیه - استعاره مصرّحه)

۳۵- کدام بیت دارای آرایه‌های «استعاره، ایهام، تشبیه، تضاد» است؟

- (۱) مرو ساقی که بی آن لعل می‌گون
(۲) از آن دُر دانه تا من بر کنارم
(۳) رسن بازی کنم با سنبلت لیک
(۴) ز زلفش نافه تاتار تار نیست
- قدح نوشیدم امشب خماریست
کنارم روز و شب دریاکناریست
پیشانم که بس آشفته کاریست
که هر تار از سر زلفش تتاریست

۳۶- بیت زیر «فاقد» کدام آرایه‌های ادبی است؟

- «چه لعبت است که از مهر ماه رخسارش
(۱) جناس تام - ایهام تناسب
(۲) تشبیه - استعاره
(۳) تشبیه - استعاره
(۴) تشبیه - استعاره»
- چو تار طره او روز من شب تار است
(۱) ایهام - حسن تعلیل
(۲) اغراق - کنایه

۳۷- کدام بیت در وزن «مستفعلن مفاعله مستفعلن فعل» سروده شده است؟

- (۱) بی ماه مهرافروز خود تا بگذرانم روز خود
(۲) بخت ار مدد دهد که کشم رخت سوی دوست
(۳) در خرمن صد زاهد عاقل زند آتش
(۴) مه جلوه می‌نماید بر سبزه خنگ گردون
- دامی به راهی می‌نهم مرغی به دامی می‌زنم
گیسوی حور گرد فشاند ز مفرشم
این داغ که ما بر دل دیوانه نهادیم
تا او به سر درآید، بر رخسار پا بگردان

۳۸- پایه‌های آوایی «ناهمسان» بیت گزینه را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی هجایی کرد.

- (۱) مکن درین چمنم سرزنش به خودروی
(۲) می‌سوزم از فراق روی از جفا بگردان
(۳) هرچند نمی‌سوزد بر من دل سنگینت
(۴) مفروش عطر عقل به هندوی زلف ما
- چنان که پرورشم می‌دهند می‌روییم
هجرات بلای ما شد یا رب بلا بگردان
گویی دل من سنگی است در چاه زخاندان
کانجا هزار نافه مشکین به نیم جو

۳۹- پایه‌های آوایی کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان» تقسیم‌بندی کرد؟

۱) آینه‌ای طلب کن تا روی خود ببینی	۲) چشم مسافر که بر جمال تو افتاد
۳) قانع به خیالی ز تو بودیم چو حافظ	۴) مه روی بپوشاند خورشید خجل ماند

۴۰- کدام دسته از مصراع‌های زیر در وزن «ناهمسان» سروده شده است؟

الف: مگر به خواب ببینم خیال منظر دوست	ب: ای آفتاب خوبان می‌جوشد اندرونم
پ: کامم از تلخی غم چون زهر گشت	ت: من و دل گر فدا شدیم چه باک
ث: به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل	ج: دارم امید عاطفتی از جناب دوست
- ۱) «ج» - «ت» - «الف» ۲) «ت» - «ج» - «ب» ۳) «پ» - «ت» - «ث» ۴) «ب» - «ج» - «پ»

۴۱- اختیارات شاعری بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

- «و آخر مجلس که دهر میکده غم گشاد
دور ز ما درگرفت ساقی دوران او»
- حذف همزه - ابدال - بلند بودن هجای پایان مصراع و نیم مصراع - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه
 - قلب - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه - بلند بودن هجای پایان مصراع
 - تغییر کمیّت مصوّت کوتاه - حذف همزه - بلند بودن هجای پایان مصراع و نیم مصراع
 - تغییر کمیّت مصوّت بلند - ابدال - آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن - بلند بودن هجای پایان نیم مصراع

۴۲- تعداد اختیار وزنی «ابدال» در همه گزینه‌ها یکسان است، به جز:

۱) آمد باران غم پول سلامت ببرد	بر سر یک مُشت خاک تا کی باران او
۲) غم که در آید به دل بنگری آسیب آن	کاتش کافتد در آب بشنوی افغان او
۳) دارم زنگار دل دارم شنگرف اشک	کیست که نقشی کند زین دو بر ایوان او
۴) نتوان در خط دهر خط وفا یافتن	نتوان بر نقش آب نقش قلم ساختن

۴۳- با توجه به ابیات زیر، اختیارات «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن، ابدال، قلب و کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف: ناف تو بر غم زدند غم خور خاقانیا	آن که جهان را شناخت غمکده شد جان او
ب: دل از آمل دور کن زان که نه نیکو بود	مصحف و افسانه را جلد به هم ساختن
پ: بخور ای نیک‌سیرت سره‌مرد	کان نگون‌بخت گرد کرد و نخورد
ت: نه من انگشت نمایم به هواداری رویت	که تو انگشت نمایی و خلاق نگرانت
ث: خوان درویش به شیرینی و چربی بخورند	سعدیا چرب‌زبانی کن و شیرین‌سخنی
- ۱) «ت» - «ب» - «الف» - «ث» ۲) «پ» - «الف» - «ب» - «ت»
۳) «ث» - «پ» - «الف» - «ت» ۴) «پ» - «ث» - «ب» - «الف»

۴۴- کدام گزینه وزن شعر نیمایی زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- «مانده از شب‌های دورادور / بر مسیر خامش جنگل / سنگ‌چینی از اجاقی خُرد / اندرو خاکسترِ سردی»
- فاعلاتن فاعلاتن فعلاتن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن / فاعلاتن فعلاتن
 - فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع
 - فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع
 - فاعلاتن فعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع

۴۵- نام وزن مقابل کدام مصراع، درست است؟

- ۱) تو را من چشم در راهم شباهنگام (هزج مسدس محذوف)
- ۲) شیراز پر غوغا شده است از فتنه چشم خوست (رجز مسدس سالم)
- ۳) مرغ آمین درآلودی است کآواره بمانده (رمل مثنی سالم)
- ۴) فلک مملکت کی دهد رایگانی؟ (مقارب مثنی محذوف)

۴۶- کدام گزینه به مفهوم آیه «فَأَيْنَمَا تُولُوْا فَثُمَّ وَجَهُ اللّٰهِ» نزدیک است؟

- ۱) وجه خدا اگر شودت منظر نظر
- ۲) در عشق خانقاه و خرابات، فرق نیست
- ۳) روی از خدا به هرچه کنی شرکِ خالص است
- ۴) گر پیر مغان، مرشد من شد چه تفاوت؟

زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی
هرجا که هست پرتو روی حبیب هست
توحید محض کز همه رو در خدا کنیم
در هیچ سری نیست که سری ز خدا نیست

۴۷- مفهوم کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) به ملک زندگی ای دوست رنج باید برد
- ۲) چون باز زنی ز نیشکر بند
- ۳) گوی علم و هنر این جاست ولی بی رنج
- ۴) کانی که کنی ز بهر گوهر

دلی که مُرد سزاوار زندگانی نیست
خس در دهن آید اول از قند
دست هرگز نتوان بُرد به چوگانش
سنگت دهد اول آن گهی زر (کان: معدن)

۴۸- کدام گزینه با «گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر سپید» تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) به روزگار جوانیت ماتم پیری است
- ۲) بر من جفا ز بخت من آمد وگرنه یار
- ۳) ز بخت خفته ملولم، بود که بیداری
- ۴) به آب زمزم و کوثر سپید نتوان کرد

سیه دلی چو تو هرگز نداشت بخت جوان
حاشا که رسم لطف و طریق کرم نداشت
به وقت فاتحه صبح، یک دعا بکند
گلیم بخت کسی را که بافتند سیاه

۴۹- مفهوم کلی کدام گزینه با «هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکانها» یکسان است؟

- ۱) علاج نیش ملامت نمی توانم کرد
- ۲) ملامت بر دل صد پاره عاشق بدان ماند
- ۳) از ملامت روی نتوان تافتن در راه عشق
- ۴) مگردان از ملامت روی خود گر از عزیزانی

مرا که سینه ز پیکان، حصار فولاد است
که باشد زخم پیکان و بدوزندش به سوزن هم
پا به فریاد جرس از کاروان نتوان کشید
که یوسف را گزیر از سیلی اخوان نمی باشد

۵۰- مفهوم نوشته شده در برابر کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) این که گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را
- ۲) چون در این میدان نداری دست و پایي همچو گوی
- ۳) پرستش به مستی است در کیش مهر
- ۴) الا تا نخواهی بلا بر حسود

روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع (دستگیری از دیگران)
اختیار سر به زلف همچو چوگانش گذار (شکوه و گلایه از معشوق)
برون اند زین جرگه هشیارها (ناتوانی عقل)
که آن بخت برگشته خود در بلاست (از ماست که بر ماست)

۵۱- نتیجه هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، کدام است؟

- مطالعه علمی اجتماعات انسانی

- تلاش برای حل تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی

- تلاش‌های علمی در جامعه

۱) شکل‌گیری علوم اجتماعی - عدم حمایت همه جانبه دانش عمومی از دانش علمی - فراهم شدن زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی

۲) شکل‌گیری علوم انسانی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - غنی‌تر شدن دانش عمومی

۳) شکل‌گیری علوم انسانی - طرح ایده‌های جدید - افزایش ذخیره دانش علمی

۴) شکل‌گیری علوم اجتماعی - طرح ایده‌های جدید - غنی‌تر شدن دانش عمومی

۵۲- به ترتیب علت هر یک از عبارات زیر، در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- پیچیده‌تر بودن پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- فراهم شدن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان

- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- پدید آمدن شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت

۱) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها - داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها توسط علوم اجتماعی - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی

۲) وابستگی کنش‌های انسانی به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - شناخت بهتر از علوم اجتماعی و به وجود آمدن امکان همدلی برای افراد و جامعه - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - مطالعه کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

۳) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها - شناخت بهتر از علوم اجتماعی و به وجود آمدن امکان همدلی برای افراد و جامعه - داشتن ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی

۴) وابستگی کنش‌های انسانی به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها توسط علوم اجتماعی - داشتن ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها - مطالعه کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

۵۳- عبارات کدام گزینه به ترتیب، در رابطه با نظم اجتماعی درست نیست، اما در رابطه با عبور از جامعه‌شناسی تبیینی به

جامعه‌شناسی تفسیری درست است؟

۱) مشکلات و مسائل اجتماعی، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما هستند و فقط افراد خاصی، مثل مسئولان و مدیران می‌توانند بر آن تأثیر بگذارند - مهم دانستن اراده و ارزش و آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن دیدن، موجب تغییر مسیر از جامعه‌شناسی تبیینی به جامعه‌شناسی تفسیری بود.

۲) زندگی اجتماعی انسان و نظم، همزاد یکدیگرند اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند - مهم دانستن اراده و ارزش و آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن دیدن، موجب تغییر مسیر از جامعه‌شناسی تبیینی به جامعه‌شناسی تفسیری بود.

۳) مشکلات و مسائل اجتماعی، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما هستند و فقط افراد خاصی، مثل مسئولان و مدیران می‌توانند بر آن تأثیر بگذارند - تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی به بسط اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق و آگاهی و معنا در زندگی اجتماعی می‌انجامد.

۴) زندگی اجتماعی انسان و نظم، همزاد یکدیگرند؛ اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند، بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند - تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی به بسط اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق و آگاهی و معنا در زندگی اجتماعی می‌انجامد.

۵۴- چگونه در رویکرد تبیینی، هدف جامعه‌شناسی همانند هدف علوم طبیعی دانسته می‌شود و کدام گزینه نگاه نظریه پردازان کنش اجتماعی را توضیح می‌دهد؟

- ۱) زیرا در نگاه تبیینی به جای تمرکز بر امور قابل مشاهده، بر مفاهیمی تأکید می‌شود که قابل اندازه‌گیری یا تجربه نیستند. - نگاهی که ویژگی‌های ارادی بودن و هدف‌دار بودن کنش را مهم می‌داند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بیند.
- ۲) هنگامی که نگاه جامعه‌شناسی این گونه باشد که با شناخت نظم اجتماعی، انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را به دست می‌آورند، این نگاه حاصل می‌شود. - نگاهی که آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌داند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کند.
- ۳) زمانی که بیش از اندازه بر نظم اجتماعی تأکید شود و به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی بیانجامد و شور زندگی از انسان‌ها گرفته شود. - تأکید بر معنای کنش‌های انسان‌ها و تمرکز بر امور قابل مشاهده با روش همدلانه را مورد بررسی علمی قرار می‌دهند.
- ۴) زیرا در رویکرد تبیینی بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی قابل توضیح نیستند و با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند. - نگاهی که از سلطه‌نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد که وبر از آن به قفس آهنین تعبیر می‌کند، دوری می‌کند و به ویژگی‌های کنش به یک اندازه اهمیت می‌دهد.

۵۵- در ارتباط با نوع نگاه جامعه‌شناسی تبیینی و جوامعی که این نگاه در آن‌ها جاری است؛ به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- این نوع جامعه‌شناسی، نظم اجتماعی را بیشتر بر اساس چه مناسباتی توضیح می‌دهد؟
- این نوع مناسبات را مبتنی بر چه چیزهایی می‌داند؟
- دو کارکرد پذیرش قواعد و مقررات در این نوع از جوامع، چیست؟
- این نوع جوامع در چه زمینه‌ای موفق عمل نمی‌کنند؟

- ۱) درونی - تطبیع، تهدید و اجبار - تأمین نفع افراد جامعه و محافظت از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها - مسلط کردن انسان و آگاهی و اراده او بر جامعه
- ۲) بیرونی - تطبیع، تهدید و اجبار - تضمین پیش‌بینی رفتارها و کنترل پدیده‌های اجتماعی - مسلط کردن انسان و آگاهی و اراده او بر جامعه
- ۳) درونی - قرارداد، نفع، ترس و اجبار - تضمین پیش‌بینی رفتارها و کنترل پدیده‌های اجتماعی - جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل، رضایت و رغبت
- ۴) بیرونی - قرارداد، نفع، ترس و اجبار - تأمین نفع افراد جامعه و محافظت از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها - جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل، رضایت و رغبت

۵۶- موارد زیر به ترتیب با چه مفاهیمی ارتباط دارند؟

- نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌ها
- سلطه‌نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد.
- پیدایش خرده فرهنگ‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی
- اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر
- ۱) هویت‌زدایی - قفس آهنین - فعالیت و خلاقیت کنشگران - ارزش‌زدایی
- ۲) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه شیء - معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت انسان‌ها - معنای‌زدایی
- ۳) هویت‌زدایی - قفس آهنین - پیدایش معانی گوناگون اجتماعی - اخلاق‌گریزی
- ۴) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه آگاهی و معنا - فعالیت و خلاقیت کنشگران - خلاقیت‌زدایی

۵۷- کدام گزینه موارد ۱ تا ۳ جدول روبه‌رو را به ترتیب و به درستی کامل می‌کند؟

منابع قدرت	ابزار قدرت	ارزش اجتماعی
.....(۱).....	تنبیهی	قدرت
مالکیت(۲).....	ثروت
سازمان	اقناعی(۳).....

- ۱) تشویقی - دانش - شخصیت
- ۲) دانش - شخصیت - تشویقی
- ۳) شخصیت - دانش - تشویقی
- ۴) شخصیت - تشویقی - دانش

۵۸- هر یک از جملات زیر مربوط به کدام رویکرد از نابرابری‌های اجتماعی است؟

الف: نابرابری‌های اجتماعی از نابرابری‌های طبیعی برمی‌خیزد.

ب: نابرابری‌های اجتماعی بر اساس روابط سلطه‌جویانه است.

ج: به دنبال لغو مالکیت خصوصی می‌باشند.

د: آزادی‌های افراد و رقابت میان آن‌ها را از بین نمی‌برد.

(۱) کمونیستی - لیبرالی - عدالت اجتماعی - لیبرالی

(۲) لیبرالی - لیبرالی - کمونیستی - لیبرالی

(۳) لیبرالی - کمونیستی - عدالت اجتماعی - کمونیستی

۵۹- به ترتیب، هر یک از عبارات زیر به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- اساس همه روش‌های همانندسازی

- ساخت یک فرهنگ مختلط توسط تعداد کثیری از گروه‌های درگیر قومی نژادی در ارتباط با هم

- سیاستی برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف

- از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی

(۱) یکسان‌سازی - نسل‌کشی - دیگری، شری است که امکان اصلاح او وجود دارد و با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای

هویتی جدید مجبور ساخت یا از بقیه جدا کرد. - مجبور کردن گروه‌های نژادی، قومی، مذهبی دیگر توسط گروه مسلط به زیستن

در مناطقی جدا از محل سکونت گروه خود و همچنین، محروم ساختن آن‌ها از تسهیلات و خدماتی مانند آموزش، بهداشت و درمان

(۲) نفی و طرد دیگری متفاوت - دیگری همانندسازی - پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه به

گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. - کنترل جمعیت

(۳) پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه، به گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. - جداسازی -

دیگری، شری است که امکان اصلاح او وجود دارد و با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای هویتی جدید مجبور ساخت یا

از بقیه جدا کرد. - دیگری همانندسازی

(۴) یکسان‌سازی - جابه‌جایی اجباری - نفی و طرد دیگری متفاوت - مجبور کردن گروه‌های نژادی، قومی، مذهبی دیگر توسط گروه

مسلط به زیستن در مناطقی جدا از محل سکونت گروه خود و همچنین، محروم ساختن آن‌ها از تسهیلات و خدماتی مانند آموزش،

بهداشت و درمان

۶۰- با توجه به نگاه ابن‌خلدون به علم اجتماعی، به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- ابن‌خلدون به دنبال شناخت چه چیزی بود؟

- او چه دریافتی را به همه جوامع تعمیم داد؟

- جامعه‌شناسی‌اش را در مقایسه با فارابی با چه صفتی باید توصیف کرد؟

- به چه دلیل از جامعه آرمانی سخنی نگفت؟

(۱) سنت‌های الهی در جامعه - باورهای دینی ملاک طبقه‌بندی در جوامع - محافظه کارانه - زیرا رویکرد او انتقادی نبود و بیش از

هر چیز از قرآن تأثیر پذیرفته بود.

(۲) تقسیم‌بندی جوامع - عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع - تبیینی - زیرا به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از

روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.

(۳) سنت‌های الهی در جامعه - عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع - محافظه کارانه - زیرا به روش عقلی توجه چندانی نداشت

و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.

(۴) تقسیم‌بندی جوامع - باورهای دینی ملاک طبقه‌بندی در جوامع - تبیینی - زیرا رویکرد او انتقادی نبود و بیش از هر چیز از قرآن

تأثیر پذیرفته بود.

۶۱- به ترتیب، هریک از عبارات زیر به کدام گزینه مرتبط است؟

- شناسایی قانون جاذبه زمین در فیزیک

- پذیرش تفسیر به عنوان نوعی تبیین و استدلال عقلانی

- علم اجتماعی در دیدگاه فارابی

- (۱) عقل ابزاری - جامعه شناسی تفسیری - علم مدنی (۲) عقل نظری - علوم اجتماعی جهان اسلام - زیرمجموعه علوم انسانی
(۳) عقل تفسیری - علوم اجتماعی انتقادی - علم عمران (۴) عقل خاص - جامعه شناسی مدرن - علم مدنی

۶۲- جامعه‌شناسان انتقادی بر چه چیزی تأکید دارند و علت این تأکید چیست و تأکید بر تاریخ، جغرافیا، قومیت یا نژاد در تعیین هویت به چه چیزی منجر می‌شود؟

- (۱) ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر - شرایط توجه به خلاقیت و توانایی افراد در ساختن جهان اجتماعی لحاظ شود. - پیدایش نوع جدیدی از هویت که ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن است.
(۲) ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند. - پیدایش نوع جدیدی از هویت که ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن است.
(۳) نقد سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند. - ناگزیر شدن به تعیین هویت ملی و سیاست‌گذاری هویتی در جوامع غربی
(۴) نقد سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها - شرایط توجه به خلاقیت و توانایی افراد در ساختن جهان اجتماعی لحاظ شود. - ناگزیر شدن به تعیین هویت ملی و سیاست‌گذاری هویتی در جوامع غربی

۶۳- هریک از عبارت‌های زیر، به کدام نوع جامعه‌شناسی اشاره دارد؟

- صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند.

- همه جوامع، از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند.

- یافتن راهی برای داوری علمی درباره ارزش‌های اجتماعی، به‌ویژه در عرصه قدرت را ضروری می‌دانند.

- برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معانی نهفته در کنش‌ها راه یافت.

(۱) تبیینی - تفسیری - انتقادی (۲) تفسیری - تبیینی - انتقادی - تفسیری

(۳) تفسیری - تفسیری - انتقادی - تفسیری (۴) تبیینی - تبیینی - تفسیری - انتقادی

۶۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

- در جامعه‌شناسی بر اساس چه عواملی رویکردهای مختلفی شکل گرفته است؟

- ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی چه نام دارد؟

- کدام عبارت مربوط به حالتی است که جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم؟

- محقق در قوم‌نگاری به دنبال چه هدفی است؟

(۱) دوری و نزدیکی به علوم طبیعی - ساختار اجتماعی - نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما می‌باشد و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم. - پرده برداشتن از معانی نهفته در کنش‌ها

(۲) روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی - نظام اجتماعی - ما فقط می‌توانیم از دانش‌های ابزاری خود استفاده کنیم و جامعه را بشناسیم، اما نمی‌توانیم تغییر بنیادین در جامعه به وجود آوریم - مطالعه تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی

(۳) نوع ارتباط انسان و جامعه - نظام اجتماعی - جامعه برخلاف طبیعت، محصول و مخلوق کنش‌های انسان‌ها است و بود و نبود آن وابسته به انسان است. - پرده برداشتن از معانی نهفته در کنش‌ها

(۴) رابطه نظم اجتماعی با ساختار طبیعت - ساختار اجتماعی - تلاش ما برای شناخت قوانین طبیعت این قوانین را تغییر نمی‌دهد، ما فقط می‌توانیم این قوانین را بشناسیم - مطالعه تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی

- ۶۵- به ترتیب «رویگرد سوم به نابرابری اجتماعی، دلیل به شکست انجامیدن دو رویکرد قبلی را چه می‌داند و در این نگاه چه وظیفه‌ای برعهده جامعه است؟» و «فقه شیعه، جامعه مطلوب را دارای کدام ویژگی می‌داند؟»
- ۱) ناعادلانه بودن و ناسازگاری با فطرت انسانی - فراهم کردن امکان رقابت برای همگان و یکسان کردن نقطه شروع رقابت - روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد. و حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند.
 - ۲) عاقلانه نبودن و عدم جلب نظر اکثریت مردم - فراهم کردن امکان رقابت برای همگان و یکسان کردن نقطه شروع رقابت - مسلمانان را موظف به مقاومت در برابر تهاجم به مرزهای جهان اسلام بداند و حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند.
 - ۳) عاقلانه نبودن و عدم جلب نظر اکثریت مردم - فراهم کردن عموم نیازهای افراد و کنترل بازار به صورت نظارت نه دخالت همه جانبه - روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد. و فقه نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته باشد.
 - ۴) ناعادلانه بودن و ناسازگاری با فطرت انسانی - فراهم کردن عموم نیازهای افراد و کنترل بازار به صورت نظارت نه دخالت همه جانبه - فقه نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته باشد و مسلمانان را موظف به مقاومت در برابر تهاجم به مرزهای جهان اسلام بداند.

پنجشنبه

۱۴۰۳/۰۱/۱۶

آزمون الکترونیکی دوازدهم انسانی - مرحله ۱۵

آزمون اختصاصی - دفترچه ۲

ملاحظات	زمان پاسخ‌گویی	تا شماره	از شماره	تعداد سوال	مواد امتحانی	ردیف
۶۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۲۰ دقیقه	۸۵	۶۶	۲۰	زبان عربی	۱
	۲۰ دقیقه	۹۸	۸۶	۱۳	تاریخ	۲
		۱۱۰	۹۹	۱۲	جغرافیا	۳
	۲۰ دقیقه	۱۳۰	۱۱۱	۲۰	فلسفه و منطق	۴

حق چاپ و تکثیر سوالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می‌باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می‌شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سوالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (٦٦ - ٧٣)

٦٦- ﴿إِنَّمَا وَلِيكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:

- ١) سرپرست شما فقط خدا و پیامبرش است و کسانی که ایمان آوردند، همان‌ها که نماز را به پا می‌دارند و زکات می‌دهند در حالی که در رکوع هستند!
- ٢) دوست شما تنها خداوند و رسولش و آنان که ایمان آورده‌اند می‌باشند همان‌هایی که نماز به پا داشته و زکات می‌دهند و رکوع کننده هستند!
- ٣) خداوند و پیامبرش و کسانی که ایمان آورده‌اند فقط دوست شما هستند، آن‌هایی که به پا دارنده نماز هستند و زکات می‌دهند حال آن‌که در رکوع هستند!
- ٤) سرپرستان فقط خداوند و فرستاده‌اش و آنان که ایمان آورده‌اند هستند، چرا که آنان نماز اقامه می‌کنند و زکات را بخشیده‌اند در حالی که رکوع می‌کنند!

٦٧- «لَا قُوَّةَ تَقْدِرُ أَنْ تَنْقِذَ الْجَهَّالَ مِنَ السَّلْوَكِ السَّيِّءِ الَّذِي يَعِيشُونَ بِهِ أَرْبَعِينَ أَوْ خَمْسِينَ سَنَةً عَيْشاً إِلَّا الِاسْتِعَانَةَ بِتَفَكُّرٍ يُوصلُهُمْ إِلَى حَقَائِقِ الْعَالَمِ الْهَامَةِ!»:»

- ١) هیچ توانایی‌ای نمی‌تواند جاهلان را از رفتار بدی که با آن چهل یا پنجاه سال زندگی می‌کنند نجات دهد مگر یاری گرفتن از اندیشه‌ای که ایشان را به حقیقت‌های جهان مهم می‌رساند!
- ٢) فقط یاری جستن از تفکری که نادان‌ها را به حقایق مهم جهان می‌رساند، می‌تواند برای آن‌ها از رفتار بدی که با آن چهل یا پنجاه سال بی‌شک زندگی می‌کنند، نجات‌دهنده باشد!
- ٣) هیچ نیرویی نمی‌تواند نادان‌ها را از رفتار بدی که با آن چهل یا پنجاه سال قطعاً زندگی می‌کنند نجات دهد به جز یاری جستن از اندیشه‌ای که آنان را به حقیقت‌های مهم جهان برساند!
- ٤) هیچ قدرتی قادر نیست که جاهلان را از رفتار بد نجات دهد حال آن‌که ایشان چهل یا پنجاه سال با آن زندگی می‌کنند، مگر یاری گرفتن از فکر کردن تا آن‌ها به وسیله آن به واقعیت‌های مهم دنیا برسند!

٦٨- «الغريب في هذا الأمر أنّ شجرة الجوز ثمر بعد عشر سنوات عادةً لكنّ المزارع الحنون يهتم بغرس فسيلته ليأكل مواطنوه من ثمارها!»:»

- ١) شگفت در این کار این است که درخت گردو معمولاً پس از ده سال میوه دارد و لکن کشاورز مهربان برای اینکه شهروندان او از میوه آن بخورند به کاشتن نهالش اهتمام دارد!
- ٢) عجیب در این کار این است که درخت گردو معمولاً بعد از ده سال میوه می‌دهد اما کشاورز مهربان به کاشتن نهال آن اهتمام می‌ورزد تا شهروندانش از میوه‌های آن بخورند!
- ٣) این امر عجیب آن است که معمولاً درخت گردو فقط پس از ده سال میوه می‌دهد ولی کشاورز مهربان به کاشت نهال آن اهتمام ورزیده تا شهروندان او از میوه‌های آن بخورند!
- ٤) شگفت در این امر آن است که درخت گردو غالباً پس از ده‌ها سال میوه می‌دهد اما کشاورز، مهربان است و به کاشت یک نهال آن اهتمام می‌ورزد تا شهروندانش از میوه‌های آن بخورند!

٦٩- «احترموا أبناء بلادكم وإن كانوا مذنبين؛ فإنّ الرأفة و المودة تؤثر في نفوسهم تأثيراً يؤدّي إلى رجوعهم إلى طريق الحقّ و يردّون لكم محبتكم!»:»

- ١) فرزندان سرزمین خود را محترم شمارید اگرچه گناه کرده باشند، زیرا رأفت و دوستی قطعاً در جان‌های آنان تأثیر می‌گذارد و منجر به بازگشت آن‌ها به راه حق می‌شود و محبتتان را به شما باز می‌گردانند!
- ٢) به فرزندان کشورتان احترام بگذارید هر چند گناهکار باشند، زیرا مهربانی و دوستی در وجود آنان تأثیر می‌گذارد به گونه‌ای که منجر به بازگشتشان به راه حق می‌شود و محبت شما را به شما برمی‌گردانند!
- ٣) فرزندان خویش را در کشور محترم بشمارید اگرچه گناهکار باشند، چه اینکه مهربانی و دوستی در وجودشان چنان تأثیری می‌گذارد که باعث برگشتن آن‌ها به راه حق می‌شود و محبت شما را به خودتان برمی‌گردانند!
- ٤) به فرزندان کشورتان احترام بگذارید حتی اگر گناهکار باشند چرا که بخشش و مودت در وجودشان اثر می‌گذارد به طوری که گاهی منجر به رجوع آنان به راه حق می‌شود و محبتتان نیز به شما بازمی‌گردد!

۷۰- «لا يبصر الإنسان نفسه صغيراً لأنّه قد انطوى فيه العالم الأكبر الذي يحتاج إلى معرفته فعليه أن يشاهد حياته مشاهدة عميقة ليدرك أسباب ما خلق لها!»:

- ۱) انسان نباید خودش را کوچک ببیند زیرا در او دنیای بزرگ‌تری در هم پیچیده شده که به شناختش نیاز دارد پس او باید زندگی‌اش را عمیق مشاهده کند تا به دلایل چیزی که برای آن آفریده شده، برسد!
- ۲) انسان خویشتن را کوچک نمی‌بیند چرا که در او دنیای بزرگ‌تری که به شناخت آن محتاج است در هم پیچیده شده و بر او واجب است زندگی خود را عمیقاً ببیند تا دلایل آنچه که به خاطر آن خلق شده، درک شود!
- ۳) انسان خودش را نباید کوچک ببیند زیرا در وجود وی دنیای بزرگ‌تری در هم تنیده شده که برای شناختش به آن نیاز دارد، پس بر او مشاهده عمیق زندگی‌اش واجب است تا دلیل‌هایی را درک کند که به خاطر آن خلق شده است!
- ۴) انسان نباید نفس کوچک خود را ببیند چرا که در او دنیای بزرگ‌تری در هم پیچیده شده که به شناختش محتاج است پس او باید قطعاً زندگی خود را عمیق ببیند تا دلیل‌های آنچه که برایش آفریده شده را دریابد!

۷۱- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) من أفاد البشريّة في هذه المجالات المحدّدة مُنحت هذه الجائزة له! چه کسی به بشریت در این زمینه‌های مشخص سود رسانده تا این جایزه به او بخشیده شود؟
- ۲) يعدّ تلوثُ الهواء الذي يُسبّب أمطاراً حمضيّة من مهدّات البيئة! آلودگی هوایی را که سبب باران‌های اسیدی می‌شود از تهدیدکننده‌های طبیعت به شمار می‌آورند!
- ۳) بنيتي اجعلي نفسك ميزاناً فيما بينك وبين صديقاتك للعيش الأفضل! دخترکم خودت را بین خویشتن و دوستانت برای زندگی بهتر ترازویی قرار بده!
- ۴) رحّ نحو والدي لکنّه لم يُقبَلني مثل أخي، و هو فرق بيننا! به سوی پدرم رفتم ولی او مانند برادرم مرا نبوسید در حالی که میان ما فرق قائل می‌شد!

۷۲- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) إنّ دنيامك عندي لأهون من ورقة في فم جرادة تقضمها! به راستی که دنیای شما نزد من از برگی در دهان ملخی که آن را می‌جود پست‌تر است!
- ۲) كنت أحضنك في طفولتك فمرّت الأيام وأصبحت كبيراً بسرعة! در کودکی‌ات تو را به آغوش می‌کشیدم و از روزها گذر کردی و به سرعت بزرگ شدی!
- ۳) ربّنا يحمينا و يملأ صدورنا انشراحاً و أفواها بالبسمات الكثيرة! پروردگارا ما را پشتیبانی کن و سینه‌هایمان را از شادمانی و دهان‌هایمان را از لبخندهای فراوان پر گردان!
- ۴) المؤمن لن يجيب إلى طعام قوم عائلهم مجفوّ و غنيّهم مدعو! مؤمن به مهمانی قومی که تهی‌دستان رانده و ثروتمندشان دعوت شده است، نباید پاسخ دهد!

۷۳- «باید درباره محیط‌زیستی که در آن سکونت داری بی‌شک بخوانی تا از تعادل آن آگاه شوی!»:

- ۱) لتقرئي عن بيئة تسكنين فيها كثيراً لكي تظلي على التوازن فيها!
- ۲) يجب عليك أن تقرأ عن البيئة قد تسكن فيها لتظلي على توازنها اطلاعاً!
- ۳) إقرأ عن بيئة تسكن فيها قراءة لتظلي على توازنها!
- ۴) عليك أن تقرأ عن البيئة التي تسكن فيها قراءة حتى تظلي على توازنها!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٧٤ - ٧٨) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

إذا ترى شخصاً غاضباً تتوقع أن يصدر منه أعمال أو كلمات بخشونة وشدّة و بالعكس إن يشاهد فرداً حنوناً لطيفاً يُرجى أنّه يتكلم أو يعمل برفق و مداراة. هذا هو التّسويق (هماهنگی) المتوّقع في ذهن العقلاء بين أجزاء شيء صدر عن فرد عاقل. إليك قصّة رائعة عن هذا التّسويق الكلامي بين الأصمعيّ - أحد اللّغويين المشهورين في العصر العبّاسيّ - و أعرابيّ يعني الأشخاص الذين كانوا يعيشون في الصحاري و لهم تضلّع (تسلط) باللّغات و الكلمات العربيّة الأصيلّة على الرّغم من أنّهم لا يعلمون الكتابة و القراءة. يقول الأصمعيّ: كنتُ بالبادية و أنا أقرأ القرآن فبلغتُ قول الله تعالى حيث يقول «السارق و السارقة فاقطعوا أيديهما جزاءً بما كسبا نكالا من الله و الله غفور رحيم» و كان بجاني أعرابيّ. سألتُ مَن: لمن هذا الكلام؟ قلتُ: هذا كلام الله. قال: أَعِدُّ (تكرار كن) فأعدتُ ثمّ قال: ليس هذا كلام الله. فجاءتُ تنبّهتُ تنبّهاً رائعاً و قرأتُ: ﴿السارق و السارقة فاقطعوا أيديهما جزاءً بما كسبا نكالا من الله و الله عزيز حكيم﴾. قال الأعرابيّ: أحسنتُ هذا كلام الله. سألتُهُ: من أين علمتُ هذا؟ أظنُّ أنّك حفظتُ القرآن حفظاً! قال: لا؛ يا هذا! عزّ (قوي) فحكّم فقطّع و لو عفر و رجم ما قطع! انظروا إلى نهاية العبّارتين اللّتين قالهما الأصمعيّ!

إذن حتّى الشخص الذي ليس له القدرة على الكتابة و القراءة يستطيع أن يفهم التّسويق و التّناسب بين العبّارات و يحكم بأنّ الكلام الذي ليس فيه التّرابط و التّناسق لا يمكن أن يصدر من عاقل فكيف يمكن أن يصدر من الله؟!

-٧٤- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (١) كان يعيش الأعرابيّ في العصر العبّاسيّ. (٢) الأصمعيّ من المعاجم المشهورة.
(٣) لأعرابيّ تضلّع على اللّغات و الكتابة العربيّة. (٤) كان يقرأ الأصمعيّ كتاب شعر فيه آياتٌ من القرآن.

-٧٥- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (١) في الآية الصّحيحة من القرآن نجد عبارة ﴿... و الله عزيز حكيم﴾
(٢) فهم الأعرابيّ أنّ العبارة ليست من القرآن لأنّ صدر و ذيل العبارة كانا لا يتناسقان.
(٣) إدراك التّسويق في عبارة لا يحتاج إلى تعلّم الكتابة و القراءة.
(٤) إن عزّ و حكم الله فما قطع يد السارق.

-٧٦- جَوَابُ أَيِّ سَوْأَلٍ لِمِ يَأْتِ فِي النَّصِّ:

- (١) ما هو التّسويق المتوّقع في ذهن العقلاء؟
(٢) أين وقع الحوار بين الأصمعيّ و الأعرابيّ؟
(٣) لماذا قرأ الأصمعيّ الآية قراءة خاطئة في المرّة الأولى؟
(٤) أين كان يعيش الأعرابيّ؟

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٧٧ و ٧٨)

-٧٧- «المتوّقع - المشهورين - كنتُ - أقرأ»:

- (١) المتوّقع: اسم مفعول (مصدره: توقّع) - مفرد مذكّر - معرّف بأل - معرب / صفة و مرفوع
(٢) المشهورين: اسم مفعول من فعل ليس له حرف زائد - جمع سالم للمذكّر - معرب / صفة و مجرور بالياء
(٣) كنتُ: فعل ماض ناقص - للمتكلم وحده - مجرّد ثلاثيّ - مضارعه «أكون»
(٤) أقرأ: فعل مضارع - متعدّد - معلوم - للمتكلم وحده / جملة فعليّة و حالّيّة

-٧٨- «تنبّهتُ - أحسنتُ - حفظاً - التّسويق»:

- (١) تنبّهتُ: فعل ماض - للمتكلم وحده - لازم - معلوم - قيلت كيفيّة هذا الفعل في النّصّ
(٢) أحسنتُ: فعل ماض - له حرف زائد - مصدره: إحسان - معلوم - للمخاطب
(٣) حفظاً: اسم - مفرد مذكّر - نكرة - معرب / مفعول مطلق للنّوع و منصوب
(٤) التّسويق: اسم - معرّف بأل - مذكّر - معرب - على وزن تفعيل / مفعول و منصوب بالفتحة

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٧٩ - ٨٥)

-٧٩- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- (١) رَاحَ الرَّجُلُ نَحْوَ وَالِدِهِ، فَقَبَّلَهُ الْأَبُ وَ أَجْلَسَهُ عِنْدَهُ!
(٢) يَا أَيُّهَا الْبَنَاتُ الْمُؤَدَّبَاتُ، حَافِظْنَ عَلَيَّ نِظَافَةَ الطَّبِيعَةِ!
(٣) وَ نَحْنُ نُغْرِسُ أَشْجَاراً لِكَيْ يَأْكُلَ مِنْ ثَمَرِهَا الْآخَرُونَ!
(٤) فَسْتَشَاهِدُ مَشَاكِلَ جَدِيدَةً فِي الْبَيْئَةِ الَّتِي تَعِيشُ فِيهَا مُشَاهِدَةً!

۸۰- عَيْنُ الْأَنْسِبِ للمفهوم: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾

۱) این پیر دو تا گشته چرخ مسعود	بازیچه چنین صد هزار دارد
۲) همچون بر آب شیرین آشوب کاروانی	تو فارغی و عشقت بازیچه می‌نماید
۳) در این مقام مجازی به جز پیاله مگیر	در این سراچه بازیچه غیر عشق مبارز
۴) کارت ز نیاز می‌گشاید نه نماز	بازیچه بود نماز بی‌صدق و نیاز

۸۱- عَيْنُ مَا فِيهِ «التَّحَسُّرُ»:

- ۱) العَمْرُ يَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ فَإِنْ لَا تَعْتَنِمُهُ فَعَاقِبَتُكَ النَّدَامَةُ!
- ۲) لَعَلَّنِي أَسْتَطِيعُ أَنْ أَذْهَبَ بِأَيِّ الْعَجُوزِ لَزِيَارَةِ مَرْقَدِ ثَامِنِ أُمَّتِنَا (ع) فِي مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ!
- ۳) إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْمَوَاطِنِ لَا يَحْتَرِمُونَ قَوَانِينِ الْمُرُورِ فَلِذَلِكَ نَشَاهِدُ حَادِثَاتٍ مُؤَسَفَةً!
- ۴) عِنْدَمَا وَصَلْتُ إِلَى بَيْتِ جَدِّي لِأُزَوِّرَهُ مَا تَذَكَّرْنِي، يَا لَيْتَنِي جِئْتُ لِزِيَارَتِهِ قَبْلَ سِنَوَاتٍ!

۸۲- عَيْنُ مَا لَيْسَتْ فِيهِ حَالٌ:

- ۱) مَنْ يَكُنْ عَازِمًا عَلَى الْوَصُولِ إِلَى غَايَاتِهِ لَا تُضْعَفُهُ الْهَزَائِمُ عَظِيمَةٌ!
- ۲) كَيْفَ مَا اسْتَطَعْتَ أَنْ تَقْفُزَ مِنْ هَذَا النَّهْرِ ضَيْقًا مَعَ أَنَّكَ شَابٌّ؟
- ۳) هَذَا الرَّجُلُ الْغَنِيِّ يُوَاجِهُ النَّاسَ قَظًّا فَلَا يُحِبُّ النَّاسَ رُؤْيَتَهُ!
- ۴) إِيَّاكَ وَ مَصَادِقَةَ الْمُتَشَائِمِينَ فَإِنَّهُمْ يَجْعَلُونَكَ خَائِفًا مِنَ التَّحَوُّلَاتِ!

۸۳- عَيْنُ عِبَارَةٍ لَا يُمْكِنُ أَنْ نَتَرَجِمَهَا مُؤَكَّدَةً:

- ۱) لَا يَعْجِبُنِي فِي هَذِهِ الْمَكْتَبَةِ الْكَبِيرَةِ إِلَّا الْكُتُبُ التَّارِيخِيَّةُ!
- ۲) لَا تَغْضَبُوا عَيْونَكُمْ عَمَّا خَلَقَ اللَّهُ فِي الْعَالَمِ إِلَّا مُحَارِمَ اللَّهِ!
- ۳) لَا يَغْنِي السَّمَكُ الْمُدْفُونُ عَنِ الطَّعَامِ إِلَّا مَوَادٌّ مَخَاطِيئَةٌ تَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ!
- ۴) يَا وَلَدِي لَا تَكُنْ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ إِلَّا مَمَّنْ يَرْضُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ!

۸۴- عَيْنُ مَصْدَرًا يَجُوزُ حَذْفُهُ فِي التَّرْجُمَةِ:

- ۱) عِنْدَ التَّعَدِّيِّ عَلَى مَظْلُومٍ فَلَنَنْتَظِرَ سَخَطَ اللَّهِ!
- ۲) الْأَمْطَارُ الْحَمْضِيَّةُ تُؤَدِّي إِلَى تَخْرِيْبِ الْبَيْئَةِ تَأْدِيَةً شَدِيدَةً!
- ۳) إِنَّمَا يَتَمَّ تَوَازُنُ الطَّبِيعَةِ مِنْ خِلَالِ رَوَابِطٍ مُتَدَاخِلَةٍ بَيْنَ الْكَائِنَاتِ!
- ۴) لَا تَعْلِمُ يُفِيدُ الْمُعْجَبَ بِنَفْسِهِ لِأَنَّهُ يَظُنُّ أَنَّهُ لَا يَحْتَاجُ إِلَى مَعْلَمٍ!

۸۵- عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ الْمُنَادَى:

۱) إلهي من يفقدك فمن يُخرجه من الظلمات!	۲) إلهي النعمات تُشاهد في كلِّ مكان فلا يمكن أن نعدّها!
۳) إلهي كأنه صديق شفيق لا يطلب إلا سعادتنا!	۴) إلهي لا تسمع للشيطان أن يدخل في قلوبنا!

۸۶- کدام موارد درباره «ژان ژاک روسو» از روشنفکران فرانسوی در قرن ۱۸م درست است؟

الف: با طرح مباحث علمی و سیاسی شروع به انتقاد از وضع موجود کرد.

ب: بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد.

ج: از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت.

د: تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.

(۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «الف» - «د»

۸۷- کدام مورد درباره علت تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام درست است؟

(۱) دخالت آمریکا در برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی

(۲) طراحی عملیات پیچیده نظامی برای پیاده کردن نیروهای خود در طیس

(۳) تداوم دشمنی و توطئه‌های دولت آمریکا علیه انقلاب اسلامی و دخالت در امور داخلی ایران

(۴) طراحی کودتا توسط آمریکا و هواداران شاپور بختیار موسوم به سازمان نقاب

۸۸- در یک موقعیت فرضی، مورخی، در سده بیست میلادی (۱۹۲۰م تا ۱۹۹۱) می‌زیسته است. کدام مورد درباره وی درست است؟

(۱) زندگی وی با پادشاهی مظفرالدین شاه، ویلهلم یکم و بیسمارک مقارن بوده است.

(۲) وی شاهد به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه، قیام مهدیون در سودان و قرارداد ورسای بوده است.

(۳) وی شاهد تشکیل دولت موقت ملی در کرمانشاه و نبرد جهاد توسط عشایر عرب خوزستان بوده است.

(۴) ناظر بر خراب شدن دیوار برلین و مشکلات اقتصادی و سیاسی اتحاد جماهیر شوروی بوده است.

۸۹- کدام موارد درباره نتیجه کنجکاوی‌های زمامداران و نخبگان ایران درباره درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران از زمان عباس میرزا و پس از آن درست نیست؟

(۱) ایجاد دارالطباعه دولتی

(۲) گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران

(۳) ترجمه آثار اروپایی

(۴) تأسیس مدرسه دارالفنون

۹۰- کدام مورد درباره اقدامات امیرکبیر و قائم‌مقام فراهانی، دو صدراعظم دوره قاجاریه، درست است؟

(۱) قائم‌مقام برای نوگرایی و جبران عقب‌ماندگی کشور تلاش زیادی کرد و امیرکبیر شاه را به ترویج افکار مشروطه‌طلبی تشویق کرد.

(۲) امیرکبیر در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی ناکام ماند و قائم‌مقام شورش‌های داخلی بر علیه محمدشاه را سرکوب کرد.

(۳) امیرکبیر، برنامه منسجمی برای اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور تهیه کرد و قائم‌مقام فراهانی در مقابل زیاده‌خواهی‌های انگلستان ایستادگی کرد.

(۴) اصلاحات دوره امیرکبیر به دلیل مخالفت‌ها و تردیدهای داخلی به نتیجه مطلوب نرسید و در دوره قائم‌مقام نفوذ انگلستان و روسیه افزایش یافت.

۹۱- کدام موارد در خصوص روند ملی شدن نفت ایران در دوره محمدرضا شاه درست است؟

الف: پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد.

ب: در حمایت از نهضت ملی شدن نفت ایران تعدادی از استادان دانشگاه تشکل نهضت مقاومت ملی را پایه‌گذاری کردند.

ج: دکتر مصدق برای به ثمر رسیدن روند ملی شدن نفت ایران، احزاب و گروه‌های سیاسی را غیرقانونی اعلام کردند.

د: دولت دکتر مصدق، پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست مهندس بازرگان به خوزستان فرستاد تا تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

(۱) «ج» - «د» (۲) «الف» - «ب» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «د»

۹۲- کدام موارد دربارهٔ دستاوردهای فرهنگی و معنوی دفاع مقدس درست است؟

الف: شکوفایی استعدادهای بالقوه در فرماندهی جنگ و ظهور فرماندهان با استعداد

ب: تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور

ج: تمسک به مفاهیم جهاد و شهادت و یادآوری حماسه عاشورا در میدان‌های نبرد

د: تقویت اعتماد به نفس و احساس خودباوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی

(۱) «ب» - «د» (۲) «الف» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «ج» - «د»

۹۳- کدام مورد به برنامه‌های پترکبیر برای قدرتمند شدن روسیه اشاره دارد؟

(۱) قدرت‌گیری نظامی روسیه در قرن ۱۹م و حمله به آبراه‌های گرم و مهم

(۲) نفوذ و مداخله در امور کشورهای شبه جزیرهٔ بالکان و عثمانی

(۳) تحولات علمی و فرهنگی در روسیه و شرکت در دسته‌بندی‌های سیاسی و نظامی با اروپای مرکزی و غربی

(۴) گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد برای کسب منافع تجاری و سیاسی

۹۴- کدام مورد دربارهٔ هنر نگارگری عصر کریم خان زند و عصر قاجار درست است؟

(۱) در عصر کریم خان نقاشانی چون محمد صادق و غیث‌الدین شیرازی و در عصر قاجار کمال‌الملک پا به عرصه نهادند.

(۲) در دورهٔ کریم خان نقاشان هنر خود را با معیارهای هنری اروپا تطبیق دادند و در عصر قاجار سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت.

(۳) در عصر ناصرالدین شاه نقاشان به کشیدن پرده‌های بزرگ برای نصب در کاخ‌ها تشویق شدند و در عصر کریم خان مکتب نقاشی شیراز شکل گرفت.

(۴) هنر نقاشی در عصر قاجار رو به افول نهاد در حالی که در عصر کریم خان به دنبال وحدت سیاسی و استقرار امنیت در شیراز، هنر نقاشی به اوج رونق رسید.

۹۵- کدام مورد دربارهٔ تغییرات شگرف در دنیا پس از جنگ جهانی اول درست است؟

(۱) سران متفقین و متحدین بر سر تسلط بر اروپای شرقی به توافق رسیدند.

(۲) سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی تأسیس شد تا از نظم نوینی که بر جهان حاکم شده بود، محافظت کنند.

(۳) حکومت‌های خودکامهٔ تک‌حزبی و نظامی در اروپا پدید آمدند.

(۴) دولت‌های بزرگی چون روسیهٔ تزاری و امپراتوری هابسبورگ و عثمانی فرو پاشید.

۹۶- کدام مورد دربارهٔ تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

الف: امام خمینی (ره) تصویب قانون کاپیتولاسیون را مغایر با استقلال کشور اعلام کردند.

ب: بعد از برگزاری نماز عید فطر، تظاهرات گسترده‌ای که با حضور انبوه و یکپارچهٔ زنان همراه بود، شکل گرفت.

ج: آموزگار مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند.

د: ازهاری با برقرار کردن حکومت نظامی، می‌خواست از سرعت حرکت انقلاب بکاهد.

(۱) «ج» قبل از «ب» و پس از «الف» روی داده است. (۲) «د» قبل از «ج» و پس از «ب» اتفاق افتاده است.

(۳) «الف» بعد از «ج» و قبل از «ب» روی داده است. (۴) «ب» قبل از «الف» و پس از «د» اتفاق افتاده است.

۹۷- کدام مورد دربارهٔ اوضاع بلوک غرب و بلوک شرق در عصر جنگ سرد درست است؟

(۱) با انگیزه‌های مختلف درصدد گسترش مرزها، فتح سرزمین‌های جدید و تسلط بر کشورها بودند.

(۲) ژاپن و چین در این عصر بازسازی تحولات اقتصادی، علمی را آغاز کردند تا جایی که به موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی تبدیل شدند.

(۳) بین شوروی و آمریکا رویارویی نظامی و جنگ‌های مستقیم و جنگ‌های نیابتی آغاز شد.

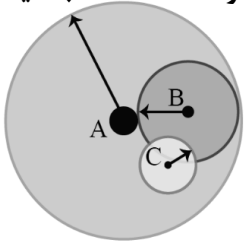
(۴) آمریکا و شوروی، که دو ایدئولوژی مختلف برای ادارهٔ جامعه ارائه می‌دادند، در زمینه‌های مختلف علمی، صنعتی و ... رقابت تنگاتنگ داشتند.

۹۸- کدام مورد درباره «سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ» درست است؟

- ۱) در سفرنامه خود از اندیشه‌های نوین غربی، به ویژه، نظام حکومت مشروطه انگلیس تعریف و تمجید کرده است.
- ۲) از شیوه تاریخ‌نویسی سنتی به دلیل استفاده از شعر در میان رویدادها و بکار بردن الفاظ مصنوع ادبی، انتقاد کرده است.
- ۳) در سفرنامه خود، اوضاع نابسامان کشور را به زبان ساده بیان کرده و در مقابل، ویژگی‌های تمدن غرب را ستایش کرده است.
- ۴) تلاش کرد تا در نوشته‌های خود ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان دهد.

۹۹- کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«با توجه به انواع حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها، ممکن نیست در حوزه نفوذ در مقایسه با حوزه نفوذ جمعیت و خدمات بیشتری وجود داشته باشد.»

(۱) C - B

(۲) B - A

(۳) C - A

(۴) A - C

۱۰۰- با توجه به موارد زیر کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف: مگالاپلیس

ب: مادر شهر

ج: جهان شهر

(۱) در نتیجه گسترش دو یا چند (ب) زنجیره‌ای به وجود می‌آید که به آن (الف) می‌گویند و (ج) حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارد.

(۲) هم (الف) و هم (ب) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور هستند که در اثر حوزه نفوذ گسترده شان باعث شکل‌گیری (ج) می‌شوند.

(۳) به طور کلی (الف) از نظر سیاست و حوزه نفوذ بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد و به ترتیب سلسله مراتب سکونتگاه‌های (ج) و (ب) پس از آن قرار دارند.

(۴) برخی (ب) را منطقه ابر شهری نامیده‌اند؛ زیرا در دل خود (الف) و (ج) را جای داده است و باعث پیدایش زنجیره‌ای از سکونتگاه‌های شهری گسترده شده است.

۱۰۱- کدام گزینه با مسئله زاغه‌نشینی و علل مؤثر در آن در برخی شهرهای بزرگ مغایرت دارد؟

(۱) شهرهایی مهاجرپذیر و با تراکم جمعیت بالا، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «کجا» است.

(۲) وجود زاغه‌هایی با عدم امکانات بهداشتی، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چه چیز» است.

(۳) افزایش جرائم و انحرافات اجتماعی زاغه‌ها، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چرا» است.

(۴) بی‌توجهی حکومت‌ها به توزیع عادلانه درآمد، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چه کسی» است.

۱۰۲- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در طرح‌های هادی روستایی انتظار نداریم.....»

(۱) کاربری‌های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و چگونگی گسترش روستاها در آینده معین و بررسی شود.

(۲) علاوه بر شناسایی کاربری‌های فعلی اراضی روستاها، نقشه‌هایی از وضعیت کنونی کاربری‌ها تهیه شود.

(۳) به منظور بهبود وضعیت اقتصادی - اجتماعی روستانشینان، پیشنهادها و راهکارهایی، معین و ارائه شود.

(۴) شبکه‌های آب آشامیدنی، لایروبی قنات‌ها و برخی خدمات آموزشی و بهداشتی برای روستاییان انجام شود.

۱۰۳- در زمینه توسعه حمل و نقل ریلی کدام عبارت به درستی مطرح شده است؟

(۱) فرانسه که طرح‌هایی برای تولید قطارهای پرسرعت ارائه کرده بود دارای گسترده‌ترین شبکه خط آهن در اروپا است.

(۲) فرانسه که طرح‌هایی برای تولید قطارهای پرسرعت ارائه کرده بود دارای بیشترین میزان خطوط ریلی در اروپا است.

(۳) چین که امروزه از تولیدکنندگان عمده قطارهای تندرو است دارای طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان نیز هست.

(۴) چین از تولیدکنندگان عمده قطارهای تندرو به شمار می‌رود و دارای طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان است.

۱۰۴- اقدامات مطرح شده در متن زیر با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«روش‌ها و تجهیزات متعددی برای پایش و نظارت بر حمل و نقل خصوصی و عمومی به کار گرفته می‌شود؛ مانند دوربین‌های کنترل سرعت در جاده‌ها یا کنترل چمدان‌ها و مسافران با اشعه X در فرودگاه‌ها و ...»

- ۱) پایش امنیت و ایمنی در حمل و نقل جاده‌ای و هوایی را شرکت‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی به عهده دارند.
- ۲) مدیریت حمل و نقل شهری و امنیت راه‌ها بر عهده شهرداری‌ها و شرکت‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی است.
- ۳) پایش امنیت و ایمنی در حمل و نقل جاده‌ها و فرودگاه‌ها را سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و فراجا به عهده دارد.
- ۴) مدیریت حمل و نقل شهری و ارتقای ایمنی راه‌ها و فرودگاه‌ها بر عهده ناجا و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

۱۰۵- کشورهایی که امتداد طول آن‌ها حداقل شش برابر عرضشان است در صورتی که در امتداد عرض جغرافیایی قرار داشته باشند، قرار می‌گیرند و ساکنان شرق و غرب این کشورها، اختلاف ساعت دارند.

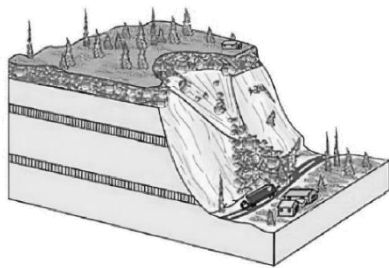
- ۱) در یک تا دو قاچ - واقعی یا استاندارد زیادی
- ۲) غالباً در یک قاچ - واقعی یا محلی بسیار کمی
- ۳) در یک تا دو قاچ - رسمی یا استاندارد زیادی
- ۴) غالباً در یک قاچ - محلی یا رسمی بسیار کمی

۱۰۶- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

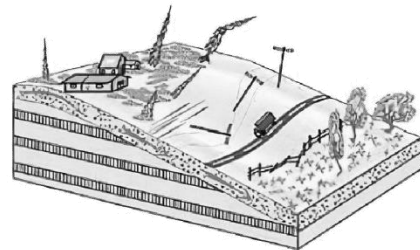
«برخی از عوامل طبیعی و یا انسانی مانند در افزایش احتمال وقوع سیل دخالت دارند.»

- ۱) بارش‌های سنگین با شدت کمتر و مدت زمان بیشتر
- ۲) حوضچه‌های دراز و کشیده و رودهای درون دشت‌های وسیع
- ۳) احداث سازه‌های نامناسب و پل‌هایی با دهانه تنگ و پایه‌های کم
- ۴) ساختن دیوارهای سیمانی و سنگ‌چین کردن کناره‌های مجرای رود

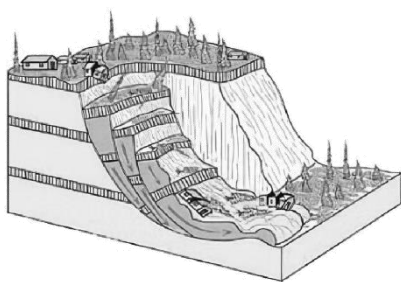
۱۰۷- کدام یک از مدل‌های زیر، با علت تشکیل «دریاچه ولشت» در منطقه مرزن آباد مطابقت دارد؟

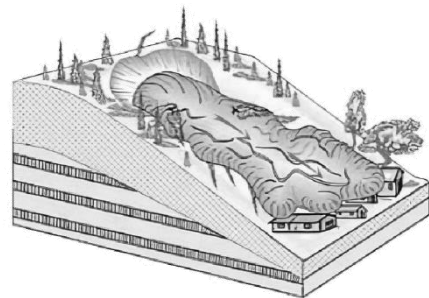
(۲)

(۱)

(۴)

(۳)

۱۰۸- اگر لرزش‌های کوچک زمین (که فقط توسط دستگاه‌های حساس لرزه نگار می‌توانند ثبت شوند) در راستای گسل‌ها کاهش یابند یا متوقف شوند، کدام مورد دور از انتظار نیست؟

- ۱) از احتمال وقوع زمین‌لرزه شدید کاسته شده و به اصطلاح انرژی زمین‌لرزه به تدریج تخلیه می‌شود.
- ۲) پیش از وقوع زمین‌لرزه ممکن است در اثر فشار بر لایه‌های پوسته زمین، ریزش در کوه مشاهده شود.
- ۳) امکان تجمع انرژی بیشتر می‌شود و ممکن است در اثر تخلیه یکباره انرژی، زمین‌لرزه شدیدتری رخ دهد.
- ۴) در اثر تجمع بیش از حد انرژی، اندازه فاصله بین شکستگی‌های پوسته زمین افزایش یا کاهش خواهد یافت.

۱۰۹- کدام گزینه، دلیل مناسبی برای عبارت زیر ارائه می‌کند؟

«برخلاف بخش‌های اقتصادی دیگر، مانند صنعت و خدمات، مهم‌ترین عامل تهدیدکننده بخش کشاورزی در کشور ما، خشکسالی است.»

- ۱) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی ندارد و بیشتر وسعت آن نیاز به آبیاری ندارد.
- ۲) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی ندارد و بیشتر وسعت آن نیازمند آبیاری است.
- ۳) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی دارد، اما بیشتر وسعت آن نیاز به آبیاری ندارد.
- ۴) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی دارد، اما بیشتر وسعت آن نیازمند آبیاری است.

۱۱۰- کدام عبارت‌ها در ارتباط با روش‌های مدیریت پیش از وقوع سیل، به درستی تدوین شده‌اند؟

- الف: در روش‌های سازه‌ای، هنگام وقوع سیل، شدت جریان آن براساس روش‌های هیدرولوژی محاسبه و تخمین زده می‌شود.
- ب: در روش‌های سازه‌ای، با ایجاد سد تنظیمی می‌توان شیب مسیر یک رودخانه را کاهش و سیلاب‌های دوره‌ای را کنترل کرد.
- ج: در روش‌های غیرسازه‌ای، تأثیرات نامطلوب کمتری بر محیط زیست وارد می‌شود و این روش‌ها بسیار کم هزینه‌ترند.
- د: در روش‌های غیرسازه‌ای، با ایجاد دیواره‌های مهارکننده و پایدارکننده برای رودخانه‌ها حریم سیل‌گیر تعیین می‌شود.

۱) «الف» و «ج» ۲) «الف» و «د» ۳) «ب» و «ج» ۴) «ب» و «د»

- ۱۱۱- رابطه بین هستی و چیستی در ذهن و خارج مطابق با کدام گزینه است؟
 (۱) عینیت در ذهن و خارج
 (۲) عینیت در خارج و انفصال در ذهن
 (۳) انفکاک در ذهن و خارج
 (۴) زیادت در خارج و عینیت در ذهن
- ۱۱۲- کدام گزینه از نظر نوع حمل با گزاره «انسان مخلوق است» مطابقت دارد؟
 (۱) مثلث سه ضلعی است.
 (۲) خودکار جسم است.
 (۳) دایره شکل است.
 (۴) مثلث موجود است.
- ۱۱۳- مفهومی که عقل، هیچ‌گاه نمی‌تواند عدم آن را بپذیرد است.
 (۱) واجب‌الوجود بالذات
 (۲) واجب‌الوجود بالغیر
 (۳) ممکن‌الوجود بالذات
 (۴) ممتنع‌الوجود بالذات
- ۱۱۴- تفاوت رابطه علیت با سایر روابط در کدام گزینه به درستی مطرح شده است؟
 (۱) این رابطه توسط عقل درک می‌شود، ولی سایر روابط عقلی نیستند.
 (۲) در این رابطه دو طرف به یکدیگر وجود می‌دهند، ولی در سایر روابط دو طرف به یکدیگر وجود نمی‌دهند.
 (۳) در این رابطه وجود علت برای ایجاد رابطه کافی است، ولی در سایر روابط وجود یک طرف برای ایجاد رابطه کافی نیست.
 (۴) در این رابطه وجود هر دو طرف وابسته به دیگری است، در حالی که در سایر روابط، تنها وجود یک طرف، به دیگری وابسته است.
- ۱۱۵- دیدگاه فلاسفه مسلمان درباره اصل علیت با فلاسفه تجربه‌گرا (به جز دیوید هیوم) در کدام مورد شباهت دارد؟
 (۱) عدم درک تجربی اصل علیت
 (۲) درک تجربی اصل علیت
 (۳) درک تجربی مصادیق طبیعی علیت
 (۴) درک عقلی مصادیق طبیعی علیت
- ۱۱۶- دیدگاه دموکریتوس درباره تشکیل عناصر جهان از برخورد اتفاقی ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، سبب پذیرش کدام یک از معانی اتفاق می‌شود؟
 (۱) معنای اول و دوم اتفاق
 (۲) معنای اول و چهارم اتفاق
 (۳) معنای اول و سوم اتفاق
 (۴) معنای دوم و سوم اتفاق
- ۱۱۷- کدام گروه در زندگی نظری و عملی خود دچار تناقض خواهند شد؟
 (۱) گروهی از فلاسفه که به خداوند و واجب‌الوجود معتقد نیستند و جهان و خلقت آن را ناشی از مه‌بانگ می‌دانند.
 (۲) گروهی از فلاسفه که معنای دوم اتفاق را می‌پذیرند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن می‌دانند.
 (۳) کسانی که در زندگی به روی دادن حوادث پیش‌بینی نشده معتقدند و آن را شانس یا اتفاق می‌خوانند.
 (۴) کسانی که اعتقاد دارند، محال است که برای جهان هستی، غایت و هدف الهی در نظر گرفت.
- ۱۱۸- کدام گزینه را نمی‌توان از مقدمات برهان حرکت ارسطو به حساب آورد؟
 (۱) در جهان هستی و میان موجودات آن، حرکت وجود دارد.
 (۲) هر چیزی که حرکت می‌کند، به محرک نیاز دارد.
 (۳) امکان ندارد که همه محرک‌ها به محرک دیگری نیازمند باشند.
 (۴) حرکت‌های جهان، به یک غیرمتحرک ختم می‌شوند.
- ۱۱۹- بحث کدام فیلسوف درباره خداوند از جهت هدف، به بحث فیلسوفانی مانند جیمز و برگسون درباره خداوند قرابت بیشتری دارد؟
 (۱) کانت
 (۲) ارسطو
 (۳) ملاصدرا
 (۴) دکارت

۱۲۰- دلیل اصلی محال بودن تسلسل علت‌های نامتناهی کدام است؟

- ۱) در صورتی که سلسله معلول‌ها تا بی‌نهایت برود، معلولی که مقابل ما است، ابتدای زنجیره قرار می‌گیرد.
- ۲) اگر سلسله علت‌ها، هیچ‌گاه پایان نداشته باشد، هستی به سرانجام و غایت خود نمی‌رسد.
- ۳) هر زنجیره‌ای که ابتدا نداشته باشد، هیچ‌گاه در جهان هستی، به عرصه وجود نمی‌آید.
- ۴) در این صورت، بی‌نهایت علت، بدون علت آغازین در کنار معلول‌ها قرار می‌گیرند.

۱۲۱- کدام مورد از ویژگی‌های عقول متعالی است؟

- ۱) اثبات آن‌ها از طریق کاربرد معرفت‌شناختی عقل صورت می‌گیرد.
- ۲) علم هر یک از آن‌ها، از طریق عقل و استدلال عقلی کسب می‌شود.
- ۳) بر اساس موضوع به دو نوع عقل نظری و عقل عملی تقسیم می‌شوند.
- ۴) برای انجام هر کاری در جهان، در ابتدا به آن‌ها نیازمند و وابسته هستیم.

۱۲۲- منظور هراکلیتوس از لوگوس:

- ۱) قطعاً با مفهوم خداوند تطبیق ندارد.
- ۲) می‌تواند با مثال خیر افلاطونی مشابه باشد.
- ۳) همان معنای عقل در نزد فلاسفه مسلمان است.
- ۴) احتمالاً شامل همان فرشتگان در فلسفه اسلامی است.

۱۲۳- کدام گزینه در خصوص مخالفت با عقل در جهان اسلام صحیح است و با عبارت زیر در تعارض و تضاد قرار می‌گیرد؟

- «دوست دارم با عقل خویش، به همه زوایای پنهان دین الهی سرک بکشم و رازهای ناشناخته وحی را باز شناسم.»
- ۱) برخی از مسلمانان با ورود فلسفه و منطق به‌عنوان دستاوردی یونانی، به جهان اسلام مخالف هستند.
 - ۲) برخی از اندیشمندان مسلمان، دخالت و چون و چرا کردن عقل در همه احکام دینی را امری ناپسند می‌دانند.
 - ۳) برخی از فلاسفه مسلمان، به دنبال کشف همه رازهای هستی‌شناسی دین و زوایای پنهان دین خدا، با عقل هستند.
 - ۴) برخی از اندیشمندان مسلمان معتقدند که برخی از روش‌های عقلی، در مسائل دینی کاربرد ندارند، ولی اصل عقل مورد پذیرش است.

۱۲۴- کدام گزینه، تمثیل درستی از نسبت عقل فعال و عقل انسان بیان می‌کند؟

- ۱) مانند مادری است که لقمه را برای کودکش آماده می‌کند و آن را در اختیار کودک قرار می‌دهد.
- ۲) مانند یک مأمور حراست است که تلاش می‌کند تا افراد، وارد فضاهای سبز در پارک نشوند.
- ۳) مانند مشاوری است که می‌کوشد درک درستی از زندگی را به مراجعه‌کننده خود هدیه دهد.
- ۴) مانند معلمی است که تلاش می‌کند تا دانش‌آموزان، خودشان به درک حقایق برسند.

۱۲۵- کدام گزینه در تعارض با مباحث مطرح شده توسط فارابی، پیرامون مدینه فاضله است؟

- ۱) مدیرعامل یک کارخانه به کارکنانش می‌گوید که می‌خواهد برای پیشرفت اقتصادی همه آن‌ها، افراد ضعیف‌تر را حذف کند.
- ۲) دانش‌آموزان ممتاز مدرسه با هم تصمیم گرفته‌اند که تلاش کنند تا با کمک به ضعیف‌ترها معدل کل مدرسه بالا برود.
- ۳) خیرین مدرسه‌ساز می‌گویند پول داشتن وقتی مزه دارد که بقیه هم بتوانند به میزان مناسبی از آن بهره ببرند.
- ۴) مردی به همسر خود می‌گوید به تو کمک خواهیم کرد تا بتوانی در کنکور کارشناسی ارشد موفق بشوی.

۱۲۶- بیت زیر با کدام بخش از دیدگاه‌های ابن‌سینا تطابق دارد؟

«تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون / کجا به کوی طریقت نظر توانی کرد؟»

- ۱) تعریف طبیعت از نظر ابن‌سینا
- ۲) تفاوت نوع مطالعه ابن‌سینا درباره طبیعت با سایر افراد
- ۳) نظر ابن‌سینا درباره نقص و شر در طبیعت
- ۴) نظم کلی جهان و تأثیر آن بر ماوراءالطبیعه

۱۲۷- کدام عبارت درباره اشراق نور سهروردی درست است؟

- ۱) موجودات، همگی حقایق ظلمانی بودند که نور خداوند به آنها تابید و آنها را نورانی کرد.
- ۲) در جهان هستی، همه موجودات در تاریکی مطلق اند که با نور خدا روشن شده اند.
- ۳) موجودات جهان، هیچ نبوده اند و تابش نور خدا، آنها را به نور مطلق تبدیل کرد.
- ۴) هر موجودی در جهان پرتویی از نور خداوند است و همه موجودات نور هستند.

۱۲۸- درباره حکمت متعالیه کدام درست است؟

- ۱) حکمت متعالیه از تلفیق چهار منبع پدید آمده است: فلسفه مشائی - فلسفه اشراقی - عرفان اسلامی - آیات و روایات.
- ۲) چون حکمت متعالیه از شهود و آیات و روایات در مقدمات استدلال های خود استفاده نمی کند؛ عرفان یا کلام نیست.
- ۳) ملاصدرا می داند که معیار فلسفه، استدلال عقلی است، بنابراین در مطالب خود به هیچ وجه از شهود و وحی بهره نبرده است.
- ۴) تلاش ملاصدرا در حکمت متعالیه آن است که بتواند در بین استدلالات عقلی، از شهود و وحی بهره ببرد و آنها را ارتقا ببخشد.

۱۲۹- با توجه به کدام اصل، به شکل راحت تری می توانیم اختلاف میان اشیاء جهان را تبیین عقلانی کنیم؟

- ۱) اصالت وجود
- ۲) اصالت ماهیت
- ۳) وحدت حقیقت وجود
- ۴) مراتب داشتن وجود

۱۳۰- با توجه به درخت فکری انسان کدام گزینه درست است؟

- ۱) اصل و ریشه درخت فکری انسان را اصول و عقاید دینی هر کس تشکیل می دهد و فلسفه، شاخ و برگ آن است.
- ۲) شهید مطهری جزء بهترین گروه ها بود که میان فلسفه او و زندگی اش، قطعاً ارتباط مستقیم وجود داشت.
- ۳) هر کس ریشه درخت فکری سالمی را انتخاب کرده باشد، قطعاً رفتارهایش بر اساس ریشه فکری اوست.
- ۴) علت اینکه گروهی به درخت فکری نامناسب و ناسالم می رسند، سبک زندگی نامناسب این افراد است.

بودجه بندی آزمون مرحله ۱۴ دوازدهم انسانی

جامع شبیه ساز کنکور سراسری

۲۳ فروردین

جامعه شناسی

علوم و فنون ادبی

ریاضی و آمار

پایه

دوازدهم

پایه

دوازدهم

پایه

دوازدهم

آزمون جامع (۱)

تاریخ

عربی

روان شناسی

پایه

دوازدهم

پایه

دوازدهم

آزمون جامع (۱)

اقتصاد

فلسفه و منطق

جغرافیا

فلسفه یازدهم

منطق

فلسفه دوازدهم

پایه

دوازدهم

آزمون جامع (۱)

پنجشنبه

۱۴۰۳/۰۱/۱۶

گروه آموزشی ماز

پاسخنامه آزمون الکترونیکی دوازدهم انسانی - مرحله ۱۵

دروس	مسئول درس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	امیر زراندوز - محمد نوربخش	امیرحسین ابومحبوب - نرجس تیمناک علی زیبا
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - افشین محی الدین علی امیرسلیمانی - مجتبی بلاغتی - ابوالفضل غلامی مهران قندی - علیرضا بدیع	اعظم نوری نیا - فاطمه عباسی محمد رزمی - علی زیبا
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان	آزاده میرزایی - فاطمه صفری
زبان عربی	هاله کریمی	کاظم غلامی - کیارش پورمهدی محمد مهدی طاهری	محمدعلی تابانفر - مریم آقاییاری
تاریخ	علی رضا کاهیدوند	منصوره حاجی زاده - علی رضا کاهیدوند	سارا خداوردیان - سعید بهروزی فر محمد رسایی
جغرافیا	حمیدرضا بهیاد	حمیدرضا بهیاد - فرشید مشعرپور	زهرا فروغی - فرشید مشعرپور
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - مجید قدرتی پور ابوالفضل شکوهیان	کیمیا طهماسبی - حسن صدری ساناز نامداری

مدیر آزمون: رسول خنجری

حق چاپ و تکثیر سوالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز»

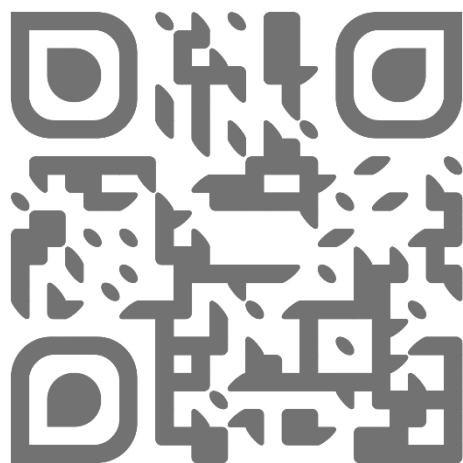
مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سوالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

دوست مازی من، سلام!

برای اینکه ما نظرت رو در رابطه با آزمون بدونیم نیاز هست که در نظرسنجی شرکت کنی.
برای شرکت در نظرسنجی فقط کافیست روی لینک زیر بزنی یا QR کد زیر رو اسکن کنی تا صفحه
نظرسنجی برات باز بشه!
ممنون که نظرت رو به ما میگی و بهمون برای بهتر شدن آزمون‌ها کمک می‌کنی (:

<https://B2n.ir/p32155>

مازی‌ها؛ میدونین که جلوی هر سوال ما براتون ویژگی و آدرس اون سوال رو میذاریم، حالا
واسه اینکه کامل یادش بگیرید میخوام براتون بگم که چجوری اینا رو براتون چیدیم:

(سطح سوال - سبک سوال - آدرس سوال)

آسان - متوسط - دشوار مفهومی - مساله و ... مثلا: ۱۱۰ یعنی فصل ۱ پایه یازدهم

در کنکور سراسری هر سال بیش از یک میلیون نفر شرکت کرده و برای به دست آوردن صندلی دانشگاه‌های برتر با هم رقابت می‌کنند.

یکی از وظایف کنکور، متمایز کردن این افراد از هم می‌باشد. متمایز کردن به این معناست که کنکور باید طوری طراحی شود که تا جای ممکن، دو نفر از داوطلبان رتبه یکسانی کسب نکنند. همین ماجرا باعث می‌شود که طراحان کنکور سراسری مجبور شوند هر سال سؤالات خود را از سال گذشته سخت‌تر طراحی کنند. به همین دلیل هست که هر سال شاهد نوآوری‌های جدیدی در کنکور هستیم.

یکی از ویژگی‌های ثابت کنکور در سالیان اخیر، سخت شدن یک دفعه‌ای بعضی درس‌هاست. به این معنی که در هر سال به صورت تصادفی، تعدادی از دروس سخت‌تر از حد معمول طراحی می‌شوند.

ما در آزمون‌های ماز نیز تا کنکور همین کار را خواهیم کرد و روند طراحی سؤالات ما دقیقاً به همین صورت خواهد بود. در هر آزمون به صورت تصادفی چند درس سخت‌تر از حد معمول طراحی خواهند شد تا بتوانیم شما را به چالش بکشیم و کنکور را دقیق‌تر از هر جای دیگری، برای شما شبیه‌سازی کنیم.

در این آزمون درس‌های زبان و ادبیات فارسی و زبان عربی سخت‌تر طراحی شدند.

۱- در یک خانواده ۴ فرزند با کدام احتمال، فرزندان یکی در میان دختر و پسر هستند؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{1}{8}$ (۴) $\frac{1}{16}$

پاسخ: گزینه ۳ (آسان - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ تشریحی:

ابتدا به سراغ $n(S)$ می‌رویم، هر فرزند می‌تواند دختر یا پسر باشد؛ لذا:

$$n(S) = 2^4 = 16$$

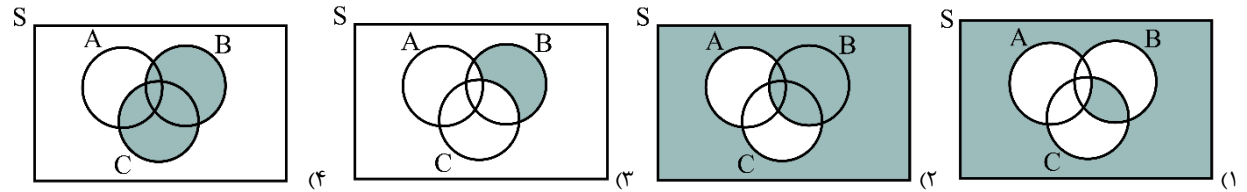
حالا به سراغ پیشامد مطلوب می‌رویم. فرزندان باید یکی در میان دختر و پسر باشند؛ لذا:

$$A = \{(پ, د, د, پ), (د, پ, د, پ)\} \Rightarrow n(A) = 2$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{2}{16} = \frac{1}{8}$$

گروه آموزشی ماز

۲- کدام نمودار، پیشامد «AUC رخ ندهد یا B رخ دهد» را نمایش می‌دهد؟

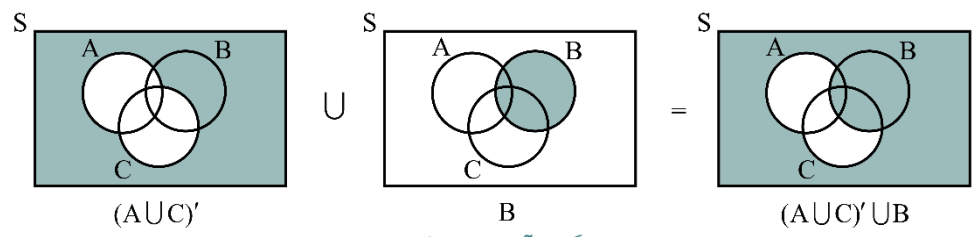

پاسخ: گزینه ۲ (آسان - مفهومی - ۱۲۰۱)

(۱) منظور از پیشامد A' همان پیشامد $S - A$ است، پیشامد C' هم همان $S - C$ است.
 (۲) منظور از حرف ربط «یا» در پیشامدها همان «اجتماع» و منظور از حرف ربط «و» همان «اشتراک» است.

پاسخ تشریحی:

طبق درسنامه بالا «AUC رخ ندهد» یعنی $(AUC)'$ و منظور از «یا» در جمله متن سؤال، همان اجتماع است؛ لذا باید $(AUC)' \cup B$ را هاشور بزنیم.

گروه آموزشی ماز

۳- چه تعداد از ضابطه‌های زیر، تابع نمایی را نشان می‌دهند؟

- الف) $y = (1 - \sqrt{3})^x$ ب) $y = 1^x$
 ج) $y = (2x)^x$ د) $y = (0/001)^x$
 هـ) $y = (\frac{2}{5})^x$ و) $y = x^5$
- (۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۲

پاسخ: گزینه ۴ (آسان - مفهومی - ۱۲۰۳)

ضابطه تابع نمایی، به صورت $y = a^x$ می‌باشد که a عددی مثبت و مخالف یک است پس توابعی مثل $y = (-2)^x$ یا $y = 1^x$ نمایی محسوب نمی‌شوند همچنین x فقط باید در توان باشد، پس تابع $y = x^2$ هم نمایی نیست.

پاسخ تشریحی:

طبق درسنامه بالا، تابع $y = (1 - \sqrt{3})^x$ نمایی نیست، چون $\sqrt{3} \approx 1/7$ است، پس حاصل $(1 - \sqrt{3})$ منفی می‌شود، ضمناً توابع $y = 1^x$ و $y = (2x)^x$ و $y = x^5$ هم نمایی محسوب نمی‌شوند، ولی $y = (0/001)^x$ و $y = (\frac{2}{5})^x$ نمایی هستند.

۴- با حروف کلمه «sunday» کلمه چهار حرفی بدون تکرار می‌سازیم. با کدام احتمال، این کلمه شامل دو حرف صدادار است و حروف صدادار کنار هم هستند؟

- (۱) $\frac{1}{10}$
- (۲) $\frac{1}{8}$
- (۳) $\frac{1}{6}$
- (۴) $\frac{1}{5}$

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهومی - ۱۲۰۱)

ابتدا $n(S)$ را به دست می‌آوریم، یعنی تعداد کل کلمات ۴ حرفی که با حروف داده شده می‌توان ساخت:

$$n(S) = \binom{6}{4} \times 4! = \frac{6!}{2! \times 4!} \times 4! = \frac{720}{2} = 360$$

حروف صدادار در کلمه داده شده، عبارتند از «u» و «a» پس آن‌ها را داخل یک بسته قرار می‌دهیم، سپس ۲ حرف دیگر را از بین حروف «S, n, d, y» به حالت مختلف انتخاب می‌کنیم:

$$\underbrace{u, a}_{2!}, o, o \rightarrow n(A) = \binom{4}{2} \times 2! \times 3! = 6 \times 2 \times 6 = 72$$

$$\rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{72}{360} = \frac{1}{5}$$

گروه آموزشی ماز

۵- A و B دو پیشامد از فضای نمونه S هستند به طوری که $A - B = A$ است. اگر رابطه $P(A') + P(B') = 1/8$ برقرار باشد، $P(A \cup B)$ کدام است؟

- (۱) $0/2$
- (۲) $0/4$
- (۳) $0/6$
- (۴) $0/8$

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۱)

(۱) اگر $A - B = A$ یا $B - A = B$ باشد، A و B ناسازگار خواهند بود؛ یعنی هیچ اشتراکی با هم ندارند.
(۲) برای هر دو پیشامد دلخواه A و B در فضای نمونه S داریم:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

(۳) اگر A و B ناسازگار باشند، $A \cap B = \emptyset$ است و لذا:

$$P(A \cap B) = 0$$

(۴) اگر A' متمم پیشامد A باشد، رابطه $P(A') = 1 - P(A)$ همواره برقرار است.

از $A - B = A$ نتیجه می‌گیریم که A و B ناسازگار هستند، حالا سراغ رابطه داده شده می‌رویم:

$$P(A') + P(B') = 1/8 \rightarrow \frac{P(A')=1-P(A)}{P(B')=1-P(B)} \rightarrow 1 - P(A) + 1 - P(B) = 1/8$$

$$\Rightarrow P(A) + P(B) = 0/2$$

$$P(A \cup B) = \underbrace{P(A) + P(B)}_{0/2} - \underbrace{P(A \cap B)}_{\text{صفر}} = 0/2$$

گروه آموزشی ماز

۶- شخص A یک تاس و شخص B دو تاس را پرتاب می‌کند. احتمال اینکه مجموع دو تاسی که شخص B پرتاب می‌کند برابر با تاس شخص A باشد کدام است؟

- (۱) $\frac{5}{72}$
- (۲) $\frac{13}{216}$
- (۳) $\frac{11}{72}$
- (۴) $\frac{5}{216}$

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۱)

در مسائلی که مجموع دو تاس مطرح بود می‌توانیم تعداد حالت‌های هر پرتاب را از جدول زیر به دست آوریم:

مجموع دو تاس	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
تعداد حالت‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۵	۴	۳	۲	۱

مثلاً اگر گفته شد مجموع دو تاس، برابر با ۱۰ باشد تعداد حالت‌ها برابر ۳ خواهد بود.

پاسخ تشریحی:

ابتدا تعداد اعضای فضای نمونه را به دست می آوریم:

$$n(S) = \underbrace{6}_{\text{تاس A}} \times \underbrace{6^2}_{\text{تاس B}} = 216$$

عدد تاس A باید با مجموع دو تاس B برابر باشد؛ لذا خواهیم داشت:

A (یک تاس)	۲	۳	۴	۵	۶
B (مجموع دو تاس)	۱	۲	۳	۴	۵

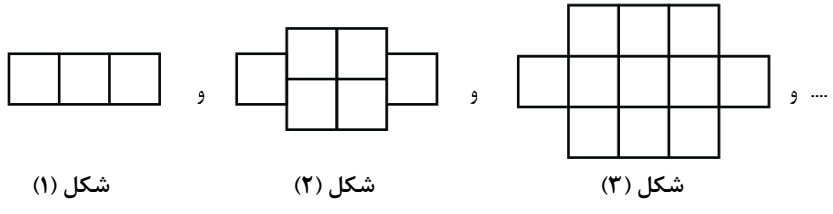
نام پیشامد مطلوب را C می گذاریم. حالا $n(C)$ برابر است با:

$$n(C) = 1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$$

$$\Rightarrow P(C) = \frac{n(C)}{n(S)} = \frac{15}{216} = \frac{5}{72}$$

گروه آموزشی ماز

۷- در الگوی زیر، تعداد مربع های کوچک در شکل سیزدهم کدام است؟

شکل (۱)

شکل (۲)

شکل (۳)

۱۷۱ (۴)

۱۶۳ (۳)

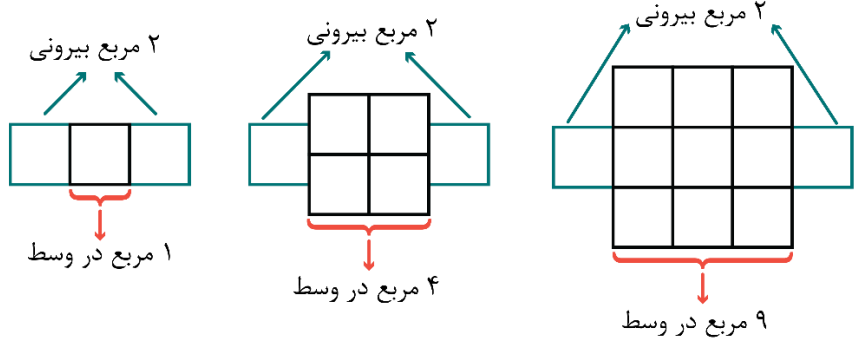
۱۵۲ (۲)

۱۸۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ تشریحی:

یک بار دیگر، شکل ها را با ۲ رنگ مختلف رسم می کنیم:

۲ مربع بیرونی

۲ مربع بیرونی

۲ مربع بیرونی

۱ مربع در وسط

۴ مربع در وسط

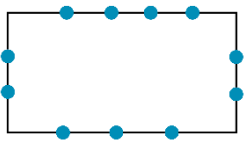
۹ مربع در وسط

دنباله مربع های وسط به شکل ۱، ۴، ۹، ... است که جمله عمومی آن n^2 است. دو مربع کوچک هم، همیشه در دو طرف شکل داریم، پس در شکل سیزدهم، تعداد کل مربع های کوچک برابر می شود با:

$$a_n = n^2 + 2 \Rightarrow a_{13} = 13^2 + 2 = 169 + 2 = 171$$

گروه آموزشی ماز

۸- با استفاده از ۱۱ نقطه موجود در مستطیل مقابل، چند مثلث می توان ساخت؟

- ۱۵۰ (۱)
- ۱۶۰ (۲)
- ۱۷۰ (۳)
- ۱۸۰ (۴)

(دشوار - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ سریعی

می‌دانیم که هر ۳ نقطه که روی یک خط راست نباشند، یک مثلث را ایجاد می‌کنند، پس به کمک ۱۱ نقطه که هیچ ۳ تای آن‌ها روی یک خط راست نباشند می‌توانیم به تعداد $\binom{11}{3}$ مثلث بسازیم، ولی مشکل این جاست که روی یکی از طول‌های مستطیل ۳ نقطه و روی طول دیگر ۴ نقطه وجود دارد، پس باید جواب‌های $\binom{3}{3}$ و $\binom{4}{3}$ را از $\binom{11}{3}$ کم کنیم:

$$\text{تعداد مثلث‌ها} = \binom{11}{3} - \binom{4}{3} - \binom{3}{3} = \frac{11 \times 10 \times 9 \times 8!}{3! \times 8!} - 4 - 1 = 11 \times 5 \times 3 - 5 = 165 - 5 = 160$$

تذکر مهم: در ترکیب، روابط مقابل همواره برقرار است:

$$\binom{n}{n} = 1, \binom{n}{n-1} = n$$

گروه آموزشی ماز

۹- بین دو عدد ۲۰ و $k+4$ ، ۱۰۰ عدد قرار داده‌ایم به طوری که کل اعداد، تشکیل دنباله‌ای حسابی با اختلاف مشترک ۳ داده‌اند. اگر جملات دنباله را تا بی‌نهایت جمله ادامه دهیم، مجموع $(k+1)$ جمله اول این دنباله چیست؟ (عدد ۲۰ جمله اول است)

۱۶۹۴۰۰ (۴)

۲۳۷۲۰۰ (۳)

۱۵۹۵۲۰ (۲)

۱۸۲۹۰۰ (۱)

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

(۱) اگر بخواهیم بین دو عدد a و b به تعداد k واسطه حسابی قرار دهیم، می‌توانیم از فرمول $d = \frac{b-a}{k+1}$ استفاده کنیم یا اینکه جمله آخر یعنی b را باز کرده و مجهول را به دست آوریم. (مجهول، همیشه d نیست)
(۲) مجموع n جمله اول دنباله حسابی برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d)$$

پاسخ سریعی

$$\underbrace{20}_{a_1}, 0, 0, \dots, 0, 0, \underbrace{k+4}_{a_{1.2}}$$

$$a_{1.2} = k+4 \Rightarrow a_1 + 1 \cdot d = k+4 \Rightarrow \frac{a_1 - 20}{d=3} \rightarrow 20 + 1 \cdot 3 = k+4 \Rightarrow k = 319$$

$$S_{k+1} = S_{320} = \frac{320}{2}(2(20) + 319(3)) = 159520$$

گروه آموزشی ماز

۱۰- جمله عمومی یک دنباله حسابی به صورت $a_n = (|b|-1)n + 3$ و رابطه بازگشتی آن به صورت $a_{n+1} = a_n + 4$ می‌باشد مجموع b و جمله بیستم این دنباله چیست؟ ($b \in \mathbb{N}$)

۹۶ (۴)

۹۲ (۳)

۸۰ (۲)

۸۸ (۱)

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

(۱) در جمله عمومی دنباله حسابی، ضریب n همان اختلاف مشترک است. مثلاً در دنباله $a_n = 4n - 1$ همان ۴ همان d است.
(۲) رابطه بازگشتی دنباله حسابی به صورت $a_{n+1} = a_n + d$ می‌باشد. مثلاً از رابطه $a_{n+1} = a_n - 12$ نتیجه می‌گیریم که $d = -12$.

پاسخ سریعی

$$a_n = (|b|-1)n + 3 \Rightarrow d = |b|-1$$

$$a_{n+1} = a_n + 4 \Rightarrow d = 4$$

$$\Rightarrow |b| - 1 = 4 \Rightarrow |b| = 5 \Rightarrow b = \pm 5 \xrightarrow{b \in \mathbb{N}} b = 5$$

$$a_n = \left(\underbrace{|b|}_5 - 1 \right) n + 3 = 4n + 3 \Rightarrow a_{20} = 4(20) + 3 = 83$$

$$\Rightarrow b + a_{20} = 5 + 83 = 88$$

گروه آموزشی ماز

۱۱- در یک دنباله حسابی رابطه $3 + S_n = 6n + S_{n-1}$ برقرار است (S_n مجموع n جمله اول است) مجموع سی جمله دوم دنباله کدام است؟

- ۸۴۰۰ (۴) ۸۱۰۰ (۳) ۷۶۰۰ (۲) ۷۲۰۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۲)

(۱) در هر دنباله حسابی با جمله عمومی a_n و مجموع n جمله اول S_n رابطه $S_n - S_{n-1} = a_n$ برقرار است. مثلاً $S_1 - S_0 = a_1$.

(۲) مجموع n جمله دوم یک دنباله حسابی برابر است با:

مثلاً مجموع ۱۰ جمله دوم برابر می‌شود با: $S_{20} - S_{10}$

$$3 + S_n = 6n + S_{n-1} \Rightarrow \underbrace{S_n - S_{n-1}}_{a_n} = 6n - 3$$

$$\Rightarrow a_n = 6n - 3 \Rightarrow \begin{cases} d = 6 \\ a_1 = 6(1) - 3 = 3 \end{cases}$$

$$\text{مجموع } 30 \text{ جمله دوم} = S_{60} - S_{30} = \frac{60}{2} (2(3) + 59(6)) - \frac{30}{2} (2(3) + 29(6)) = 10800 - 2700 = 8100$$

گروه آموزشی ماز

۱۲- در یک دنباله هندسی، جمله اول ۳ است و رابطه $a_n = (a_{n-1})^2$ برقرار است. رابطه بازگشتی دنباله کدام است؟

- (۱) $\begin{cases} \frac{a_{n+1}}{a_n} = 3 \\ a_1 = 9 \end{cases}$
- (۲) $\begin{cases} \frac{a_{n+1}}{a_n} = 2 \\ a_1 = 3 \end{cases}$
- (۳) $\begin{cases} a_{n+1} = 3a_n \\ a_1 = 6 \end{cases}$
- (۴) $\begin{cases} a_{n+1} = 2a_n \\ a_1 = 3 \end{cases}$

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۳)

$$a_n = (a_{n-1})^2 \xrightarrow{\text{جملات را با هم می‌کنیم}} a_1 r^5 = (a_1 r^2)^2 \Rightarrow a_1 r^5 = a_1^2 r^4 \xrightarrow{\div a_1} r^5 = a_1 r^4 \xrightarrow{\div r^4} r = a_1 \xrightarrow{a_1=3} r = 3$$

رابطه بازگشتی $\begin{cases} a_{n+1} = 3a_n \\ a_1 = 3 \end{cases}$ یا $\begin{cases} \frac{a_{n+1}}{a_n} = 3 \\ a_1 = 3 \end{cases}$

البته در گزینه‌های ۱ و ۳ بجای a_1 ، جمله دوم ذکر شده که برابر است با:

$$a_2 = a_1 r = 3 \times 3 = 9$$

پس می‌توان گفت:

$\begin{cases} \frac{a_{n+1}}{a_n} = 3 \\ a_1 = 9 \end{cases}$ یا $\begin{cases} a_{n+1} = 3a_n \\ a_1 = 9 \end{cases}$

گروه آموزشی ماز

۱۳- اعداد 128^{x-y} و $\sqrt[3]{2}$ و $8 \times 4^{x+y}$ از چپ به راست، تشکیل یک دنباله هندسی می‌دهند. کدام گزینه درست است؟

$$\begin{aligned} 9x - 5y &= \frac{-7}{3} & (1) \\ 27x + 15y &= -8 & (2) \end{aligned}$$

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - محاسباتی - ۱۴۰۳)

۱) اگر a, b, c سه جمله متوالی از دنباله هندسی باشند، رابطه $b^2 = ac$ بین آن‌ها برقرار است. ضمناً از حل این معادله به جواب‌های $b = \pm\sqrt{ac}$ می‌رسیم که \sqrt{ac} واسطه هندسی مثبت و $-\sqrt{ac}$ واسطه هندسی منفی بین a و c می‌باشند.

۲) برای تبدیل رادیکال به توان گویا از فرمول $\sqrt[n]{x^m} = x^{\frac{m}{n}}$ استفاده می‌کنیم که البته x عددی مثبت است.

پاسخ تشریحی:

ابتدا تمام اعداد را تا حد امکان تجزیه می‌کنیم:

$$8 \times 4^{x+y} = 2^3 \times 2^{2(x+y)} = 2^{2+2x+2y}$$

$$\sqrt[3]{2} = 2^{\frac{1}{3}}, \quad 128^{x-y} = 2^{7(x-y)} = 2^{7x-7y}$$

حالا از رابطه $b^2 = ac$ استفاده می‌کنیم:

$$\left(2^{\frac{1}{3}}\right)^2 = 2^{(2+2x+2y)} \times 2^{(7x-7y)}$$

$$\Rightarrow 2^{\frac{2}{3}} = 2^{3+9x-5y} \Rightarrow 3+9x-5y = \frac{2}{3} \Rightarrow 9x-5y = \frac{-7}{3}$$

گروه آموزشی ماز

۱۴- عمق آب یک رودخانه ۱۰ متر است. در اثر فرسایش خاک و کمبود بارندگی، هر سال ۲۰ درصد از عمق آب کم می‌شود. پس از گذشت ۱۳ سال، عمق آب

چند برابر عدد $(\frac{7}{8})^{11}$ است؟

- ۶/۴ (۱)
- ۶/۸ (۲)
- ۷/۲ (۳)
- ۷/۸ (۴)

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۴۰۲)

پاسخ تشریحی:

چون بحث درصد مطرح است با یک دنباله هندسی مواجه هستیم. ابتدا نسبت مشترک را به دست می‌آوریم:

$$r = \frac{100-k}{100} = \frac{100-20}{100} = \frac{80}{100} = \frac{4}{5}$$

حالا جمله اول دنباله را محاسبه می‌کنیم:

$$a = \text{عمق اولیه} \times r = 10 \times \frac{4}{5} = 8 \text{ متر}$$

عمق آب پس از ۱۳ سال خواسته شده یعنی جمله سیزدهم دنباله:

$$a_{13} = ar^{12} = 8 \times \left(\frac{4}{5}\right)^{12}$$

$$\Rightarrow \text{کسر خواسته شده} = \frac{8 \times \left(\frac{4}{5}\right)^{12}}{\left(\frac{4}{5}\right)^{11}} = 8 \times \frac{4}{5} = \frac{64}{5}$$

گروه آموزشی ماز

۱۵- حداقل چند جمله اول دنباله هندسی $1, 2, 4, 8, \dots$ را با هم جمع کنیم تا حاصل بزرگ‌تر از ۸۰۰ شود؟

- ۹ (۱)
- ۱۰ (۲)
- ۱۱ (۳)
- ۱۲ (۴)

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - محاسباتی - ۱۴۰۳)

پاسخ تشریحی:

باید S_n بزرگ‌تر از ۸۰۰ باشد لذا به شکل زیر عمل می‌کنیم:

$$S_n > 800 \Rightarrow \frac{a(1-r^n)}{1-r} > 800 \Rightarrow \frac{1(1-2^n)}{1-2} > 800$$

$$-(1-2^n) > 800 \Rightarrow -1+2^n > 800 \Rightarrow 2^n > 801$$

حالا تک تک گزینه‌ها را امتحان می‌کنیم. حداقل مقدار n برابر $n=10$ است زیرا:

$$2^{10} > 801 \Rightarrow 1024 > 801$$

گروه آموزشی ماز

۱۶- از معادله $100 + \frac{x}{32} = 16x + 8x + 4x + \dots + \frac{x}{32}$ مقدار x کدام است؟

(۴) $\frac{2300}{1023}$

(۳) $\frac{3200}{1023}$

(۲) $\frac{1400}{1021}$

(۱) $\frac{2400}{1021}$

(دشوار - محاسباتی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

نکته مهم

در دنباله هندسی اگر جمله آخر (a_n) را داشته باشیم، بهتر است مجموع جملات را به جای استفاده از فرمول $S_n = \frac{a-a_n \times r}{1-r}$ از فرمول $S_n = \frac{a(1-r^n)}{1-r}$ استفاده کنیم. به دست آوریم چون در این فرمول، متغیر n یعنی تعداد جملات وجود ندارد.

پاسخ تشریحی:

$$16x, 8x, 4x, \dots, \frac{x}{32} \xrightarrow{\text{هندسی است}} r = \frac{a_2}{a_1} = \frac{8x}{16x} = \frac{1}{2}$$

جمله آخر را داریم، لذا مجموع جملات را به کمک فرمول گفته شده به دست می‌آوریم:

$$S_n = \frac{a-a_n \times r}{1-r} = \frac{16x - (\frac{x}{32})(\frac{1}{2})}{1-\frac{1}{2}} = \frac{16x - \frac{x}{64}}{\frac{1}{2}}$$

S_n را در معادله قرار می‌دهیم:

$$\frac{16x - \frac{x}{64}}{\frac{1}{2}} = 100 \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 16x - \frac{x}{64} = 50 \xrightarrow{\times 64} 1024x - x = 3200$$

$$1024x - x = 3200 \Rightarrow 1023x = 3200 \Rightarrow x = \frac{3200}{1023}$$

گروه آموزشی ماز

۱۷- هرگاه جمله پنجم یک دنباله حسابی غیر ثابت، واسطه هندسی بین جملات سوم و دهم آن دنباله باشد، اختلاف مشترک دنباله حسابی چند برابر جمله اول آن است؟

(۴) $\frac{3}{2}$

(۳) $-\frac{3}{2}$

(۲) $\frac{5}{2}$

(۱) $-\frac{5}{2}$

(دشوار - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

جملات سوم، پنجم و دهم دنباله حسابی به ترتیب به صورت $a+2d, a+4d, a+6d$ می‌باشند. حالا طبق فرض، جمله پنجم، واسطه هندسی بین جملات سوم و دهم است لذا:

$$(a+4d)^2 = (a+2d)(a+6d)$$

$$\Rightarrow a^2 + 8ad + 16d^2 = a^2 + 9ad + 12ad + 12d^2$$

$$\Rightarrow 2d^2 + 3ad = 0 \Rightarrow d(2d+3a) = 0 \Rightarrow \begin{cases} d = 0 \text{ *} \\ 2d+3a = 0 \Rightarrow 2d = -3a \Rightarrow d = -\frac{3}{2}a \end{cases}$$

پس اختلاف مشترک دنباله حسابی، $-\frac{3}{2}$ برابر جمله اول آن است.

اگر ریشه دوم جملات دوم، نهم و شانزدهم از یک دنباله حسابی، سه جمله متوالی از یک دنباله هندسی را تشکیل دهند، نسبت مشترک دنباله هندسی کدام است؟

۱ (✓) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۲ (۴)

(کنکور دی ماه ۱۴۰۱)

گروه آموزشی ماز

۱۸- اگر $a < 0$ باشد، ساده شده عبارت $A = \sqrt[6]{64a^6} - 2\sqrt[3]{8a^3} + \sqrt{16a^2}$ کدام است؟

۱ (۱) $8a$ ۲ (۲) $-8a$ ۳ (۳) $10a$ ۴ (۴) $-10a$

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۳)

۱) اگر k عددی زوج و طبیعی باشد داریم:

$$\sqrt[k]{x^k} = |x|$$

ولی اگر k عددی فرد و طبیعی ($k \geq 3$) باشد داریم:

$$\sqrt[k]{x^k} = x$$

۲) اگر داخل قدرمطلق، مثبت باشد، خودش و اگر منفی باشد، قرینه اش از قدرمطلق خارج می شود؛ مثلاً:

$$\left| \sqrt{2} - 1 \right| = \sqrt{2} - 1, \quad \left| \sqrt{2} - \sqrt{3} \right| = \sqrt{3} - \sqrt{2}$$

پاسخ تشریحی:

حاصل تک تک رادیکال ها را حساب می کنیم:

$$\begin{cases} \sqrt[6]{64a^6} = \sqrt[6]{(2a)^6} = \left| \frac{2a}{(-)} \right| = -2a \\ \sqrt[3]{8a^3} = \sqrt[3]{(2a)^3} = 2a \\ \sqrt{16a^2} = \sqrt{(4a)^2} = \left| \frac{4a}{(-)} \right| = -4a \end{cases}$$

$$\rightarrow A = -2a - 2(2a) - 4a = -2a - 4a - 4a = -10a$$

گروه آموزشی ماز

۱۹- دنباله هندسی $\dots, -4x^2, -4x, -4$ افزایشی است. محدوده x کدام است؟

۱ (۱) $x > 1$ ۲ (۲) $0 < x < 1$ ۳ (۳) $-1 < x < 0$ ۴ (۴) $x < -1$

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - ۱۲۰۳)

۱) در دنباله هندسی اگر $a_1 < 0$ باشد، آن گاه با فرض $r > 1$ دنباله کاهشی و با فرض $0 < r < 1$ دنباله افزایشی و با فرض $r = 1$ دنباله ثابت است.
 ۲) در دنباله حسابی اگر $d > 0$ باشد، دنباله افزایشی و اگر $d < 0$ باشد، دنباله کاهشی است.

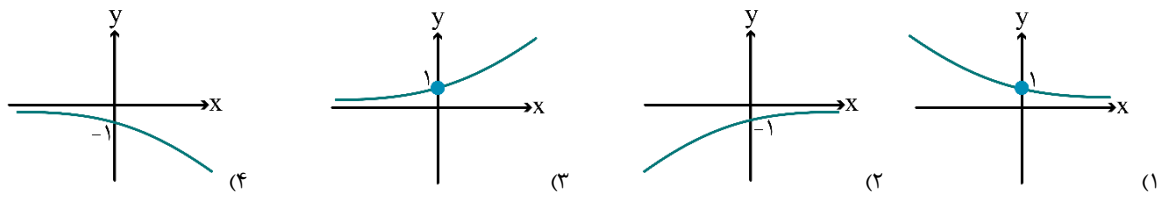
پاسخ تشریحی:

$$-4, -4x, -4x^2, \dots \xrightarrow{\text{هندسی است}} r = \frac{-4x}{-4} = x$$

گفته شده دنباله بالا افزایشی است، پس $0 < x < 1$ می باشد.

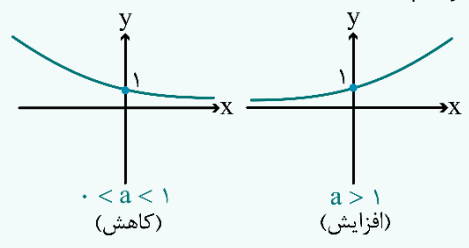
گروه آموزشی ماز

۲۰- نمودار تابع $f(x) = \frac{(\frac{1}{2})^x}{5^{-x}}$ را نسبت به محور y ها قرینه می‌کنیم. نمودار حاصل کدام است؟

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - ۱۳۰۳)

در تابع نمایی $f(x) = a^x$ دو حالت برای نمودار آن خواهیم داشت:

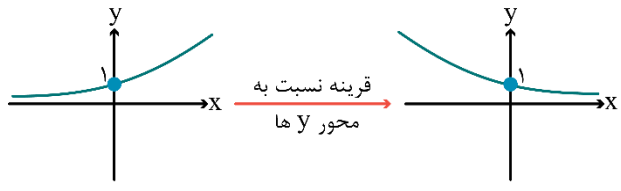
مثلاً نمودار تابع نمایی $y = (\frac{3}{2})^x$ افزایشی و نمودار $y = (\frac{2}{3})^x$ کاهشی است.

پاسخ تشریحی:

ابتدا ضابطه تابع $f(x)$ را به شکل ساده‌تری می‌نویسیم تا فقط یک x مشاهده کنیم:

$$f(x) = \frac{(\frac{1}{2})^x}{5^{-x}} = \frac{(\frac{1}{2})^x}{(\frac{1}{5})^x} = \left(\frac{\frac{1}{2}}{\frac{1}{5}}\right)^x = \left(\frac{5}{2}\right)^x$$

می‌دانیم $\frac{5}{2} = 2.5$ است پس نمودار f افزایشی است:

۲۱- کدام گزینه درباره شعر یا نثر دوره بیداری درست است؟

- ۱) فن ترجمه از عوامل مؤثر در رشد آگاهی و تحول اندیشه ایرانیان در سال‌های قبل از مشروطه بود. ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در زمان مظفرالدین شاه آغاز شد.
- ۲) داستان‌نویسی به شیوه جدید محصول یک قرن گذشته است. پس از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان (داستان بلند) به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند.
- ۳) تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه به علت اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر، جاذبه‌ای نداشت.
- ۴) در عصر مشروطه بیش‌ترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های سیاسی بود و جز تعداد اندکی رمان سیاسی، رمان دیگری نوشته نشد.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خطبه‌خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در زمان فتحعلی‌شاه آغاز شد.
- ۲) پیش از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان (داستان بلند) به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند.
- ۴) در عصر مشروطه بیش‌ترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود و جز تعداد اندکی رمان تاریخی، رمان دیگری نوشته نشد.

گروه آموزشی ماز

۲۲- موارد زیر، به ترتیب، کدام شاعر یا نویسنده را معرفی می‌کند؟

- او در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود.
 - وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده است.
 - او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد.
 - در قصیده به سبک ناصر خسرو و به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید.
- ۱) مهدی اخوان ثالث - ادیب‌الممالک فراهانی - دهخدا - فرخی یزدی
 - ۲) مهدی اخوان ثالث - نشاط اصفهانی - قائم مقام فراهانی - فرخی یزدی
 - ۳) محمدتقی بهار - ادیب‌الممالک فراهانی - قائم مقام فراهانی - پروین اعتصامی
 - ۴) محمدتقی بهار - نشاط اصفهانی - دهخدا - پروین اعتصامی

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - خطبه‌خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

پاسخ تشریحی:

محمدتقی بهار و مهدی اخوان ثالث، هر دو در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرودند. ادیب‌الممالک فراهانی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده است. قائم‌مقام فراهانی با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد. پروین اعتصامی در قصیده به سبک ناصر خسرو و به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید.

گروه آموزشی ماز

۲۳- با توجه به درون‌مایه‌های رایج در دوره بیداری، کدام بیت نمی‌تواند مربوط به این دوره باشد؟

- ۱) دست اجنبی افراشت تا لوای نامنی
 - ۲) فلک روزی مبادا سازد از بند غم آزادم
 - ۳) آن آتشی که خاک وطن گرم بود از آن
 - ۴) هر بنایی نهادند بر افکار عموم
- فتنه سربه‌سر بگذاشت، سر به پای نامنی
 کمند حلقه زلف تو آن دم دادرس بادا
 طوری به باد رفت کز آن اخگری نماند
 بود اگر ز آهن، او پایه و بنیاد نداشت

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

پاسخ تشریحی:

«آزادی» در این بیت در معنای سیاسی به کار نرفته است و شعر عاشقانه است. شاعر به دنبال آزادی از بند غم عشق نیست. در ابیات گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ «درون‌مایه‌های «دشمنی با استعمار»، «وطن» و «توجه به مردم» مشهود است که از ویژگی‌های فکری شعر عصر مشروطه به حساب می‌آید.

درون‌مایه‌های رایج دوره بیداری:			
مصادیق	نکات	توضیحات	درون‌مایه
آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی اهریمن استبداد آزادی ما را کشت نه صبر و سکون جایز، نه حوصله باید کرد	مفهوم «آزادی» در ادبیات کهن فارسی مقابل «بندگی» است یا با «آزادگی» نسبت دارد. ابیات مربوط به ادبیات تعلیمی، عارفانه یا عاشقانه که به مفهوم غیرسیاسی آزادی، به شکل رهایی از تعلقات می‌پردازند، درون‌مایه مشروطه ندارند.	* مترادف با مفهوم دموکراسی غربی * مردم علاوه بر اینکه حقوق و آزادی‌های فردی دارند، در جامعه و سرنوشت سیاسی و اقتصادی خود نیز دارای حق و اختیار هستند.	آزادی
ایران باشد بهشت عدن و تو آدم عدن تو آن کس برد که برد عدن را ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس همچو من است	مفهوم «وطن» در ادبیات کهن فارسی به موطن و در کل محل تولد فرد اطلاق می‌شد، نه سرزمینی وسیع که افراد مختلف را با مشترکات قومی، فرهنگی و زبانی جای می‌دهد. وطن در ادبیات عرفانی استعاره از جهان معنوی است.	مفهوم وطن: سرزمینی که مردم با مشترکات قومی، فرهنگی و زبانی در آن زندگی می‌کنند شاعران وطن‌سرا: ادیب‌الممالک فراهانی، ملک‌الشعرا بهار، دهخدا	وطن
بی‌نیروی قانون نرود کاری از پیش جز بر سر آهن نتوان برد ترن را	قانون در معنی «اصل و قاعده» به صورت کلی ارتباطی با درون‌مایه‌های مشروطه ندارد.	مشاهدات اروپارفته‌ها و روشنفکران از ملل قانونمند ← ورود مضمون قانون و قانون‌مداری به شعر بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان: قانون	قانون
بی تربیت، آزادی و قانون نتوان داشت سعفص نتوان خواند نخوانده کلمن را یک چادری از عفت و ناموس به سر کن وانگاه برو مدرسه تحصیل هنر کن (تحصیل زنان)	«تعلیم و تربیت» الفاظی هستند که در ادبیات تعلیمی ممکن است به کار بروند و در صورتی که به آموزش همگانی و عمومی اشاره نکنند، ارتباطی با ادبیات مشروطه ندارد.	ظهور مطبوعات در جامعه ← افزایش آگاهی همگانی ← مورد توجه قرار گرفتن تعلیم و تربیت همگانی	تعلیم و تربیت جدید
دولت هر مملکت در اختیار ملت است آخر ای ملت به کف کی اختیار آید تو را هر چه سلطان قادر آید خلق از او قادرتر است گوش‌ها بر داستان کاوه آهنگر است	-	از بارزترین ویژگی‌های ادبیات دوره بیداری مصادیق: انعکاس خواست‌ها و علاقه توده مردم، نیازها و کاستی‌های محرومان، دفاع از کارگران، توجه به جایگاه زنان شاخص‌ترین شاعران مردمی: ابوالقاسم لاهوتی، فرخی یزدی	توجه به مردم
در علم و صنایع همگی عاجز و لنگیم در مغلظه و فتنه و آشوب زرنگیم	-	ضرورت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ← کاربرد مضامین، اصطلاحات و واژگان مربوط به فنون نوین	دانش‌های نوین

گروه آموزشی ماز

۲۴- کدام موارد از ویژگی‌های شعر و نثر دوره بیداری نیست؟

الف: در نظر داشتن تخیلات سرایندهگان پیشین

ب: تنفر از خرافات در نثر داستانی

ج: نگارش داستان بلند مطابق ادبیات داستانی جدید

د: گزارشی شدن نثر فارسی

هـ: کلی‌نگری نگرش شاعران و نویسندگان

- ۱) «الف» و «ج» ۲) «هـ» و «د» ۳) «ج» و «هـ» ۴) «الف» و «ب»

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خطبه‌خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

بررسی سایر موارد:

«ج»: اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند و سبک نویسندگی آنان مطابقت کاملی با ادبیات داستانی جدید نداشت.

«هـ»: نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر یافت و از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

گروه آموزشی ماز

۲۵- در میان عبارات زیر، کدام موارد از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی «درست» است؟

الف: جمال‌زاده در داستان بیش‌تر به محتوا توجه داشت و خلاف راهی را رفت که کسانی مثل زین‌العابدین مراغه‌ای در پیش گرفته بودند.

ب: اولین تجربه داستان‌نویسی سیمین دانشور «آتش خاموش» بود و با «سووشون» به اوج نویسندگی خود رسید.

ج: نیما در سال‌های ۱۳۰۱ تا ۱۳۱۶ چارچوب و طرح کار خود را به بهترین شکل ممکن تدوین کرد. جریان نوگرایی شعری نیما با سرایش ققنوس در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.

د: مهدی اخوان ثالث از رهروان شعر نیمایی است که با فاصله‌گیری از زبان نمادین به مسائل اجتماعی پرداخت و حوادث زندگی مردم را در شعر خود منعکس کرد.

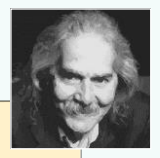
- ۱) «الف» و «ج» ۲) «الف» و «د» ۳) «ب» و «ج» ۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - ترکیبی - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

بررسی سایر موارد:

«الف»: جمال‌زاده در داستان بیش‌تر از این‌که به محتوا توجه داشته باشد، به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات عامیانه و متداول در نثر توجه دارد و کلام را به طبع خوانندگان نزدیک می‌کند و به همان راهی می‌رود که کسانی مثل زین‌العابدین مراغه‌ای در پیش گرفته بودند.
«د»: مهدی اخوان ثالث در بیش‌تر مجموعه‌ها مثل «زمستان» زبانی نمادین دارد.

معرفی نویسندگان و شاعران ادبیات معاصر:

	<p>• از بزرگ‌ترین شاعران غزل‌سرای معاصر • سرودن شعر به دو زبان فارسی و ترکی آذری • منظومه «حیدربابایه سلام» • ارادت خاص به بزرگان دین • طبعی لطیف و احساسی رفیق در غزل • تأثیرپذیری از حافظ</p>		<p>• یکی از موفق‌ترین پیروان شعر نیمایی • ویژگی‌های شعر: • بیان روایی و داستانی • حماسی‌بودن زبان • کهن‌گرایی • به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ • کاربردهای نحوی سبک خراسانی • شعر اجتماعی ← انعکاس حوادث زندگی مردم • آثار: آخر شاهنامه، از این اوستا، زمستان • در «زمستان» زبان نمادین دارد</p>
---	---	---	--

گروه آموزشی ماز

۲۶- در متن زیر، از دیدگاه تاریخ ادبیات چند «خطا» دیده می‌شود؟

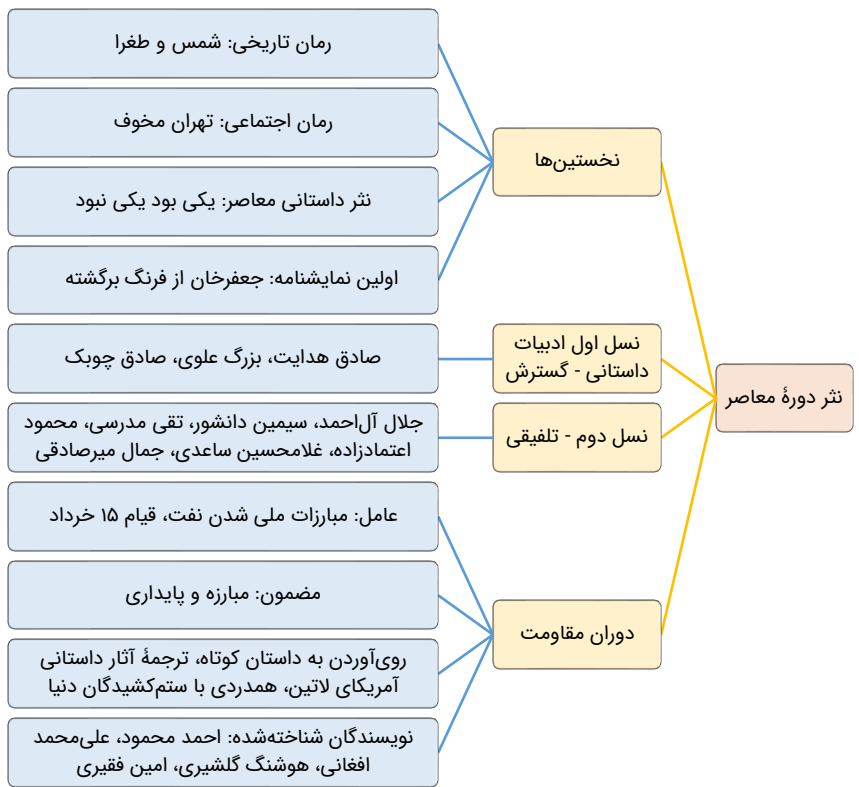
«بعد از خردادماه ۱۳۴۲ دوران مقاومت در ادبیات داستانی فارسی شکل گرفت. از ویژگی‌های نثر دوره مقاومت روی آوردن به داستان بلند، ترجمه آثار داستانی آمریکای لاتین و همدردی با ستم‌کشیدگان دنیا و کثرت نویسندگان، آشکار است. از شناخته‌شده‌ترین نویسندگان دوره مقاومت می‌توان به جمال میرصادقی اشاره کرد.»

- ۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - خطبه‌خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

پاسخ تشریحی:

از ویژگی‌های نثر دوره مقاومت روی آوردن به داستان کوتاه است.
جمال میرصادقی از نویسندگان نسل تلفیقی است.

گروه آموزشی ماز

۲۷- کدام موارد زیر به ترتیب، از ویژگی‌های «ادبی» و «فکری» شعر دوره معاصر هستند؟

- الف: گرایش به خیال‌بندی
 - ب: صمیمانه و متواضعانه بودن لحن شاعر
 - ج: پسندیده بودن ابهام
 - د: طبیعی بودن آرایه‌های بیانی و بدیعی
 - ه: جدید و نو بودن صور خیال
- (۱) «ج و د» - «ب و ه»
 (۲) «ب، ج و ه» - «الف»
 (۳) «الف و ه» - «ب و ج»
 (۴) «ج، د و ه» - «ب»

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خطبه‌خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

پاسخ تشریحی:

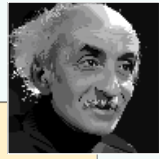
ویژگی‌های ادبی شعر دوره معاصر:
 «ج»: پسندیده بودن ابهام
 «د»: طبیعی بودن آرایه‌های بیانی و بدیعی
 «ه»: جدید و نو بودن صور خیال
 ویژگی‌های فکری شعر دوره معاصر:
 «ب»: صمیمانه و متواضعانه بودن لحن شاعر

توجه: «گرایش به خیال‌بندی» از ویژگی‌های ادبی شعر دوره انقلاب اسلامی است.

سبک‌شناسی شعر معاصر فارسی:

- روزگار انحصامی
- رخشنده اعتصامی
 - پدر: اعتصام‌الملک آشتیانی
 - در قصیده: مانند ناصر خسرو - «روان و لطیف» مانند سعدی
 - اوج سخن: قطعه
 - سراینده مناظره
 - مضامین اخلاقی و پند و اندرز و انعکاس اوضاع نامطلوب سیاسی-اجتماعی
 - وجه تمایز اصلی: شکل تصرف در مضامین و کیفیت ارائه آن‌ها

- بیباک توحیح
- علی اسفندیاری
 - بنیان‌گذار شعر نو (نیمایی)
 - تلاش اصلی: نزدیک کردن شعر به هنجار نثر و سادگی
 - کوشش برای ایجاد تغییراتی در قالب، زبان و مضمون شعر
 - بهره‌گیری از واژگان روزمره، عامیانه و نو
 - بیانیه شعر نو: افسانه در ۱۳۰۱

گروه آموزشی ماز

۲۸- کدام یک از گزینه‌های زیر، از ویژگی‌های فکری نثر دوره انقلاب اسلامی نیست؟

- ۱) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا سیاسی و در مرحله بعد، اجتماعی است.
- ۲) تفکر اومانیسم در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کم‌رنگ مشاهده می‌شود.
- ۳) بی‌توجهی به مادیات و دعوت به اخلاقیات از مضامین نثر این دوره است.
- ۴) تنوع موضوعات در ادبیات داستانی پس از انقلاب کاسته می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خطبه‌خط - تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی)

تنوع موضوع‌ها یکی از خصایص برجسته ادبیات داستانی پس از انقلاب است.

نثر دوره انقلاب اسلامی		
فکری	ادبی	زبانی
<p>خصیصه اصلی ادبیات داستانی پس از انقلاب: تنوع موضوعی</p> <p>دگرگونی‌های بنیادین (جنگ تحمیلی) ← سرچشمه‌ای برای نویسندگان</p> <p>اندیشه‌های حاکم بر داستان دهه اول پس از انقلاب: ابتدا سیاسی سپس اجتماعی</p> <p>بی‌توجهی به مادیات</p> <p>استکبارستیزی و مبارزه با بی‌عدالتی</p> <p>استقبال از شهادت، فرهنگ ایثار و دفاع از وطن</p> <p>کم‌رنگ شدن تفکر انسان‌گرایانه (اومانیسم)</p> <p>انعکاس چهره مطلوب از دین و دین‌داری</p>	<p>در دهه نخستین انقلاب: دوری از سبک‌های جدید داستان دیده می‌شود اما به تدریج به ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک‌های جدید داستان‌نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود.</p> <p>در سال‌های پایانی دهه پنجاه و دهه شصت: گرایش بیشتر به داستان بلند و رمان</p> <p>از آغاز دهه هفتاد: گرایش به داستان کوتاه</p> <p>دهه هشتاد: ظهور داستانک‌نویسی (مینی‌مال) و مدرن‌نویسی</p>	<p>انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی ← ورود واژگان فرهنگ ایثار، شهادت، مبارزه، مقاومت</p> <p>سال‌های جنگ ← عامیانه‌بودن زبان داستان‌ها</p> <p>ادامه جریان ساده‌نویسی</p>

گروه آموزشی ماز

۲۹- آرایه‌های بیت زیر، در کدام گزینه به درستی معرفی شده است؟

- «پیش لب ضحاک تو بس فتنه و آشوب
کز مار سر زلف تو در ملک جم افتد»
- ۱) تشبیه - ایهام - لفّ و نشر
 - ۲) ایهام تناسب - تشبیه - تلمیح
 - ۳) تلمیح - کنایه - حس آمیزی
 - ۴) ایهام - استعاره - اغراق

پاسخ: گزینه ۲ (آسان - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

با توجه به معنی مصراع اول، ضحاک به معنای «خندان» است، نه آن «پادشاه ماردوش»؛ بنابراین، «لب ضحاک» یعنی «لب خندان». آرایه‌های این بیت عبارت‌اند از:

ضحاک ← ایهام تناسب: ۱- خندان (معنای پذیرفتنی) ۲- پادشاه ماردوش که با مار و جم (جمشید) تناسب دارد؛ «زلف» یا «سر زلف» به مار تشبیه شده و بیت به ماجرای پادشاهی ضحاک و جمشید اشاره و تلمیح دارد.

گروه آموزشی ماز

۳۰- آرایه نوشته شده مقابل چند بیت درست است؟
الف: چنان مرغ دلم را صید کردی
ب: چون به یکی پاره پوست شهر توانی گرفت
ج: چون جامه‌ها به وقت مصیبت سیه کنند
د: رویت به زلف پرچین تسخیر ملک دل کرد
ه: می‌روی فارغ و خلقی نگران از پس و پیش

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

که بازش دل نمی‌خواهد نشیمن (ایهام تناسب)
غبن بود در دکان کوره و دم داشتن (تلمیح)
من موی در مصیبت پیری سیه کنم (اسلوب معادله)
فتحی چنین که کرده با لشکری شکسته (تضاد)
تا تو یک ره ز سر لطف در ایشان نگری (ایهام)

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

پاسخ شریعی:

آرایه بیت‌های «الف، ب و ه» درست است. این آرایه‌ها را بررسی می‌کنیم:

«الف»: ایهام تناسب دارد. «باز» در این بیت به معنی «دوباره» پذیرفتنی است اما در معنای «نوعی پرنده شکاری» با مرغ و نشیمن تناسب دارد.

«ب»: به ماجرای قیام کاوه آهنگر علیه ضحاک اشاره دارد.

«ه»: «نگران» ایهام دارد: ۱- دلواپس ۲- در حال نگاه کردن (از مصدر نگرستن)

بررسی سایر موارد:

«ج»: حسن تعلیل دارد، نه اسلوب معادله. یکی از شروط اصلی اسلوب معادله آن است که هیچ پیوند دستوری‌ای نباید بین دو بیت باشد؛ «چون» در آغاز بیت، دو مصراع را به هم متصل می‌کند. شاعر برای سیاه کردن موهای خود دلیل شاعرانه آورده است (در سوگ پیری موهای خود را سیاه کرده است ولی این سیاه کردن برای فرار از سفیدی موها است!).

«د»: متناقض‌نما به کار رفته نه تضاد. «پیروزی و فتح با لشکر شکست خورده» یک پارادوکس است.

گروه آموزشی ماز

۳۱- در کدام گزینه، هم ایهام و هم ایهام تناسب وجود دارد؟

- ۱) هر شبی از مهر رخسار تو تا هنگام صبح
۲) مرا همچو فرهاد در کام جان
۳) عشق نزدیک سر زلف توام راه نداد
۴) ز زهد خشک ملولم کجاست باده ناب
- دیدۀ اخترفشان را در ثریا کرده‌ام
غم خوشگوار تو شیرین شده
تا نجستم ز کمند خرد دوراندیش
که بوی باده مدامم دماغ تر دارد

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهومی - آرایه‌های ادبی)

پاسخ شریعی:

در گزینه ۴، واژه «بو» ایهام دارد: ۱- رایحه ۲- آرزو

واژه «مدام» ایهام تناسب دارد: ۱- همیشه و پیوسته (معنی پذیرفتنی) ۲- شراب که در این معنی با باده تناسب دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واژه «مهر» ایهام دارد: ۱- محبت ۲- خورشید

۲) «شیرین» ایهام تناسب دارد: ۱- دلچسب و دلپذیر (معنی پذیرفتنی) ۲- نام معشوقه خسرو پرویز که با فرهاد تناسب دارد.

۳) «دوراندیش» ایهام دارد: ۱- آینده‌نگر ۲- کسی که به دوری و جدایی می‌اندیشد.

گروه آموزشی ماز

۳۲- با توجه به ابیات زیر، آرایه‌های «حسن تعلیل، ایهام تناسب، مجاز، کنایه، تشخیص»، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- الف: الهی ما گنهاریم و از شرم آستین بر رو
ب: ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رخت
ج: خیز و در دامن باد سحر آویز به عذر
د: به گیسوی تو خوردم دوش سوگند
ه: تیـرزرفتار گردد و چیره
- ۱) «ب» - «د» - «ه» - «الف» - «ج»
۲) «د» - «ه» - «ج» - «ب» - «الف»
۳) «د» - «ب» - «ه» - «الف» - «ج»
۴) «ب» - «د» - «الف» - «ج» - «ه»
- کریمی، دامن رحمت بیوشان بر گناه ما
آستین بر رخ نهد با دامن تر آفتاب
گر شبت تیره به داغ مژه نگشودن رفت
که من از پای تو سر برنگیرم
چون که مجروح گردد از آهن

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

آرایه هر بیت را بررسی می‌کنیم:
الف: کنایه دارد. آستین بر روی داشتن کنایه از شرمندگی است.
ب: حسن تعلیل دارد. شاعر برای آشکار شدن ابر در آسمان دلیل ادبی ذکر کرده است. پیدایش ابر دلیل طبیعی دارد اما شاعر حسادت ابر به خاطر چهره زیبای یار را دلیل این کار می‌داند.
ج: تشخیص دارد. «دامن باد سحر» استعارهٔ مکنیه از نوع تشخیص است.
د: واژهٔ «دوش» ایهام تناسب دارد: ۱- دیشب (معنی پذیرفتنی) ۲- عضوی از بدن (شانه، کتف) که در این معنی با پا و سر تناسب دارد.
ه: «آهن» مجاز از شمشیر، نیزه، خنجر یا هر سلاحی که با آهن ساخته شود.

گروه آموزشی ماز

۳۳- در شعر زیر از سهراب سپهری کدام آرایه‌ها دیده می‌شود؟

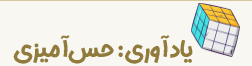
«هن در این خانه به گمنامی نمناک علف نزدیکم / من صدای نفس باغچه را می‌شنوم / و صدای ظلمت را وقتی از برگی می‌ریزد / و صدای متلاشی شدن شیشهٔ شادی در شب / پاره‌پاره شدن کاغذ زیبایی»

- (۱) تشبیه، حس آمیزی، تشخیص
 (۲) متناقض‌نما، استعاره، ایهام
 (۳) تشبیه، استعاره، متناقض‌نما
 (۴) تشخیص، حس آمیزی، ایهام

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

شیشهٔ شادی ← تشبیه گمنامی نمناک ← حس آمیزی نفس باغچه ← تشخیص

به هرگونه آمیختن دو حس در زبان «حس آمیزی» می‌گوییم اما این تعریف دقیقاً یعنی چه؟ یعنی باید بر واژه‌های مربوط به هر یک از پنج حس مسلط باشید؛ مثلاً واژه‌هایی که از طریق «شنوایی» تداعی می‌شود: فعل آن «شنیدن یا گوش کردن یا نیوشیدن»، اسم‌هایی چون «آواز، بانگ، صدا، نوا، نغمه، آهنگ، ترانه و...» و صفاتی که به شنیدنی‌ها مربوطند مثل «زیر و بم، بلند و یواش و...». هرگاه در زبان، واژه‌ای از یک گروه حسی را به نحوی به واژه‌ای از یک گروه حسی دیگری نسبت بدهیم حس آمیزی پدید می‌آید. این نسبت‌دادن می‌تواند از طریق ترکیب اضافی، ترکیب وصفی، واژهٔ مرکب یا جمله باشد.

واژهٔ مرکب:

- کامت شکرین باد که هر رخنه‌ای از دل شیرین ز شکرخند تو چون کنج دهن شد (داخل ۹۹)
 ترکیب اضافی:
 ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست سهی‌قدان سه‌چشم ماه‌سیما را (داخل ۸۷)
 ترکیب وصفی:
 معنی رنگین به نازک‌دل رساند خویش را بادۀ گلگون ندارد بهتر از مینا نقاب (داخل ۹۸)
 بر لب کوه جنون خندهٔ شیرین بهار نقش زخمی‌ست که از تیشهٔ فرهاد شکفت (داخل ۱۴۰۰)
 جمله:
 از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر یادگاری که در این گنبد دوار بماند (داخل ۱۴۰۰)

گروه آموزشی ماز

۳۴- آرایه‌های نوشته‌شده مقابل کدام بیت، «کاملاً» درست نیست؟

- (۱) دلم چون غنچه زان شد غرقه در خون
 (۲) از هوای توست دایم جان ما در اضطراب
 (۳) در گلستانی که شمشاد تو آید در خرام
 (۴) چون سنبل تو سلسله در ارغوان نهاد
- که کردی از جفا هر سوی چاکش (حسن تعلیل - تشبیه)
 باد می‌آرد نه آتش، آب دریا را به جوش (تضاد - ایهام تناسب)
 سبزهٔ خوابیده گردد قامت رعناى سرو (تشخیص - استعارهٔ مصرّحه)
 آشوب در نهاد من ناتوان نهاد (تشبیه - استعارهٔ مصرّحه)

پاسخ: گزینه ۴ (آسان - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

در گزینهٔ ۴، «سنبل و ارغوان» به ترتیب استعارهٔ مصرّحه از «زلف و روی» یار هستند اما در این گزینه تشبیه وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ شاعر قلب خود را به غنچه تشبیه کرده و همچنین برای خونین بودن قلب علتی شاعرانه آورده است و می‌گوید: چون قلبم را چاک‌چاک کردی، غرق در خون شده است، در حالی که خونین بودن قلب علت دیگری دارد.
- ۲ «آب و آتش» تضاد دارد و واژه «هوا» ایهام تناسب دارد: ۱- عشق و علاقه (معنی پذیرفتنی) ۲- گاز بی‌رنگی که استشمام می‌کنیم، که در این معنی با «باد» تناسب دارد.
- ۳ «شمشاد» استعاره مصرّحه از «قد و قامت» است و «سبزه خوابیده» و «قامت سرو»، تشخیص است.

گروه آموزشی ماز

۳۵- کدام بیت دارای آرایه‌های «استعاره، ایهام، تشبیه، تضاد» است؟

۱) مرو ساقی که بی آن لعل میگون	قدح نوشیدنم امشب خماریست
۲) از آن دُرْدانه تا من بر کنارم	کنارم روز و شب دریاکناریست
۳) رسن بازی کنم با سنبلت لیک	پرشانم که بس آشفته کاریست
۴) ز زلفش نافه تاتار تار نیست	که هر تار از سر زلفش تتاریست

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

پاسخ تشریحی:

استعاره: دُرْدانه (معشوق)
ایهام: «کنار» در مصراع دوم در دو معنا پذیرفتنی است: ۱- آغوش و بغل ۲- جنب و پهلو
تشبیه: کنارم مثل دریاکنار است
تضاد: روز و شب

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ استعاره: لعل (لب)
- ۲ استعاره: سنبل (زلف یار)
- ۳ تشبیه: ۱- زلف یار به نافه آهوی سرزمین تاتار و ترجیح دادن بر نافه ۲- تار زلف معشوق به تار (مغول) در بی‌رحمی
- ۴ تشبیه: ۱- زلف یار به نافه آهوی سرزمین تاتار و ترجیح دادن بر نافه ۲- تار زلف معشوق به تار (مغول) در بی‌رحمی

یادآوری: تشبیه‌های پوشیده

هر آن چه در کتاب درسی، درباره تشبیه می‌خوانید درباره انواعی از تشبیه است که به شکل روشن و آشکاری در قالب ساختارهای تکرارشونده می‌آید. به عبارت دیگر، کتاب درسی شما را با تشبیه‌هایی آشنا می‌کند که در قالب‌های تکراری بیان می‌شوند؛ منظور از این قالب‌های تکراری - که در درس‌نامه‌های ماز به تفصیل به آن پرداخته‌ایم - مثلاً «جمله اسنادی» است که می‌تواند یکی از انواع تشبیه‌های فشردهٔ غیراضافی باشد. بالاین‌حال، تشبیه آرایه‌ای مفهومی است؛ تشبیه برقراری پیوند یا مقایسه‌ای میان دو پدیده است که در دنیای عادی نامربوطند اما ویژگی‌ای مشترکی آن‌ها را در ذهن شاعر به هم مربوط می‌کند. این پیوند یا مقایسه می‌تواند به شکل‌های مفهومی و از طریق معنی شعر برقرار شود. به این نوع از تشبیه‌ها «پوشیده» (یا مضمّر) می‌گوییم. تشبیه‌های پوشیده گاهی فقط تلویحاً به شباهت دو پدیده اشاره می‌کنند و گاهی یک مرحله فراتر رفته، و مشبه را - که موضوع توصیف است و از مشبه به فروتر است - از مشبه به هم بالاتر می‌برد.

۱) تشبیه پوشیدهٔ عادی

جمله‌ای به سادگی «با دیدن چهره‌ها به یاد ماه افتادم» تشبیه پوشیده دارد؛ «چهره» به «ماه» تشبیه شده است ولی این شباهت از طریق مفهوم «به یاد چیزی افتادن» بیان شده و طبیعی است وقتی چیزی ما را به یاد چیز دیگری می‌اندازد، این دو شباهتی دارند. به نمونه‌های زیر دقت کنید:

از طاق ابروانت وز تار گیسوانت	هم خستهٔ کمانیم هم بستهٔ کمندیم
گفتم ز دل خویش دهان سازمت ای ماه	گفتا نتوان ساخت ز یک نقطه دهانی

۲) تشبیه پوشیدهٔ تفضیلی (= برتری مشبه بر مشبه‌به)

اگر بگوییم «تو به ماه می‌مانی اگر ماه دو چشم سیاه داشته‌باشد» عملاً یک جور شباهتی بین «تو» و «ماه» برقرار کرده‌ایم با این توضیح که مشبه را بر مشبه‌به برتری داده‌ایم که به آن تشبیه «مرجح» یا «تفضیلی» می‌گوییم. به نمونه‌های زیر دقت کنید:

عنبر زلف تو بر کافور می‌بندد نقاب	سنبل خط تو بر یاقوت می‌آرد برات
بنفشه زلفی نسرین‌بری سمن‌بویی	که ماه را بر حسنش نماند بازاری
روح ز تو خوب‌تر به خواب نبیند	چشم فلک چون تو آفتاب نبیند

در تشبیه‌های پوشیدهٔ تفضیلی، مضمون اصلی و اساسی «برتری مشبه نسبت به مشبه‌به» است؛ این مضمون به شکل‌های خیلی متنوعی می‌تواند بیان شود.

گروه آموزشی ماز

۳۶- بیت زیر «فاقد» کدام آرایه‌های ادبی است؟

- «چه لعبت است که از مهر ماه رخسارش
 (۱) جناس تام - ایهام تناسب
 (۲) ایهام - حسن تعلیل
 (۳) استعاره - تشبیه
 (۴) اغراق - کنایه»

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترکیبی - آرایه‌های ادبی)

پاسخ تشریحی:

در بیت، ایهام و حسن تعلیل دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ جناس تام: «تار» در ابتدای مصراع دوم به معنای تار مو و در انتهای بیت به معنای تاریک است.
 ایهام تناسب «مهر» در معنای عشق و محبت به کار رفته است (معنای اصلی) اما در معنای «خورشید» با ماه تناسب دارد (معنای غیراصلی).
 ۲ تشبیه رخسار به ماه
 ۳ استعاره: لعبت (معشوق)
 ۴ اغراق: روزش مثل شب تاریک است
 کنایه: روز من شب تار است (کنایه از بدبخت و بیچاره بودن)

گروه آموزشی ماز

۳۷- کدام بیت در وزن «مستفعلن مفاعِلْ مستفعلن فَعْل» سروده شده است؟

- (۱) بی ماه مه‌رافروز خود تا بگذرانم روز خود
 (۲) بخت ار مدد دهد که کشم رخت سوی دوست
 (۳) در خرمن صد زاهد عاقل زند آتش
 (۴) مه جلوه می‌نماید بر سبز خنگ گردون
- دامی به راهی می‌نهم مرغی به دامی می‌زنم
 گیسوی حور گرد فشاند ز مفرشم
 این داغ که ما بر دل دیوانه نهادیم
 تا او به سر درآید، بر رخسار پا بگردان

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - عروض و قافیه)

پاسخ تشریحی:

تقطیع هجایی و وزن بیت:

نَیْخ	تَر	مَ	دَد	دَ	هَد	کِ	کِ	شَم	رَخ	ت	سَو	ی	دوست
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
گی	سو	ی	حَو	ر	گَر	د	فِ	شَا	نَد	زِ	مَف	رَ	شَم
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
		مستفعلن		مفاعِلْ		مفاعِلْ		مستفعلن		مستفعلن		فَعْل	

یا: «- / U - / U - - U / U - - U - / U -» (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱

بی	ما	ه	مه	رَف	رَو	ز	خُد	تا	بُگ	ذَ	را	نَم	رو	ز	خُد
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
دا	می	بِ	را	هی	می	نَ	هَم	مُر	غی	بِ	دا	می	می	زَ	نَم
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
		مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن	

۲

دَر	خَر	مَ	نَ	صَد	زَا	هَد	دِ	عَا	قِل	زَ	نَ	دَا	تَش
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
ءین	دا	غ	کِ	ما	بَر	دِ	لِ	دی	وا	نَ	نَ	ها	دیم
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
		مستفعلْ				مستفعلْ				مستفعلْ			مُسْتَفْ

یا: «- / U - - U / U - - U / U -» (مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلن)

مَه	چَل	و	مِی	نَ	مَا	یَد	بَر	سَب	ز	خِن	گِ	گَر	دُون
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
تَا	ءو	بِ	سَر	دَ	رَا	یَد	بَر	رَخ	ش	پَا	بِ	گَر	دَان
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول			فاعلاتن			مفعول			فاعلاتن				

یا: «- - U / - U - - / - - U / - U - -» (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن)

گروه آموزشی ماز

۳۸- پایه‌های آوایی «ناهمسان» بیت گزینهٔ را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی هجایی کرد.

۱) مکن درین چمنم سرزنش به خودرویی	چنان که پرورشم می‌دهند می‌رویم
۲) می‌سوزم از فراق روی از جفا بگردان	هجران بلای ما شد یا رب بلا بگردان
۳) هرچند نمی‌سوزد بر من دل سنگینت	گوی دل من سنگی است در چاه زرخدانت
۴) مفروش عطر عقل به هندوی زلف ما	کانجا هزار نافهٔ مشکین به نیم جو

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - مفهومی - عروض و قافیه)

پاسخ تشریحی:

تقطیع هجایی و وزن بیت:

مَف	رَو	ش	عَط	ر	عَق	ل	بِ	هِن	دَو	ی	زَل	فِ	مَا
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
کَان	جَا	هـ	زَا	ر	نَا	فِ	ی	مُش	کِین	بِ	نِی	م	جُو
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول			فاعلاتن			مفاعیل			فاعلن (ناهمسان)				

یا: «- - U / - U - - / U U - U / - U - -» (مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل) (ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

مَ	کُن	دَ	رِین	چَ	مَ	نَم	سَر	زَ	نِش	بِ	خُد	رَو	یِی
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
چَ	نَاج	کِ	پَر	وَ	ر	شَم	مِی	دَ	هِن	د	مِی	رَو	یِم
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
مفاعلن			فاعلاتن			مفاعلن			فعلن (فعلن)				

مِی	سَو	زَ	مَز	فِ	رَا	قَت	رَو	یَز	جَ	فَا	بِ	گَر	دَاج
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
هَج	رَاج	بَ	لَا	ی	مَا	شُد	یَا	رَب	بَ	لَا	بِ	گَر	دَاج
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول			فاعلاتن			مفعول			فاعلاتن				

یا: «- - U / - U - - / - - U / - U - -» (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن) (همسان دولختی)

هَر	چَن	د	ن	مِی	سَو	زَد	بَر	مَن	دِ	ل	سَن	گِی	نَت
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
گَو	یِی	دِ	لِ	مَن	سَن	گِیست	دَر	چَا	ه	زَ	نَخ	دَا	نَت
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مفعول			مفاعلین			مفعول			مفاعلین				

یا: «- - U U - - / - - - / U U - -» (مستفعل مفعول مستفعل مفعول) (همسان دولختی)

دو تقسیم‌بندی هجایی:

اساساً ابیاتی قابلیت دو گونه تقسیم‌بندی هجایی شدن دارند که با «مستفعل» یا «مستفعلن» شروع شوند. این دو وزن‌واژه با دو هجای بلند و یک هجای کوتاه شروع می‌شوند که معادل وزن‌واژه «مفعول» است:

- U - -
U U - -

بنابراین می‌توان ابیاتی را که با این وزن‌واژه‌ها شروع می‌شوند به دو شکل دسته‌بندی‌هاجایی کرد. البته این قاعده استثنائی دارد: وزن «مستعلن مستعلن مستعلن مستعلن» را نمی‌توان به شکل دیگری دسته‌بندی‌هاجایی کرد. دانستن این نکته در حذف گزینه به شما کمک می‌کند.

گروه آموزشی ماز

۳۹- پایه‌های آوایی کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان» تقسیم‌بندی کرد؟

وز حسن خود بماند انگشت در دهانت
عزم رحیلش بدل شود به اقامت
یا رب چه گداهمت و بیگانه‌نهادیم
گر پرتو روی افتد بر طارم افلاکت

- (۱) آینه‌ای طلب کن تا روی خود بینی
- (۲) چشم مسافر که بر جمال تو افتاد
- (۳) قانع به خیالی ز تو بودیم چو حافظ
- (۴) مه روی بپوشاند خورشید خجل ماند

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - مفهومی - عروض و قافیه)

پاسخ تشریحی:

تقطیع‌های و وزن بیت:

قا	نِع	ب	خ	یا	لی	ز	تُ	بو	دی	م	چُ	حا	فظ
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
یا	رَب	چ	گ	دا	هِم	مَ	تُ	بی	گا	ن	نَ	ها	دیم
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مستعلنُ					مستعملُ			مستعملُ			مستف		

یا: «- - / U / U - - / U / U - - / U / U - -» (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن) (ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

١	ءِ	بی	ن	ءِ	طَ	لَب	کُن	تا	رو	ی	خُد	بِ	بی	نی
-	-	U	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
وَز	حُس	ن	خُد	بِ	ما	نَد	عَن	گُش	ت	دَر	دَر	دَ	ها	نَت
-	-	U	U	-	U	-	-	-	U	-	U	U	-	-
مفعولُ					فَاعِلَاتِن			مفعولُ			فَاعِلَاتِن (همسان دولختی)			

یا: «- - / U / - - / - - / U / - -» (مستعلنُ فعولن مستعلنُ فعولن) (همسان دولختی)

٢	چَش	م	مُ	سا	فِر	کِ	بَر	جَ	ما	لِ	تُ	ءُف	تاد
-	U	U	-	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
عَز	م	رَ	حِی	لَش	بَ	دَل	شَ	وَد	بِ	ءِ	قَا	مَت	-
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	-
مفتعلن				فَاعِلَاتُ			مفتعلن			فَع (ناهمسان)			

٣	مَه	رو	ی	ب	پو	شا	نَد	خُر	شی	د	خُ	جِل	ما	نَد
-	-	U	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
گِر	پَر	تُ	و	رِو	یُف	تَد	بَر	طَا	رَ	م	ءُف	لا	گَت	-
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	U	-	-	-
مفعولُ			مفاعیلن			مفعولُ			مفاعیلن					

یا: «- - / U U - - / - - / U U - -» (مستعلنُ مفعولن مستعملُ مفعولن) (همسان دولختی)

مروری بر انواع اوزان:

وزن همسان: وزنی که از ارکان مشابه تشکیل شده باشد (رکن آخر اهمیتی ندارد).
وزن همسان دولختی: وزنی متشکل از چهاررکن که در آن بتوان این چهاررکن را به دو دسته دوتایی کاملاً مشابه تقسیم کرد. به این اوزان، وزن دوری هم گفته می‌شود.
وزن ناهمسان: وزنی که ارکانش به هم شباهتی نداشته باشند.

گروه آموزشی ماز

۴۰- کدام دسته از مصراع‌های زیر در وزن «ناهمسان» سروده شده است؟

- الف: مگر به خواب ببینم خیال منظر دوست
 پ: کامم از تلخی غم چون زهر گشت
 ث: به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل
 (۱) «ج» - «ت» - «الف» (۲) «ت» - «ج» - «ب»
 ب: ای آفتاب خوبان می جوشد اندرونم
 ت: من و دل گر فدا شدیم چه باک
 ج: دارم امید عاطفتی از جناب دوست
 (۳) «پ» - «ت» - «ث» (۴) «ب» - «ج» - «پ»

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - عروض و قافیه)

پاسخ شریعی:

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌های گزینه ۱:

الف:

مَ	گَر	بِ	خا	ب	بِ	بِ	نَم	خ	یا	ل	مَن	ظَ	ر	دوست
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	U
مفاعِلن			فاعِلاتن			مفاعِلن			فاعِلن (ناهمسان)					

ت:

مَ	نُ	دِل	گَر	فَ	دا	شُ	دی	م	چ	باک
U	-	U	-	U	-	U	-	U	U	-
فاعِلاتن			مفاعِلن			فاعِلن (ناهمسان)				

ج:

دا	رَم	ء	می	دی	عا	ط	فَ	تی	ءَز	ج	نا	ب	دوست
-	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	U	U
مفعول		فاعِلات		مفاعِلن		فاعِلن (ناهمسان)							

یا: «- U / - U - - / U U - U / - U - -» (مستفعلن مفاعِلُ مستفعلن فَعِل) (ناهمسان)

بررسی سایر موارد:

ب:

ءِ	ءا	ف	تا	بِ	خو	بان	می	جو	شَ	دَن	دَ	رو	نَم
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول		فاعِلاتن		مفعول		فاعِلاتن (همسان دولختی)							

یا: «- U / - U - - / - - U / - U - -» (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن)

پ:

کا	مَ	مَز	تَل	خِ	ی	غَم	چُن	زَه	ر	گشت
-	U	-	-	U	-	-	-	U	U	U
فاعِلاتن			فاعِلاتن			فاعِلن (همسان تک‌پایه‌ای)				

ث:

بِ	را	ه	با	دِ	ی	رَف	تَن	بِ	هَز	ن	شَس	تَ	ن	با	طِل
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفاعِلن		فاعِلاتن		مفاعِلن		فاعِلاتن (همسان دولختی)									

گروه آموزشی ماز

۴۱- اختیارات شاعری بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

- «و آخر مجلس که دهر میکده غم گشاد
 دور ز ما درگرفت ساقی دوران او»
- (۱) حذف همزه - ابدال - بلند بودن هجای پایان مصراع و نیم مصراع - تغییر کمیّت مصوت کوتاه
 (۲) قلب - تغییر کمیّت مصوت کوتاه - تغییر کمیّت مصوت بلند - بلند بودن هجای پایان مصراع
 (۳) تغییر کمیّت مصوت کوتاه - حذف همزه - تغییر کمیّت مصوت بلند - بلند بودن هجای پایان مصراع و نیم مصراع
 (۴) تغییر کمیّت مصوت بلند - ابدال - آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن - بلند بودن هجای پایان نیم مصراع

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - مفهومی - عروض و قافیه)

تقطیع هجایی و وزن و اختیارات شاعری بیت:

وا	خ	ر	مَج	لِس	ک	دَهر	مِی	کَ	د	ی	غَم	گُ	شاد
-	U	U	-	-	U	U	-	U	U	-	-	U	U
دُو	ر	ز	ما	دَر	گِ	رِفَت	سا	قِی	ی	دُو	را	ن	او
-	U	U	-	-	U	U	-	U	U	-	-	U	-
	مفتعلن			فاعلن			مفتعلن			فاعلن			

بررسی اختیارات شاعری:

- ۱- حذف همزه، هجای اول مصراع اول
- ۲- تغییر کمیّت مصوّت کوتاه کسره اضافه در هجای یازدهم مصراع اول
- ۳- بلند بودن هجای پایانی در آخر مصراع اول (شاد) و در آخر نیم مصراع‌های اول هر دو مصراع (دَهر - رفت)
- ۴- تغییر کمیّت مصوّت بلند، هجای نهم مصراع دوم (قی)

گروه آموزشی ماز

۴۲- تعداد اختیار وزنی «ابدال» در همه گزینه‌ها یکسان است، به جز:

- ۱) آمد باران غم پول سلامت ببرد
- ۲) غم که در آید به دل بنگری آسیب آن
- ۳) دارم زنگار دل دارم شنگرف اشک
- ۴) نتوان در خط دهر خط وفا یافتن

بر سر یک مُشت خاک تا کی باران او
کاتش کافتد در آب بشنوی افغان او
کیست که نقشی کند زین دو بر ایوان او
نتوان بر نقش آب نقش قلم ساختن

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - مفهومی - عروض و قافیه)

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیار وزنی ابدال:

غَم	کِ	دَ	را	یَد	بِ	دِل	بِن	گَ	رِی	یا	سِی	بِ	ءان
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
کا	تَش	کُف	تَد	دَ	رَاب	بَش	نَ	وِی	یَف	غا	نَ	ءو	-
-	-	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-	-
	مفتعلن			فاعلن			مفتعلن			فاعلن			

ابدال:

در رکن اول مصراع دوم هجای بلند «تَش» در برابر «هجای کوتاه «ک، د» رکن اول مصراع اول آمده است و شاعر به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفعولن (- -) بهره برده است.

ءا	مَد	با	را	ن	غَم	پو	ل	سَ	لا	مَت	بِ	بُرد
-	-	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-
بَر	سَ	ر	مُش	ت	خاک	تا	کِی	با	را	ن	ءو	-
-	U	U	-	U	-	-	-	-	-	U	-	-
	مفتعلن			فاعلن			مفتعلن			فاعلن		

ابدال:

- ۱- در رکن اول مصراع اول، هجای بلند «مَد» در برابر دو هجای کوتاه «س، ر» رکن اول مصراع دوم آمده است و شاعر به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفعولن (- -) بهره برده است.
- ۲- در رکن سوم مصراع دوم، هجای بلند «کِی» در برابر دو هجای کوتاه «ل، س» رکن سوم مصراع اول آمده است و شاعر به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفعولن (- -) بهره برده است.

دَا	رَم	زَن	گَا	ر	دِل	دَا	رَم	شَن	گَر	فِ	ءَشْک
-	-	-	-	U	-	-	-	-	-	U	U
کِی	سِت	کِ	شِی	کُ	نَد	زِیْن	دُ	بَ	وَ	نِ	وَ
-	U	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-
	مفتعلن		فاعلن				مفتعلن			فاعلن	

ابدال:

۱- در رکن اول و سوم مصراع اول دو هجای بلند «رَم» در برابر دو هجای کوتاه «سِت، کِ» و دو هجای کوتاه «دُ، بَ» رکن اول و سوم مصراع دوم آمده است و شاعر به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفعولن (- -) بهره برده است.

نَت	وَاچ	دَر	حَط	ط	دَهْر	حَط	ط	وَ	فَا	یَا	ف	تَن
-	-	-	-	U	U	-	U	U	-	-	U	-
نَت	وَاچ	بَر	نَق	شِ	ءَاب	نَق	شِ	قَ	لَم	سَا	خ	تَن
-	-	-	-	U	U	-	U	U	-	-	U	-
	مفتعلن (مفعولن)		فاعلن				مفتعلن			فاعلن		

ابدال:

۱ و ۲: شاعر در رکن اول هر دو مصراع به جای دو هجای کوتاه، میان رکن، هجای بلند «وَان» آورده است و به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفعولن (- -) بهره برده است.

گروه آموزشی ماز

۴۳- با توجه به ابیات زیر، اختیارات «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن، ابدال، قلب و کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف: ناف تو بر غم زدند غم خور خاقانیا	آن که جهان را شناخت غمگده شد جان او
ب: دل از آمل دور کن زان که نه نیکو بود	مصحف و افسانه را جلد به هم ساختن
پ: بخور ای نیک‌سیرت سره‌مرد	کان نگون بخت گرد کرد و نخورد
ت: نه من انگشت نمایم به هواداری رویت	که تو انگشت نمایی و خلاق نگرانت
ث: خوان درویش به شیرینی و چربی بخورند	سعیدیا چرب‌زبانی کن و شیرین‌سخنی
- (۱) «ت» - «ب» - «الف» - «ث» (۲) «پ» - «الف» - «ب» - «ت» (۳) «ث» - «پ» - «الف» - «ت» (۴) «پ» - «ث» - «ب» - «الف»

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - عروض و قافیه)

پاسخ شریعی:

تقطیع هجایی و وزن و اختیارات شاعری ابیات گزینه ۲:

ب	خ	ری	نی	ک	سی	ر	ت	س	ر	مرد
U	U	-	-	U	-	U	U	U	U	-
کان	ن	گوچ	بِخ	ت	گر	د	کر	دُ	نَ	خُرد
-	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
	فعلاتن			مفاعِلن				فعلن		

اختیار وزنی فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول مصراع دوم

نا	ف	ت	بَر	عَم	زَ	دَنَد	غَم	خُر	خَا	قَا	نِ	یَا
-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	U	-
ءان	کِ	جَ	هَاج	رَا	شِ	نَاخْت	غَم	کَ	دِ	شُد	جَا	وَ
-	U	U	-	-	U	U	-	U	U	-	U	-

اختیار وزنی ابدال: در رکن سوم مصراع اول شاعر هجای بلند «خُر» را در برابر دو هجای کوتاه «کَ، دِ» رکن سوم مصراع دوم آورده است و به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفعولن (- -) بهره برده است.

د	لَز	ءَ	مَل	دو	ر	کُن	زَاج	کِ	نَ	نِی	کُو	وَد
U	-	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U
مُص	حَ	فُ	ءَف	سَا	نِ	رَا	جَل	دِ	بِ	هَم	سَا	تَن
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U
	مفتعلن			فاعلن				مفتعلن			فاعلن	

اختیار وزنی قلب: شاعر در رکن اول مصراع اول به جای رکن مفتعلن (- U U) از رکن مفاعلهن (U - U) بهره برده است.

«ت»:

نَ	مَ	نَن	گُش	ت	نَ	ما	یَم	بِ	هَ	وا	دا	ری	ی	رو	یَت
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
کِ	تُ	عَن	گُش	ت	نَ	ما	یِ	یُ	خَ	لا	یَق	ن	گَ	را	نَت
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن			

اختیار زبانی تغییر مصوّت بلند در هجای سیزدهم مصراع اول، مصوت بلند «ی» کوتاه تلفظ شده است.

«ث»:

خا	ن	دَر	وی	ش	بِ	شی	ری	نی	یُ	چَر	بی	بِ	خُ	رَند	
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	
سَع	دِ	یا	چَر	ب	زَ	با	نی	کُ	نُ	شی	ریح	سُ	خُ	نی	
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	
فعلاتن (فعلاتن)				فعلاتن				فعلاتن				فعلن			

۱- اختیار وزنی آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول هر دو مصراع

۲- اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای نهم مصراع اول (هجای بلند «نی» کوتاه محسوب شده است).

بیت «ث» در گزینه ۲ نیامده است.

اختیارات شاعری:

اختیارات شاعری به دو دسته وزنی و زبانی تقسیم می‌شوند. اختیارات زبانی را به این اعتبار «زبانی» می‌نامند که در زبان روزمره ناموزون هم رخ می‌دهند؛ مثلاً ما در زبان روزمره هم برخی همزه‌ها را حذف می‌کنیم. این دسته از اختیارات بدون تقطیع هم قابل تشخیص‌اند، به این شرط که گوش شما به وزن شعر فارسی عادت کرده باشد. اختیارات وزنی را به این اعتبار «وزنی» می‌نامند که تنها در کلام موزون رخ می‌دهند. برای یافتن این دسته از اختیارات معمولاً به تقطیع نیاز داریم.

اختیارات زبانی:

حذف همزه: تلفظ نکردن همزه که منجر می‌شود به چسباندن صامت پیش از همزه به مصوت بعد از همزه. مثلاً در «غم‌انگیز»، اگر همزه را حذف کنیم، «م» را با فتحه‌ای که بعد از همزه آمده می‌خوانیم: م - غ - م (ن گ ی ز

چو در دست است رودی خوش بزن مطرب سرودی خوش «دست است»، «دست‌افشان» و «سراندازیم»)

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: این اختیار شاعری زمانی رخ می‌دهد که دو مصوت تلاقی کنند و صامت میانجی‌ای بین این دو بیاید تا تلفظشان مقدور شود.

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: این اختیار شاعری فقط در مواضع خاصی می‌تواند رخ دهد: کسره اضافه، ضمه عطف (واو عطف که در شعر ضمه (ُ) تلفظ می‌شود) و برخی کلماتی که به هجای کوتاه ختم می‌شوند (تو، نه و...)

منزلکه من خاک سر کوی تو نبود / مشنو که شبی تا سحر از آتش سودا
 -- U U -- U U -- U U -- / -- U U -- U U -- U U --

من و باد صبا مسکین دو سرگردان دو بی‌حاصل / من از افسون چشمت مست و او از بوی گیسویت
 --- U --- U --- U / --- U --- U --- U

نه سبو پیدا در این حالت نه آب / خوش ببین والله اعلم بالصواب
 U - U - - U - - - U - / U - U - - U - - - U -

اختیارات وزنی:

بلند بودن هجای پایانی مصراع: هجای پایانی مصراع اگر کوتاه یا کشیده باشد باید هجای بلند در نظر گرفته شود. به عبارت دیگر شاعر آزاد است هجای آخر مصراع را با هر کمیتی که می‌خواهد بیاورد چون همه کمیت‌ها بلند در نظر گرفته خواهند شد. این قاعده درباره هجای پایانی نیم‌مصراع در اوزان دوری نیز صحیح است.

اشکم ز دیده قصه طوفان سوال کرد / چشم جواب داد که از ما پدید شد
 U - U - - U U - U - U - / U - U - - U U - U - U -

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن: تنها در رکن اول مصراع که وزنش با «فعلاتن» شروع می‌شود، می‌توان «فاعلاتن» آورد. توجه داشته باشید که به جای «فاعلاتن» نمی‌توانیم «فعلاتن» بیاوریم. همچنین دقت کنید که مثل هر اختیار دیگری ممکن است این اختیار در هر دو مصراع یک بیت رخ دهد. در این مواقع معمولاً دانش‌آموزان در نگاه اول متوجه وجود اختیار نمی‌شوند چون ظاهر تقطیع هجایی هر دو بیت مشابه است. به یاد داشته باشید که ما وزن «فاعلاتن فعلاتن فعلاتن» یا «فاعلاتن فعلاتن فعلاتن» نداریم و در هر دوی این‌ها اختیار شاعری «فاعلاتن به جای فعلاتن» رخ داده است.

سر تسلیم من و خشت در میکده‌ها / مدعی گر نکند فهم سخن رو سر و خشت
 - U U | - - U U | - - U U | - - U - / - U U | - - U U | - - U U | - - U U

• ابدال: هنگامی که به جای دو هجای کوتاه یک هجای بلند بیاید. این اختیار شاعری در ارکان «مستفعل»، «مفتعلن»، «فعلن» و «فاعلاتن» می‌تواند رخ دهد.
 بسم‌الله الرحمن الرحیم
 هست کلید در گنج حکیم
 - U - | - - - | - U -
 - U - | - UU - | - UU -

• قلب: هنگامی رخ می‌دهد که جای دو هجا که یکی کوتاه و دیگری بلند است با هم عوض شود. این اختیار معمولاً در ارکان «مفتعلن» (- U U -) و «مفاعله» (- U -) رخ می‌دهد. همان طور که می‌بینید اگر جای دو هجای اول «مفتعلن» را عوض کنیم، «مفاعله» به دست می‌آید.
 کیسه هنوز فربه است با تو از آن قوی‌دل
 چاره چه خاقانی اگر کیسه رسد به لاغری
 - U - U | - U U - | - U U -
 - U - U | - U U - | - U U -

گروه آموزشی ماز

۴۴- کدام گزینه وزن شعر نیمایی زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

«مانده از شب‌های دورادور / بر مسیر خامش جنگل / سنگ‌چینی از اجاقی خُرد / اندرو خاکستر سردی»

- ۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن / فاعلاتن فاعلاتن
- ۲) فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع
- ۳) فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع
- ۴) فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فاعلاتن

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - مفهومی - عروض و قافیه)

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌ها:

مان	د	عَز	شَب	ها	ی	دو	را	دور
-	U	-	-	-	U	-	-	U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
بَر	مَ	سی	رِ	خا	مُ	ش	جَن	گَل
-	U	-	U -	-	U	-	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
سَن	گ	چی	نی	عَز	ء	جا	قی	خُرد
-	U	-	-	-	U	-	-	U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
عَن	دَ	رو	خا	کِس	تَ	رِ	سَر	دی
-	U	-	-	-	U	-	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

گروه آموزشی ماز

۴۵- نام وزن مقابل کدام مصراع، درست است؟

- ۱) تو را من چشم در راهم شبانگام (هزج مسدس محذوف)
- ۲) شیراز پر غوغا شده است از فتنه چشم خوشت (رجز مسدس سالم)
- ۳) مرغ آمین درآلودی است کاواره بمانده (رمل مثنی سالم)
- ۴) فلک مملکت کی دهد رایگانی؟ (متقارب مثنی محذوف)

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - مفهومی - عروض و قافیه)

تقطیع هجایی و وزن مصراع:

مُر	غ	ء	مِیَن	دَر	د	ء	لو	دی	ست	کا	وا	ر	ب	مان	د
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	U -	U	-	U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

تَ	را	مَن	چَش	م	دَر	را	هَم	شَ	با	هِن	گام
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	U -
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

شَی	رَا	ز	پُر	عُو	غَا	شُ	دَس	تَز	فِت	ن	ی	چَش	م	خُ	شَت
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
مستفعلن			مستفعلن			مستفعلن			مستفعلن			مستفعلن (رجز مَثَمَن سالم)			

فَا	لَک	مَم	ل	کَت	کِی	دَ	هَد	رَا	ی	گَا	نِی
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-
فَعولن			فَعولن			فَعولن			فَعولن (مَتقَارِب مَثَمَن سالم)		

بهرها:

- رمل: تکرار «فاعلاتن»
- هزج: تکرار «مفاعیلن»
- رجز: تکرار «مستفعلن»
- مقارِب: تکرار «فَعولن»

بعد از تشخیص وزن، نام بحر را مطابق آنچه ذکر شد، تشخیص می‌دهیم. سپس تعداد ارکان موجود در بیت را می‌شماریم؛ اگر شش‌تا بود «مسدس» و اگر هشت‌تا بود «مثنی» است. اگر همهٔ ارکان همان‌طور که هستند تکرار شده بودند، «سالم» و اگر از آخر رکن پایانی هر مصراع یک هجا حذف شده بود، «محدوف» است.

گروه آموزشی ماز

۴۶- کدام گزینه به مفهوم آیه «فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ» نزدیک است؟

- وجه خدا اگر شُودت منظر نظر
- در عشق خانقاه و خرابات، فرق نیست
- روی از خدا به هر چه کنی شرکِ خالص است
- گر پیر مغان، مرشد من شد چه تفاوت؟

- زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی
- هرجا که هست پرتو روی حبیب هست
- توحید محض کز همه رو در خدا کنیم
- در هیچ سری نیست که سَرِی ز خدا نیست

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - مفهومی - قرابت معنایی)

پاسخ تشریحی:

معنی آیهٔ صورت سؤال این است که «به هر کجا که رو کنید، آنجا روی خداست». پس به زبان ساده مفهوم آیه این است که خداوند در تمام عالم تجلی کرده است و به هر کجا که رو کنید خدا را می‌بینید. در گزینهٔ (۲) نیز حافظ به همین مفهوم پرداخته: بین خانقاه (مکان مقدس) و خرابات (مکان نامقدس) تفاوتی ندارد و عشقی که در آنجاست و عشقی که در این دو مکان در پی آن هستند فرقی ندارد، زیرا در همه جا پرتو روی خداوند تجلی دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- اگر در تمام امور خدا را مد نظر داشته باشی، بصیر و دل‌آگاه می‌شوی.
- فقط باید به خدا رو کرد و به غیر از خدا رو کردن، شرک محض است.
- همه اسرار الهی را در وجود خود دارند؛ بنابراین فرقی ندارد که مرشد و استاد من چه کسی باشد.

گروه آموزشی ماز

۴۷- مفهوم کدام گزینه متفاوت است؟

- به ملک زندگی ای دوست رنج باید برد
- چون باز زنی ز نیشکر بند
- گوی علم و هنر این جاست ولی بی‌رنج
- کانی که کنی ز بهر گوهر

- دلی که مُرد سزاوار زندگانی نیست
- خس در دهن آید اول از قند
- دست هرگز نتوان بُرد به چوگانش
- سنگت دهد اول آن گهی زر (کان: معدن)

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - قرابت معنایی)

پاسخ تشریحی:

در این گزینه، شاعر توصیه می‌کند که در زندگی باید رنج بُرد و بی‌رنجی را نشانهٔ مردن دل می‌داند. اما در سایر گزینه‌ها به مفهوم «نابرده رنج گنج میسر نمی‌شود» اشاره شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- وقتی از نیشکر، بند آن را برمی‌داری، ابتدا خس (= رنج) در دهن می‌آید سپس قند و شکر (= گنج)
- علم و هنر همین جاست اما بدون تلاش و رنج نمی‌توانی به سوی آن بروی.
- وقتی معدن را برای به دست آوردن گوهر می‌کنی، ابتدا به تو سنگ می‌دهد (=رنج) سپس طلا و جواهر (= گنج).

۴۸- کدام گزینه با «گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر سپید» تناسب مفهومی دارد؟
 (۱) به روزگار جوانیت ماتم پیری است
 (۲) بر من جفا ز بخت من آمد و گرنه یار
 (۳) ز بخت خفته ملولم، بود که بیداری
 (۴) به آب زمزم و کوثر سپید نتوان کرد

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهومی - قرابت معنایی)

پاسخ تشریحی:

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه (۴) در این است که «بخت و اقبال بد، هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند و انسان بدبخت همیشه بدبخت خواهد ماند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ کسی که در جوانی، غصه پیری‌اش را می‌خورد، هیچ‌گاه خوشی و بخت نیک به سراغش نمی‌آید.
- ۲ همه ظلم و ستمی که به من می‌شود به‌علت بخت بد من است و گرنه لطف یار همیشه هست.
- ۳ من از بخت بد خویش خسته و درمانده‌ام، امیدوارم که انسان دل‌آگاهی به هنگام سحر مرا دعا کند.

گروه آموزشی ماز

۴۹- مفهوم کلی کدام گزینه با «هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها» یکسان است؟
 (۱) علاج نیش ملامت نمی‌توانم کرد
 (۲) ملامت بر دل صد پاره عاشق بدان ماند
 (۳) از ملامت روی نتوان تافتن در راه عشق
 (۴) مگردان از ملامت روی خود گر از عزیزی

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - مفهومی - قرابت معنایی)

پاسخ تشریحی:

تشریح بیت صورت سؤال: هر کسی که با یار کمان ابرو (= معشوق زیبارویی) نظر دارد، باید که پیش همه پیکان‌ها (= سختی‌ها و دشواری‌ها) [همچون] سپر باشد.

مفهوم موردنظر سؤال: کسی که عاشق است باید سینه‌اش را جلوی همه پیکان‌ها و ملامت‌ها و مرارت‌ها سپر کند (تحمل دشواری‌ها در عشق).
 در گزینه (۳) نیز به همین مفهوم اشاره شده است: همان‌طور که کاروانیان با صدای زنگ کاروان، از حرکت باز نمی‌ایستند، در راه عشق هم نباید از ملامت روگردان بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ منی که دلی استوار و پولادین دارم، باز هم نمی‌توانم نیش ملامت و سرزنش را معالجه کنم.
- ۲ ملامت کردن عاشقان مثل این است که بر جراحی که بر اثر پیکان پدید آمده، دوختن با سوزن هم اضافه شود.
- ۴ اگر از افراد عزیز و محترم هستی، مانند یوسف از ملامت روگردان نباش.

مضمون: تحمل دشواری‌ها در راه عشق

راه عشق گاهی در ابتدا آسان می‌نماید اما سپس مشکلات، دشواری‌ها و رنج‌های فراوانی بر عاشق تحمیل می‌شود. این مضمون به‌شکل «آسان‌نمایی عشق در ابتدا» در ادبیات غنایی رواج دارد. مضمون دیگری که رایج است آن است که راه عشق که مسیری پرخطر و دشوار و پررنج است، ارزش تحمل این خطرات، دشواری‌ها و رنج‌ها را دارد. عاشق حقیقی، عاشق صادق و راستین، هر رنجی را در مسیر عشق تحمل می‌کند.
 ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم
 که گفت سعدی از آسیب عشق بگریزد / به دوستی، که غلط می‌برد گمان ای دوست
 به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق / مزه بر هم نزند گر بزنی تیر و سنانش
 گر تیغ برکشد که محبان همی‌زنم / اول کسی که لاف محبت زند منم
 گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید / چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها

گروه آموزشی ماز

۵۰- مفهوم نوشته شده در برابر کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را
 (۲) چون در این میدان نداری دست و پای همجو گوی
 (۳) پرستش به مستی است در کیش مهر
 (۴) الا تا نخواهی بلا بر حسود

پاسخ: گزینه ۲ (آسان - مفهومی - قرابت معنایی)

پاسخ تشریحی:

در این بیت شاعر از معشوق گلایه نمی‌کند بلکه توصیه می‌کند که در برابر او تسلیم محض باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ هدف من از این که خود را به آب و آتش می‌زدم، روشنی بخشی به دیگر انسان‌ها بود. ← کمک و دستگیری از دیگران
 ۳ در عالم مهر و محبت، پرستش به سرمستی عاشقانه است و عاقلان از این دایره بیرون هستند. ← ناتوانی عقل

قلمرو فکری: موضوع «رابطه عقل و عشق»

یکی از پرکاربردترین موضوعات سؤالات قرابت معنایی «رابطه عقل و عشق» است؛ رابطه‌ای که به مضامین و مفاهیم متنوعی در ادبیات تعلیمی، عاشقانه و عارفانه منجر شده است و در این کادر آموزشی مجال پرداختن به همه آن‌ها نیست. در مجموع، در ادبیات عاشقانه و عارفانه، عقل اغلب فروتر، پست‌تر، کم‌ارزش‌تر از عشق توصیف می‌شود؛ در حالی که عشق مسلط، چیره و تواناست: «عشق دانی چه گفت تقوا را؟ / پنجه با ما مکن که نتوانی!» عقل از شرایط عشق چیزی نمی‌فهمد و هنگامی که عشق پا به دل می‌گذارد، عقل را از جان بیرون می‌کند: «عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را / دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را». عقل با پرهیزگاری، تقوا، سلامتی، احتیاط، دوراندیشی و... توأمان است و عشق با مستی، ملامت، خطرکردن و...

به بیت‌های زیر مربوط به رابطه عشق و عقل در کتاب درسی توجه کنید:

پای استدلایان چوبین بود
 پای چوبین سخت بی‌تمکین بود (بی‌تمکین: سست، غیرقابل اتکا)
 با عقل گشتم همسفر یک کوچه راه، از بی‌کسی
 شد ریشه‌ریشه دامنم از خار استدلال‌ها

۴ هیچ‌گاه برای انسان حسود، بلا و مصیبت نخواه؛ زیرا انسان حسود، خودش برای خودش بلا و مصیبت است. ← از ماست که بر ماست

۵۱- نتیجه هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، کدام است؟

- مطالعه علمی اجتماعات انسانی
- تلاش برای حل تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی
- تلاش‌های علمی در جامعه

- (۱) شکل‌گیری علوم اجتماعی - عدم حمایت همه جانبه دانش عمومی از دانش علمی - فراهم شدن زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی
- (۲) شکل‌گیری علوم انسانی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - غنی‌تر شدن دانش عمومی
- (۳) شکل‌گیری علوم انسانی - طرح ایده‌های جدید - افزایش ذخیره دانش علمی
- (۴) شکل‌گیری علوم اجتماعی - طرح ایده‌های جدید - غنی‌تر شدن دانش عمومی

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهومی - ۱۲۰۱)

بررسی موارد:

- ما انسان‌ها متأثر از اجتماعاتی هستیم که خود پدید می‌آوریم. مطالعه علمی این اجتماعات به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامید. در واقع علوم اجتماعی به دانش‌هایی گفته می‌شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما و همچنین اثرپذیری آن‌ها از کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند.
- اعضای جهان اجتماعی برای حل تعارض‌های میان دانش علمی و دانش عمومی تلاش می‌کنند. تعارض‌ها، گاهی با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شوند.
- تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.

دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در جامعه مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.

گروه آموزشی ماز

۵۲- به ترتیب علت هر یک از عبارات زیر، در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- پیچیده‌تر بودن پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
- فراهم شدن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان
- اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی
- پدید آمدن شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت

- (۱) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها - دآوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها توسط علوم اجتماعی - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی
- (۲) وابستگی کنش‌های انسانی به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - شناخت بهتر از علوم اجتماعی و به وجود آمدن امکان همدلی برای افراد و جامعه - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - مطالعه کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن
- (۳) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها - شناخت بهتر از علوم اجتماعی و به وجود آمدن امکان همدلی برای افراد و جامعه - داشتن ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها - وجود ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... در زندگی اجتماعی
- (۴) وابستگی کنش‌های انسانی به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت - دآوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها توسط علوم اجتماعی - داشتن ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها - مطالعه کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - ۱۲۰۲)

بررسی موارد:

- به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آن‌ها، پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.
- علوم اجتماعی با دآوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و درست را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.
- علوم اجتماعی، درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه درست استفاده کنند.
- از این رو علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.
- زندگی اجتماعی انسان نیز به دلیل اینکه ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... دارد، شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوتی را پدید آورده است.

علوم اجتماعی ظرفیت دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد آن‌ها و همچنین ظرفیت دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند. علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، به انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.

گروه آموزشی ماز

۵۳- عبارات کدام گزینه به ترتیب، در رابطه با نظم اجتماعی درست نیست، اما در رابطه با عبور از جامعه‌شناسی تبیینی به جامعه‌شناسی تفسیری درست است؟

- ۱) مشکلات و مسائل اجتماعی، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما هستند و فقط افراد خاصی، مثل مسئولان و مدیران می‌توانند بر آن تأثیر بگذارند - مهم دانستن اراده و ارزش و آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن دیدن، موجب تغییر مسیر از جامعه‌شناسی تبیینی به جامعه‌شناسی تفسیری بود.
- ۲) زندگی اجتماعی انسان و نظم، همزاد یکدیگرند اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند - مهم دانستن اراده و ارزش و آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن دیدن، موجب تغییر مسیر از جامعه‌شناسی تبیینی به جامعه‌شناسی تفسیری بود.
- ۳) مشکلات و مسائل اجتماعی، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما هستند و فقط افراد خاصی، مثل مسئولان و مدیران می‌توانند بر آن تأثیر بگذارند - تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی به بسط اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق و آگاهی و معنا در زندگی اجتماعی می‌انجامد.
- ۴) زندگی اجتماعی انسان و نظم، همزاد یکدیگرند؛ اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند، بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند - تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی به بسط اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق و آگاهی و معنا در زندگی اجتماعی می‌انجامد.

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - خط به خط - ۱۴۰۴)

مشکلات و مسائل اجتماعی بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما نیستند و این گونه نیست که فقط افراد خاصی مثل مسئولان و مدیران بتوانند بر آن‌ها تأثیر بگذارند.

- ۲ هر دو قسمت درست است.
- ۳ هر دو قسمت نادرست است.
- ۴ قسمت اول درست، اما قسمت دوم نادرست است.

تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسان‌ها می‌گیرد. برای جلوگیری از چنین پیامدهایی، کنش اجتماعی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت. نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا مطالعه می‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۵۴- چگونه در رویکرد تبیینی، هدف جامعه‌شناسی همانند هدف علوم طبیعی دانسته می‌شود و کدام گزینه نگاه نظریه پردازان کنش اجتماعی را توضیح می‌دهد؟

- ۱) زیرا در نگاه تبیینی به جای تمرکز بر امور قابل مشاهده، بر مفاهیمی تأکید می‌شود که قابل اندازه‌گیری یا تجربه نیستند. - نگاهی که ویژگی‌های ارادی بودن و هدفدار بودن کنش را مهم می‌داند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بیند.
- ۲) هنگامی که نگاه جامعه‌شناسی این گونه باشد که با شناخت نظم اجتماعی، انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را به دست می‌آورند، این نگاه حاصل می‌شود. - نگاهی که آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌داند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کند.
- ۳) زمانی که بیش از اندازه بر نظم اجتماعی تأکید شود و به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی بیانجامد و شور زندگی از انسان‌ها گرفته شود. - تأکید بر معنای کنش‌های انسان‌ها و تمرکز بر امور قابل مشاهده با روش همدلانه را مورد بررسی علمی قرار می‌دهند.
- ۴) زیرا در رویکرد تبیینی بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی قابل توضیح نیستند و با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند. - نگاهی که از سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد که وبر از آن به قفس آهنین تعبیر می‌کند، دوری می‌کند و به ویژگی‌های کنش به یک اندازه اهمیت می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترکیبی - ۱۴۰۴)

- همان‌طور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان‌ها فراهم می‌کند، جامعه‌شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد، لذا در این رویکرد هدف جامعه‌شناسی نیز همانند هدف علوم طبیعی است.
- نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند.

در رویکرد تبیینی، پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود. بنابراین روش مطالعه آن‌ها نیز یکسان انگاشته می‌شود. روش مطالعه جامعه همان روشی است که در مطالعه طبیعت به کار گرفته می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۵۵- در ارتباط با نوع نگاه جامعه‌شناسی تبیینی و جوامعی که این نگاه در آن‌ها جاری است؛ به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- این نوع جامعه‌شناسی، نظم اجتماعی را بیشتر بر اساس چه مناسباتی توضیح می‌دهد؟
- این نوع مناسبات را مبتنی بر چه چیزهایی می‌داند؟
- دو کارکرد پذیرش قواعد و مقررات در این نوع از جوامع، چیست؟
- این نوع جوامع در چه زمینه‌ای موفق عمل نمی‌کنند؟

- ۱) درونی - تطمیع، تهدید و اجبار - تأمین نفع افراد جامعه و محافظت از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها - مسلط کردن انسان و آگاهی و اراده او بر جامعه
- ۲) بیرونی - تطمیع، تهدید و اجبار - تضمین پیش‌بینی رفتارها و کنترل پدیده‌های اجتماعی - مسلط کردن انسان و آگاهی و اراده او بر جامعه
- ۳) درونی - قرارداد، نفع، ترس و اجبار - تضمین پیش‌بینی رفتارها و کنترل پدیده‌های اجتماعی - جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل، رضایت و رغبت
- ۴) بیرونی - قرارداد، نفع، ترس و اجبار - تأمین نفع افراد جامعه و محافظت از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها - جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل، رضایت و رغبت

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۳)

جامعه‌شناسی تبیینی، نظم اجتماعی را بیشتر بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، نفع، ترس و اجبار می‌داند. افراد جامعه بر اساس نوعی قرارداد، قواعد و مقرراتی را می‌پذیرند. این قواعد، علاوه بر اینکه نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند، از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها نیز محافظت می‌نمایند. جوامعی که نظم اجتماعی را بر اساس الگوی تبیینی برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند اما در جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل، رضایت و رغبت، موفق عمل نمی‌کنند. از این رو هر روز باید بر حجم قواعد و قوانین نظارتی و نیروها و ابزارهای کنترل‌کننده خود بیفزایند.

گروه آموزشی ماز

۵۶- موارد زیر به ترتیب با چه مفاهیمی ارتباط دارند؟

- نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌ها
- سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد.
- پیدایش خرده فرهنگ‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی
- اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر
- ۱) هویت‌زدایی - قفس آهنین - فعالیت و خلاقیت کنشگران - ارزش‌زدایی
- ۲) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه شیء - معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت انسان‌ها - معنازدایی
- ۳) هویت‌زدایی - قفس آهنین - پیدایش معانی گوناگون اجتماعی - اخلاق‌گریزی
- ۴) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه آگاهی و معنا - فعالیت و خلاقیت کنشگران - خلاقیت‌زدایی

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - ۱۳۰۵)

- نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌ها: هویت‌زدایی
- سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد: قفس آهنین
- پیدایش خرده فرهنگ‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی: فعالیت و خلاقیت کنشگران
- اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر: ارزش‌زدایی

وجود نظریات متفاوت، نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌هاست. برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی «هویت‌زدایی» می‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۵۷- کدام گزینه موارد ۱ تا ۳ جدول روبه‌رو را به ترتیب و به درستی کامل می‌کند؟

منابع قدرت	ابزار قدرت	ارزش اجتماعی
.....(۱).....	تنبیهی	قدرت
مالکیت(۲)....	ثروت
سازمان	اقناعی(۳)...

- ۱) تشویقی - دانش - شخصیت
- ۲) دانش - شخصیت - تشویقی
- ۳) شخصیت - دانش - تشویقی
- ۴) شخصیت - تشویقی - دانش

پاسخ : گزینه ۴ (متوسط - مفهومی - ۱۲۰۶)

پاسخ تشریحی:

- ۱- منبع قدرت: شخصیت
- ۲- ابزار قدرت مالکیت: تشویقی
- ۳- ارزش اجتماعی سازمان: دانش

منابع قدرت	ابزار اعمال قدرت	ارزش اجتماعی
شخصیت	تنبیهی	قدرت
مالکیت	تشویقی	ثروت
سازمان	اقناعی	دانش

گروه آموزشی ماز

۵۸- هر یک از جملات زیر مربوط به کدام رویکرد از نابرابری‌های اجتماعی است؟

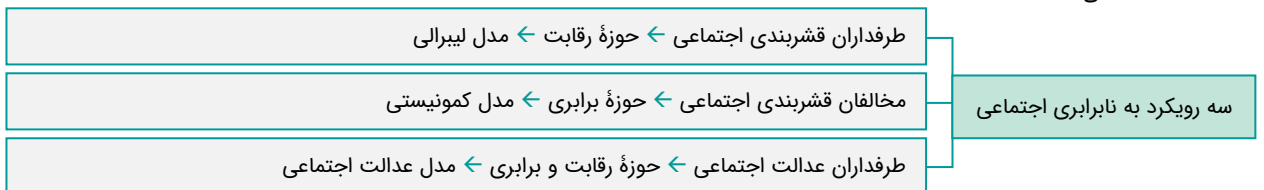
- الف: نابرابری‌های اجتماعی از نابرابری‌های طبیعی برمی‌خیزد.
- ب: نابرابری‌های اجتماعی بر اساس روابط سلطه‌جویانه است.
- ج: به دنبال لغو مالکیت خصوصی می‌باشند.
- د: آزادی‌های افراد و رقابت میان آن‌ها را از بین نمی‌برد.

- ۱) کمونیستی - لیبرالی - عدالت اجتماعی - لیبرالی
- ۲) لیبرالی - لیبرالی - کمونیستی - لیبرالی
- ۳) لیبرالی - کمونیستی - عدالت اجتماعی - عدالت اجتماعی
- ۴) کمونیستی - کمونیستی - لیبرالی - عدالت اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۷)

بررسی موارد:

- الف: لیبرالی
- ب: کمونیستی
- ج: کمونیستی
- د: عدالت اجتماعی

گروه آموزشی ماز

۵۹- به ترتیب، هریک از عبارات زیر به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- اساس همه روش‌های همانندسازی
- ساخت یک فرهنگ مختلط توسط تعداد کثیری از گروه‌های درگیر قومی نژادی در ارتباط با هم
- سیاستی برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف
- از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی
- (۱) یکسان‌سازی - نسل‌کشی - دیگری، شری است که امکان اصلاح او وجود دارد و با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای هویتی جدید مجبور ساخت یا از بقیه جدا کرد. - مجبور کردن گروه‌های نژادی، قومی، مذهبی دیگر توسط گروه مسلط به زیستن در مناطقی جدا از محل سکونت گروه خود و همچنین، محروم ساختن آن‌ها از تسهیلات و خدماتی مانند آموزش، بهداشت و درمان
- (۲) نفی و طرد دیگری متفاوت - دیگچه همانندسازی - پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه به گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. - کنترل جمعیت
- (۳) پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه، به گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. - جداسازی - دیگری، شری است که امکان اصلاح او وجود دارد و با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای هویتی جدید مجبور ساخت یا از بقیه جدا کرد. - دیگچه همانندسازی
- (۴) یکسان‌سازی - جابه‌جایی اجباری - نفی و طرد دیگری متفاوت - مجبور کردن گروه‌های نژادی، قومی، مذهبی دیگر توسط گروه مسلط به زیستن در مناطقی جدا از محل سکونت گروه خود و همچنین، محروم ساختن آن‌ها از تسهیلات و خدماتی مانند آموزش، بهداشت و درمان

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۸)

بررسی موارد

- اساس همه روش‌های همانندسازی، نفی و طرد دیگری متفاوت است.
- همانندسازی همیشه به صورت یک سوپه و سخت و خشن انجام نمی‌شود بلکه تفاوت‌ها و تمایزات قومی، نژادی و ... می‌توانند از راه دیگری که برخی از جامعه‌شناسان آن را دیگچه همانندسازی می‌نامند، ناپدید شوند که در آن تعداد کثیری از گروه‌های درگیر قومی نژادی در ارتباط با هم یک فرهنگ مختلط می‌سازند.
- همانندسازی به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود؛ به گونه‌ای که همه گروه‌ها همسان شوند. به عبارت دیگر، همانندسازی سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش گرفتند.
- نسل‌کشی، جابه‌جایی اجباری، کنترل جمعیت، جداسازی و فشارهای سخت اجتماعی از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی هستند.

گروه آموزشی ماز

۶۰- با توجه به نگاه ابن‌خلدون به علم اجتماعی، به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- ابن‌خلدون به دنبال شناخت چه چیزی بود؟
- او چه دریافتی را به همه جوامع تعمیم داد؟
- جامعه‌شناسی‌اش را در مقایسه با فارابی با چه صفتی باید توصیف کرد؟
- به چه دلیل از جامعه آرمانی سخنی نگفت؟
- (۱) سنت‌های الهی در جامعه - باورهای دینی ملاک طبقه‌بندی در جوامع - محافظه کارانه - زیرا رویکرد او انتقادی نبود و بیش از هر چیز از قرآن تأثیر پذیرفته بود.
- (۲) تقسیم بندی جوامع - عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع - تبیینی - زیرا به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.
- (۳) سنت‌های الهی در جامعه - عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع - محافظه کارانه - زیرا به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد.
- (۴) تقسیم‌بندی جوامع - باورهای دینی ملاک طبقه بندی در جوامع - تبیینی - زیرا رویکرد او انتقادی نبود و بیش از هر چیز از قرآن تأثیر پذیرفته بود.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۹)

پاسخ تشریحی

ابن‌خلدون یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت.

ابن خلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم می‌دهد. رویکرد ابن خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه کارانه است. ابن خلدون علم اجتماعی خود را علم عمران می‌نامد.

روشن‌ترین جنبه ابن خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت. شاید به همین دلیل غربیان وی را بیش از سایر متفکران اجتماعی مسلمان می‌شناسند.

گروه آموزشی ماز

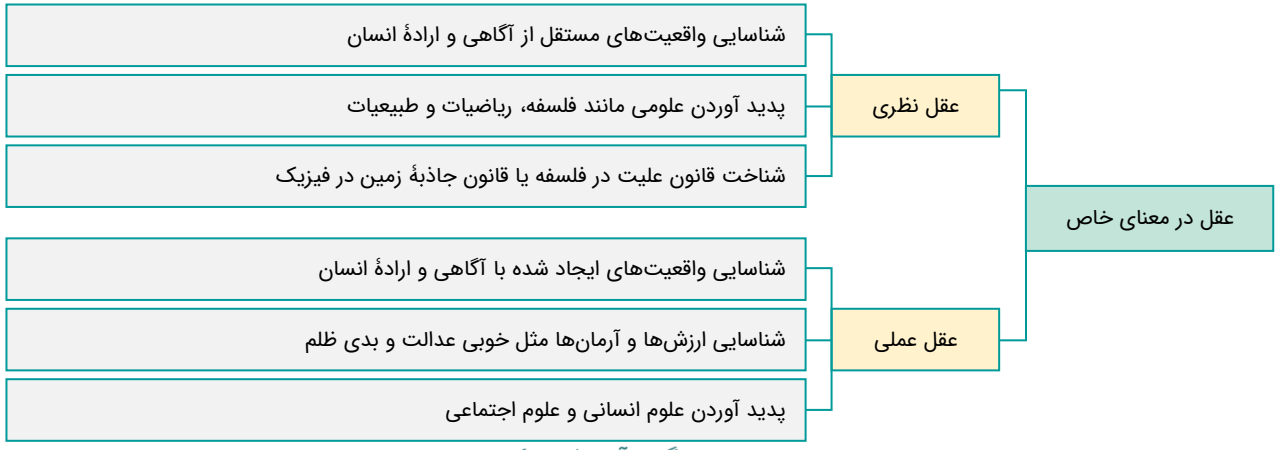
۶۱- به ترتیب، هریک از عبارات زیر به کدام گزینه مرتبط است؟

- شناسایی قانون جاذبه زمین در فیزیک
- پذیرش تفسیر به عنوان نوعی تبیین و استدلال عقلانی
- علم اجتماعی در دیدگاه فارابی
- (۱) عقل ابزاری - جامعه‌شناسی تفسیری - علم مدنی
- (۲) عقل نظری - علوم اجتماعی جهان اسلام - زیرمجموعه علوم انسانی
- (۳) عقل تفسیری - علوم اجتماعی انتقادی - علم عمران
- (۴) عقل خاص - جامعه‌شناسی مدرن - علم مدنی

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترکیبی - ۱۳۱۰)

بررسی موارد

- شناسایی قانون جاذبه زمین در فیزیک: عقل نظری
- در علوم اجتماعی جهان اسلام، پذیرش تفسیر به عنوان نوعی تبیین و استدلال عقلانی است.
- علم اجتماعی در دیدگاه فارابی زیرمجموعه علوم انسانی است.

گروه آموزشی ماز

۶۲- جامعه‌شناسان انتقادی بر چه چیزی تأکید دارند و علت این تأکید چیست و تأکید بر تاریخ، جغرافیا، قومیت یا نژاد در تعیین هویت به چه چیزی منجر می‌شود؟

- (۱) ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر - شرایط توجه به خلاقیت و توانایی افراد در ساختن جهان اجتماعی لحاظ شود. - پیدایش نوع جدیدی از هویت ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن است.
- (۲) ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند. - پیدایش نوع جدیدی از هویت که ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن است.
- (۳) نقد سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند. - ناگزیر شدن به تعیین هویت ملی و سیاست‌گذاری هویتی در جوامع غربی
- (۴) نقد سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها - شرایط توجه به خلاقیت و توانایی افراد در ساختن جهان اجتماعی لحاظ شود. - ناگزیر شدن به تعیین هویت ملی و سیاست‌گذاری هویتی در جوامع غربی

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترکیبی - ۱۳۰۸)

پاسخ شریعی

جامعه‌شناسان انتقادی بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر تأکید می‌کنند تا از سلطه چنین ساختارهایی بر انسان‌ها پیشگیری کنند و زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند. با ظهور جهان متحد، دولت‌هایی شکل گرفتند که دیگر خود را با هویت دینی مسیحی نمی‌شناختند بلکه هویت خود را با توجه به تاریخ، جغرافیا، قومیت یا نژادشان تعریف می‌کردند. تأکید بر این عوامل، به پیدایش نوع جدیدی از هویت منجر شد که ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن بود.

با شکل‌گیری دولت - ملت‌ها، ناسیونالیسم پیدا شد و هویت از منظر دولت - ملت‌ها و توسط آن‌ها تعریف شد اما بیش‌تر کشورها دارای تنوع قومی، نژادی، زبانی و مذهبی بودند و در این کشورها، گروه‌ها می‌بایست در کنار هم زندگی می‌کردند و دولت‌ها برای تعیین هویت ملی و چگونگی توزیع مزایا و فرصت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی میان اقوام و گروه‌های مختلف و پاسخ‌گویی به درخواست آن‌ها، ناگزیر از سیاست‌گذاری هویتی بودند.

گروه آموزشی ماز

۶۳- هر یک از عبارات‌های زیر، به کدام نوع جامعه‌شناسی اشاره دارد؟

- صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند.
 - همهٔ جوامع، از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند.
 - یافتن راهی برای داوری علمی دربارهٔ ارزش‌های اجتماعی، به‌ویژه در عرصهٔ قدرت را ضروری می‌دانند.
 - برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معانی نهفته در کنش‌ها راه یافت.
- (۱) تبیینی - تفسیری - انتقادی
 (۲) تفسیری - تبیینی - انتقادی
 (۳) تفسیری - تفسیری - انتقادی
 (۴) تبیینی - تبیینی - تفسیری - انتقادی

پاسخ: گزینهٔ ۲ (دشوار - ترکیبی - ۱۲۰۶)

بررسی موارد

- جامعه‌شناسی تفسیری نیز، اگرچه امور سیاسی را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند و ملاک و معیاری برای ارزیابی علمی آن‌ها ارائه نمی‌دهد.
- طرفداران این دیدگاه (تبیینی) گمان می‌کنند که همهٔ جوامع، مسیر یکسانی به‌سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند؛ درحالی‌که واقعیت این است که انسان‌ها می‌توانند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را پدید آورند.
- جامعه‌شناسان انتقادی، یافتن راهی برای داوری علمی دربارهٔ ارزش‌های اجتماعی، به‌ویژه در عرصهٔ قدرت را ضروری می‌دانند و دست شستن از این آرمان بزرگ را بن‌بست زندگی انسان معرفی می‌کنند.
- رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی بر این باور است که کنشگران براساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند. بنابراین برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معانی نهفته در کنش‌ها راه یافت.

جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه را صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده می‌داند و تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوتی کمی می‌بیند. از این منظر برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.

گروه آموزشی ماز

۶۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چیست؟

- در جامعه‌شناسی بر اساس چه عواملی رویکردهای مختلفی شکل گرفته است؟
- ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی چه نام دارد؟
- کدام عبارت مربوط به حالتی است که جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم؟
- محقق در قوم‌نگاری به دنبال چه هدفی است؟

- (۱) دوری و نزدیکی به علوم طبیعی - ساختار اجتماعی - نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما می‌باشد و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم. - پرده برداشتن از معانی نهفته در کنش‌ها
- (۲) روش مطالعهٔ پدیده‌های اجتماعی - نظام اجتماعی - ما فقط می‌توانیم از دانش‌های ابزاری خود استفاده کنیم و جامعه را بشناسیم، اما نمی‌توانیم تغییر بنیادین در جامعه به وجود آوریم - مطالعهٔ تمامی ابعاد یک پدیدهٔ اجتماعی
- (۳) نوع ارتباط انسان و جامعه - نظام اجتماعی - جامعه برخلاف طبیعت، محصول کنش‌های انسان‌ها است و بود و نبود آن وابسته به انسان است. - پرده برداشتن از معانی نهفته در کنش‌ها
- (۴) رابطه نظم اجتماعی با ساختار طبیعت - ساختار اجتماعی - تلاش ما برای شناخت قوانین طبیعت این قوانین را تغییر نمی‌دهد، ما فقط می‌توانیم این قوانین را بشناسیم - مطالعهٔ تمامی ابعاد یک پدیدهٔ اجتماعی

پاسخ: گزینهٔ ۱ (متوسط - ترکیبی - ۱۲۰۵)

بررسی موارد

- در جامعه‌شناسی بر اساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.
- ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی، ساختار اجتماعی نامیده می‌شود.
- اگر جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم و آن را دستاوردی انسانی ندانیم، نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم.
- قوم‌نگاری، نوعی پژوهش کیفی است که در آن محقق به دنبال پرده برداشتن از معنایی است که در کنش‌ها نهفته‌اند.

روش‌های کمی در جامعه‌شناسی تبیینی و روش‌های کیفی در جامعه‌شناسی تفسیری استفاده می‌شود. روش‌های کیفی شامل دو نوع «مطالعه موردی» و «قوم‌نگاری» است. در قوم‌نگاری، پژوهشگر مدتی با قومی که قصد دارد درباره آن‌ها تحقیق کند، زندگی می‌کند، خود را در شرایط فرهنگی آن قوم قرار می‌دهد و کنش‌هایشان را تجربه می‌کند تا آن‌ها را بهتر بشناسد.

گروه آموزشی ماز

۶۵- به ترتیب «رویکرد سوم به نابرابری اجتماعی، دلیل به شکست انجامیدن دو رویکرد قبلی را چه می‌داند و در این نگاه چه وظیفه‌ای برعهده جامعه است؟» و «فقه شیعه، جامعه مطلوب را دارای کدام ویژگی می‌داند؟»

- ۱) ناعادلانه بودن و ناسازگاری با فطرت انسانی - فراهم کردن امکان رقابت برای همگان و یکسان کردن نقطه شروع رقابت - روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد و حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند.
- ۲) عاقلانه نبودن و عدم جلب نظر اکثریت مردم - فراهم کردن امکان رقابت برای همگان و یکسان کردن نقطه شروع رقابت - مسلمانان را موظف به مقاومت در برابر تهاجم به مرزهای جهان اسلام بدانند و حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند.
- ۳) عاقلانه نبودن و عدم جلب نظر اکثریت مردم - فراهم کردن عموم نیازهای افراد و کنترل بازار به صورت نظارت نه دخالت همه جانبه - روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد و فقه نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته باشد.
- ۴) ناعادلانه بودن و ناسازگاری با فطرت انسانی - فراهم کردن عموم نیازهای افراد و کنترل بازار به صورت نظارت نه دخالت همه جانبه - فقه نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته باشد و مسلمانان را موظف به مقاومت در برابر تهاجم به مرزهای جهان اسلام بدانند.

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترکیبی - ۱۲۱۰)

پاسخ تشریحی:

رویکرد سوم بیان می‌کند که هر دو رویکرد قبلی به دلیل ناعادلانه بودن، با فطرت انسانی سازگار نیستند و در نتیجه به شکست می‌انجامند. در این رویکرد، جامعه وظیفه دارد امکان رقابت را برای همگان فراهم کند و نقطه شروع رقابت را یکسان نماید. فقه شیعه، جامعه مطلوب را دارای دو ویژگی می‌داند: اول اینکه روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد. دوم اینکه حاکمان و کارگزاران جامعه نیز عالم به عدالت و عمل کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند.

رویکرد اول: عادلانه نیست چون این واقعیت را نادیده می‌گیرد که افرادی که در طبقه اجتماعی پایین متولد می‌شوند حتی با داشتن شایستگی و تلاش برابر با افرادی که در طبقه بالای اجتماعی متولد می‌شوند، به سادگی امکان رقابت ندارند. (نقطه آغاز رقابت عادلانه نیست.)

علل ناعادلانه بودن رویکرد اول و دوم از منظر طرفداران عدالت اجتماعی

رویکرد دوم: عادلانه نیست زیرا در آن افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاقی که دارند، از مزایای اجتماعی برخوردار نمی‌شوند. (نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.)

گروه آموزشی ماز

عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۶۶ - ۷۳)

۶۶- ﴿إِنَّمَا وَلِيكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾:

- ۱) سرپرست شما فقط خدا و پیامبرش است و کسانی که ایمان آوردند، همان‌ها که نماز را به پا می‌دارند و زکات می‌دهند در حالی که در رکوع هستند!
- ۲) دوست شما تنها خداوند و رسولش و آنان که ایمان آورده‌اند می‌باشند همان‌هایی که نماز به پا داشته و زکات می‌دهند و رکوع‌کننده هستند!
- ۳) خداوند و پیامبرش و کسانی که ایمان آورده‌اند فقط دوست شما هستند، آن‌هایی که به پا دارنده نماز هستند و زکات می‌دهند حال آن‌که در رکوع هستند!
- ۴) سرپرستان فقط خداوند و فرستاده‌اش و آنان که ایمان آورده‌اند هستند، چرا که آنان نماز اقامه می‌کنند و زکات را بخشیده‌اند در حالی که رکوع می‌کنند!

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - خط به خط - ترجمه)

بررسی گزینه‌ها:

إنما: فقط، تنها ← رد گزینه ۳

هرگاه «إنما» بر سر اسم بیاید معنای «قید تأکید» بعد از آن اسم می‌آید:
 إِنَّمَا وَلِيكُم ← سرپرست شما فقط (بعدها آمده است).
 اسم

یقیمون: به پا می‌دارند ← رد گزینه ۳

«چرا که» در گزینه ۴ اضافی است و معادلی در عبارت عربی ندارد.

یؤتون: می‌دهند (مضارع است). ← رد گزینه ۴

«و هم راکعون» (جمله حالیه است.): در حالی که در رکوع هستند ← رد گزینه ۲

گروه آموزشی ماز

۶۷- «لا قُوَّةَ تَقْدِرُ أَنْ تَنْقِذَ الْجَهْلَانَ مِنَ السَّلْوَكِ السَّيِّئِ الَّذِي يَعِيشُونَ بِهِ أَرْبَعِينَ أَوْ خَمْسِينَ سَنَةً عَيْشًا إِلَّا الْاِسْتِعَانَةَ بِتَفَكُّرٍ يُوصلُهُمْ إِلَى حَقَائِقِ الْعَالَمِ الْهَامَةِ!»:

- ۱) هیچ توانایی‌ای نمی‌تواند جاهلان را از رفتار بدی که با آن چهل یا پنجاه سال زندگی می‌کنند نجات دهد مگر یاری گرفتن از اندیشه‌ای که ایشان را به حقیقت‌های جهان مهم می‌رساند!
- ۲) فقط یاری جستن از تفکری که نادان‌ها را به حقایق مهم جهان می‌رساند، می‌تواند برای آن‌ها از رفتار بدی که با آن چهل یا پنجاه سال بی‌شک زندگی می‌کنند، نجات‌دهنده باشد!
- ۳) هیچ نیرویی نمی‌تواند نادان‌ها را از رفتار بدی که با آن چهل یا پنجاه سال قطعاً زندگی می‌کنند نجات دهد به‌جز یاری جستن از اندیشه‌ای که آنان را به حقیقت‌های مهم جهان برساند!
- ۴) هیچ قدرتی قادر نیست که جاهلان را از رفتار بد نجات دهد حال آن‌که ایشان چهل یا پنجاه سال با آن زندگی می‌کنند، مگر یاری گرفتن از فکر کردن تا آن‌ها به وسیله آن به واقعیت‌های مهم دنیا برسند!

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - ترکیبی - ترجمه)

بررسی گزینه‌ها:

تَنْقِذُ: نجات دهد ← رد گزینه ۲

الَّذِي: که (در ترجمه لحاظ نشده) ← رد گزینه ۴

يعيشون ... عيشاً (مفعول مطلق تأکیدی): قطعاً زندگی می‌کنند ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

يُوصَلُ: می‌رساند (ثلاثی مزید باب افعال است). ← رد گزینه ۴

حقائق العالم الهامة (الهامة صفت برای حقائق است.): حقیقت‌های مهم جهان ← رد گزینه ۱

گروه آموزشی ماز

۶۸- «الغريب في هذا الأمر أن شجرة الجوز تثمر بعد عشر سنوات عادة لكن المزارع الحنون يهتم بغرس فسيلته ليأكل مواطنوه من ثمارها!»:

- ۱) شگفت در این کار این است که درخت گردو معمولاً پس از ده سال میوه دارد ولیکن کشاورز مهربان برای اینکه شهروندان او از میوه آن بخورند به کاشتن نهالش اهتمام دارد!
- ۲) عجیب در این کار این است که درخت گردو معمولاً بعد از ده سال میوه می‌دهد اما کشاورز مهربان به کاشتن نهال آن اهتمام می‌ورزد تا شهروندان از میوه‌های آن بخورند!
- ۳) این امر عجیب آن است که معمولاً درخت گردو فقط پس از ده سال میوه می‌دهد ولی کشاورز مهربان به کاشت نهال آن اهتمام ورزیده تا شهروندان او از میوه‌های آن بخورند!
- ۴) شگفت در این امر آن است که درخت گردو غالباً پس از ده‌ها سال میوه می‌دهد اما کشاورز، مهربان است و به کاشت یک نهال آن اهتمام می‌ورزد تا شهروندان از میوه‌های آن بخورند!

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - ترکیبی - ترجمه)

بررسی گزینه‌ها:

الغريب في هذا الأمر: عجیب در این کار ← رد گزینه ۳

عشر سنوات: ده سال ← رد گزینه ۴

المزارع الحنون: کشاورز مهربان (ترکیب وصفی) ← رد گزینه ۴
فسیلته: نهال آن ← رد گزینه ۴
ثمار (جمع مکسر است.): میوه‌ها ← رد گزینه ۱

گروه آموزشی ماز

۶۹- «احترموا أبناء بلادکم و إن كانوا مذنبین؛ فإنّ الزّأفة و المودة تؤثر في نفوسهم تأثیراً یؤدی إلى رجوعهم إلى طریق الحقّ و یردّون لکم محبتکم!»
(۱) فرزندان سرزمین خود را محترم بشمارید اگرچه گناه کرده باشند، زیرا رأفت و دوستی قطعاً در جان‌های آنان تأثیر می‌گذارد و منجر به بازگشت آن‌ها به راه حق می‌شود و محبتتان را به شما باز می‌گردانند!
(۲) به فرزندان کشورتان احترام بگذارید هر چند گناهکار باشند، زیرا مهربانی و دوستی در وجود آنان تأثیر می‌گذارد به گونه‌ای که منجر به بازگشتشان به راه حق می‌شود و محبت شما را به شما برمی‌گردانند!
(۳) فرزندان خویش را در کشور محترم بشمارید اگرچه گناهکار باشند، چه اینکه مهربانی و دوستی در وجودشان چنان تأثیری می‌گذارد که باعث برگشتن آن‌ها به راه حق می‌شود و محبت شما را به خودتان برمی‌گردانند!
(۴) به فرزندان کشورتان احترام بگذارید حتی اگر گناهکار باشند چرا که بخشش و مودت در وجودشان اثر می‌گذارد به طوری که گاهی منجر به رجوع آنان به راه حق می‌شود و محبتتان نیز به شما بازمی‌گردد!

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - ترکیبی - ترجمه)

بررسی گزینه‌ها:

أبناء بلادکم: فرزندان کشورتان (سرزمینتان) ← رد گزینه ۳
کانوا مذنبین: گناهکار باشند ← رد گزینه ۱
تؤثر ... تأثیراً یؤدی ...: تأثیر می‌گذارد به گونه‌ای که منجر به ... می‌شود ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

اگر پس از مصدر فعل جمله، یک جمله (فعل) آمد، با جمله وصفیه روبرو هستیم که به عنوان صفت برای آن مصدر آمده، یعنی چه؟ یعنی اینکه مفعول مطلق نوعی داریم:
يُؤثّر في نفوسهم تأثیراً یؤدی
فعل مصدر فعل (جمله وصفیه)

یردّون: برمی‌گردانند ← رد گزینه ۴

گروه آموزشی ماز

۷۰- «لا یبصر الإنسان نفسه صغیراً لأنّه قد انطوى فيه العالم الأكبر الّذي یحتاج إلى معرفته فعلیه أن یشاهد حیاته مشاهدة عمیقة لیدرک أسباب ما خلق لها!»
(۱) انسان نباید خودش را کوچک ببیند زیرا در او دنیای بزرگ‌تری در هم پیچیده شده که به شناختش نیاز دارد پس او باید زندگی‌اش را عمیق مشاهده کند تا به دلایل چیزی که برای آن آفریده شده، برسد!
(۲) انسان خویشتن را کوچک نمی‌بیند چرا که در او دنیای بزرگ‌تری که به شناخت آن محتاج است در هم پیچیده شده و بر او واجب است زندگی خود را عمیقاً ببیند تا دلایل آنچه که به خاطر آن خلق شده، درک شود!
(۳) انسان خودش را نباید کوچک ببیند زیرا در وجود وی دنیای بزرگ‌تری در هم تنیده شده که برای شناختش به آن نیاز دارد، پس بر او مشاهده عمیق زندگی‌اش واجب است تا دلایل‌هایی را درک کند که به خاطر آن خلق شده است!
(۴) انسان نباید نفس کوچک خود را ببیند چرا که در او دنیای بزرگ‌تری در هم پیچیده شده که به شناختش محتاج است پس او باید قطعاً زندگی خود را عمیق ببیند تا دلایل‌های آنچه که برایش آفریده شده را دریابد!

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترکیبی - ترجمه)

بچه‌ها! ما توی زبان عربی فعل مجرور نداریم خوب؟ حالا به وقتایی پیش میاد که شما به فعلی رو می‌بینین که — داره. تکلیف چیه؟ ماجرا اینه که اگه به فعلی حرف آخرش ساکن بشه ولی به به اسم «ال» دار برسه برای راحتی تلفظ به کسره عارضی به اون فعل می‌دیم ولی حواسمون باشه که در ترجمه باید حالت اصلی فعل را حفظ کنیم! حله؟
مثال: لا یسمع (نباید بشنود) + ال طفل ← لا یسمع الطفل (کودک نباید بشنود) مثال: دَهَبْتُ (رفتند) + الطّالیاث ← دَهَبَتِ الطّالباثُ (دانش‌آموزان رفتند)

لا یبصر: نباید ببیند ← رد گزینه ۲

«صغیراً» صفت برای «نفس» نیست ← رد گزینه ۴

یحتاج إلى معرفته: به شناختش نیاز دارد ← رد گزینه ۳

یشاهد ... مشاهدة عمیقة (مفعول مطلق نوعی): عمیق مشاهده کند ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

أسباب ما (ترکیب اضافی است.): دلایل چیزی که ← رد گزینه ۳

لیدرک: برسد، درک کند ← رد گزینه ۲

گروه آموزشی ماز

۷۱- عین الصحیح:

- ۱) من أفاد البشرية في هذه المجالات المحددة مُنحت هذه الجائزة له! چه کسی به بشریت در این زمینه‌های مشخص سود رسانده تا این جایزه به او بخشیده شود؟
- ۲) يعدّ تلوثُ الهواء الذي يُسببُ أمطاراً حمضيةً من مهدّدات البيئَة! آلودگی هوایی را که سبب باران‌های اسیدی می‌شود از تهدیدکننده‌های طبیعت به شمار می‌آورند!
- ۳) بنيتي اجعلي نفسك ميزاناً فيما بينك وبين صديقائك للعيش الأفضل! دخترکم خودت را بین خویشتن و دوستانت برای زندگی بهتر ترازویی قرار بده!
- ۴) رحّت نحو والدي لکنّه لم يُقبَلني مثل أخي، و هو فرّق بيننا! به سوی پدرم رفتم ولی او مانند برادرم مرا نبوسید در حالی که میان ما فرق قائل می‌شد!

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - ترکیبی - ترجمه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «مَنْ: هر کس» شرطیه است که به اشتباه «استفهامی» ترجمه شده است.
- ۲ «يُعدّ: به شمار آورده می‌شود» فعل مجهول است که به اشتباه معلوم ترجمه شده است. همچنین ترجمه «البيئَة: محیط زیست» صحیح است.
- ۴ «و هو فرّق» او حالیه نیست و فعل ماضی ساده است نه استمراری: و فرق قائل شد.

گروه آموزشی ماز

۷۲- عین الصحیح:

- ۱) إنّ دنيام عندي لأهون من ورقة في فم جرادة تقضمها! به راستی که دنیای شما نزد من از برگی در دهان ملخی که آن را می‌جود پست‌تر است!
- ۲) كنت أحضنك في طفولتك فمرّت الأيامُ وأصبحتُ كبيراً بسرعة! در کودکی‌ات تو را به آغوش می‌کشیدم و از روزها گذر کردی و به سرعت بزرگ شدی!
- ۳) ريتنا يحمينا و يملأ صدورنا انشراحاً و أفواها بالبسمات الكثيرة! پروردگارا ما را پشتیبانی کن و سینه‌هایمان را از شادمانی و دهان‌هایمان را از لبخندهای فراوان پر گردان!
- ۴) المؤمن لن يجيب إلى طعام قوم عائلهم مجفوّ و غنّهم مدعوّاً! مؤمن به مهمانی قومی که تهی دستشان رانده و ثروتمندشان دعوت شده است، نباید پاسخ دهد!

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - ترکیبی - ترجمه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ «الأيامُ» فاعل فعل «مرّت» است: روزها گذشت.
- ۳ «يحمي: پشتیبانی می‌کند» و «يملأ: پر می‌کند» فعل مضارع مفرد مذکر غایب است نه مخاطب. همچنین «رَبَّنَا» نیز مورد خطاب نیست؛ بنابراین «پروردگارا ما» صحیح است.
- ۴ «لن يجيب: پاسخ نخواهد داد» آینده منفی است.

گروه آموزشی ماز

۷۳- «باید درباره محیط‌زیستی که در آن سکونت داری بی‌شک بخوانی تا از تعادل آن آگاه شوی!»:

- ۱) لتقرني عن بيئَة تسكنين فيها كثيراً لكي تطلعي على التوازن فيها!
- ۲) يجب عليك أن تقرأ عن البيئَة قد تسكن فيها لتطلع على توازنها اطلاقاً!
- ۳) إقرأ عن بيئَة تسكن فيها قراءةً لتطلع على توازنها!
- ۴) عليك أن تقرأ عن البيئَة التي تسكن فيها قراءة حتى تطلع على توازنها!

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - ترکیبی - تعریب)

بررسی گزینه‌ها:

- باید ... بی‌شک بخوانی (مفعول مطلق تأکیدی): (يجب) عليك أن تقرأ (تقرئي) ... قراءة ← رد سایر گزینه‌ها
 محیط زیستی که ... سکونت داری: البيئَة التي تسكن (تسكنين)، بيئَة تسكن (تسكنين) ← رد گزینه ۲
 تعادل آن: توازنها ← رد گزینه ۱

گروه آموزشی ماز

■ ■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۷۴ - ۷۸) بما يناسب النَّصَّ:

إذا ترى شخصاً غاضباً تتوقع أن يصدر منه أعمال أو كلمات بخشونة و شدة و بالعكس إن يشاهد فرداً حنوناً لطيفاً يُرجي أنه يتكلم أو يعمل برفق و مداراة. هذا هو التَّنسيق (هماهنگی) المتوقع في ذهن العقلاء بين أجزاء شيء صدر عن فرد عاقل. إليك قصّة رائعة عن هذا التَّنسيق الكلامي بين الأصمعي - أحد اللغويين المشهورين في العصر العباسي - و أعرابي يعني الأشخاص الذين كانوا يعيشون في الصحاري و لهم تَضَلُّع (تسلط) باللغات و الكلمات العربيّة الأصيلَة على الرِّغم من أنهم لا يعلمون الكتابة و القراءة. يقول الأصمعي: كُنْتُ بالبادية و أنا أقرأ القرآن فبلغت قول الله تعالى حيث يقول «السارق و السارقة فاقطعوا أيديهما جزاءً بما كسبا نكالا من الله و الله غفور رحيم» و كان بجاني أعرابي. سألتني: لمن هذا الكلام؟ قلت: هذا كلام الله. قال: أعدّ (تكرار كن) فأعدتُ ثم قال: ليس هذا كلام الله. فجاءتني تنهتُ تنهتاً رائعاً و قرأت: «السارق و السارقة فاقطعوا أيديهما جزاءً بما كسبا نكالا من الله و الله عزيز حكيم». قال الأعرابي: أحسنت هذا كلام الله. سألته: من أين علمت هذا؟ أظن أنك حفظت القرآن حفظاً قال: لا؛ يا هذا! عزّ (قوي) فحكمت ففقط و لو غفر و رحم ما قطع! انظروا إلى نهاية العبارتين اللتين قالهما الأصمعي!

إذن حتّى الشخص الذي ليس له القدرة على الكتابة و القراءة يستطيع أن يفهم التَّنسيق و التَّناسب بين العبارات و يحكم بأن الكلام الذي ليس فيه الترابط و التناسق لا يمكن أن يصدر من عاقل فكيف يمكن أن يصدر من الله؟!

ترجمه متن:

اگر شخص غضبناکی را ببینی انتظار داری که کارها یا اعمالی با خشونت و شدت از او سر بزند و برعکس چنانچه فرد مهربان و با عاطفه‌ای را ببینی انتظار می‌رود که وی با ملایمت و مدارا صحبت یا رفتار کند. این همان تناسب مورد توقع و انتظار در ذهن عاقلان است درباره چیزی که از فردی عاقل سر می‌زند. داستانی جالب از این سازگاری کلامی را دریاب که بین اصمعی - یکی از لغت‌شناسان مشهور در دوره عباسی - و یک عرب صحرائشین رخ داده است. عرب صحرائشین یعنی افرادی که در بیابان‌ها زندگی می‌کردند و تسلط بر واژگان اصیل عربی داشتند با وجود اینکه نوشتن و خواندن نمی‌دانستند. اصمعی می‌گوید: در بیابان بودم در حالی که قرآن می‌خواندم و به گفته خداوند بلند مرتبه رسیدم آنجا که می‌گوید: «دست مرد و زن دزد را به کیفر اعمالشان ببرید، این عقوبتی است که خدا مقرر کرده و خدا آمرزنده و مهربان است» و یک عرب صحرائشین در کنار من بود. از من پرسید این کلام از آن کیست؟ گفتم: این سخن خداست. گفت: دوباره بخوان. دوباره خواندم سپس گفت: این سخن خدا نیست. ناگهان به طرز جالبی آگاه شدم و خواندم: «دست مرد و زن دزد را به کیفر اعمالشان ببرید، این عقوبتی است که خدا مقرر کرده و خدا مقتدر و به مصالح خلق داناست». آن عرب صحرائشین گفت: آفرین؛ این سخن خداست. از وی پرسیدم: از کجا این را دانستی؟ گمان می‌کنم که تو بدون شک قرآن را حفظ کرده‌ای! گفت: نه؛ ای مرد! قدرتمندانه و حکیمانه عمل کرد پس قطع کرد و اگر می‌آمرزید و رحم می‌کرد قطع نمی‌کرد! به انتهای دو عبارتی که اصمعی آن دو را گفته است، نگاه کنید!

بنابراین حتی شخصی که توانایی خواندن و نوشتن ندارد می‌تواند که تناسب و سازگاری بین عبارتها را بفهمد و در مورد این موضوع داوری کند که سخنی که در آن سازگاری و توافق نیست ممکن نیست که از یک انسان عاقل سر بزند پس چگونه ممکن است از خدا صادر شود؟!

گروه آموزشی ماز

۷۴- عین الصَّحیح:

- (۱) كان يعيش الأعرابي في العصر العباسي.
 (۲) الأصمعي من المعاجم المشهورة.
 (۳) لأعرابي تفضل على اللغات و الكتابة العربية.
 (۴) كان يقرأ الأصمعي كتاب شعر فيه آيات من القرآن.

پاسخ: گزینه ۱ (آسان - خط به خط - درک مطلب)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ آن فرد عرب صحرائشین در دوره عباسی می‌زیست. (مطابق متن صحیح است؛ زیرا، اصمعی از لغت‌شناسان دوره عباسی بوده و این اتفاق در زمان وی رخ داده است)
- ۲ اصمعی از لغت‌نامه‌های مشهور است. (صحیح نیست؛ زیرا، اصمعی یک انسان است و لغت‌شناس است نه لغت‌نامه)
- ۳ عرب صحرائشین بر واژگان و نوشتار عربی تسلط دارد. (صحیح نیست؛ زیرا، آنان بر کلمات عربی تسلط دارند اما خواندن و نوشتن نمی‌دانند)
- ۴ اصمعی کتاب شعری را می‌خواند که در آن آیاتی از قرآن بود. (صحیح نیست؛ زیرا، وی فقط قرآن می‌خواند)

گروه آموزشی ماز

۷۵- عین الخطأ:

- (۱) في الآية الصحيحة من القرآن نجد عبارة «... و الله عزيز حكيم»
 (۲) فهم الأعرابي أن العبارة ليست من القرآن لأن صدر و ذيل العبارة كانا لا يتناسقان.
 (۳) إدراك التنسيق في عبارة لا يحتاج إلى تعلم الكتابة و القراءة.
 (۴) إن عز و حكم الله فما قطع يد السارق.

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - مفهومی - درک مطلب)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ در آیه صحیح قرآن عبارت «... و خداوند مقتدر و به مصالح خلق داناست» را می‌یابیم. (مطابق متن صحیح است)
- ۲ آن عرب صحرائشین فهمید که آن عبارت از قرآن نیست؛ زیرا، اول و آخر عبارت با هم هماهنگی نداشتند. (مطابق متن صحیح است)
- ۳ فهم هماهنگی در یک عبارت به یادگیری نوشتن و خواندن احتیاج ندارد. (مطابق متن صحیح است)
- ۴ اگر خداوند مقتدرانه و حکیمانه عمل کند، دست دزد را قطع نمی‌کند. (متن دقیقاً برعکس این مطلب را می‌گوید)

گروه آموزشی ماز

۷۶- جواب أي سؤال لم يأتي في النص:

- (۱) ما هو التنسيق المتوقع في ذهن العقلاء؟
 (۲) أين وقع الحوار بين الأصمعي والأعرابي؟
 (۳) لماذا قرأ الأصمعي الآية قراءة خاطئة في المرة الأولى؟
 (۴) أين كان يعيش الأعرابي؟

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - ترکیبی - درک مطلب)

بررسی نزنه‌ها:

- ۱ هماهنگی مورد انتظار در ذهن عاقلان چیست؟ (در ابتدای متن ضمن یک مثال به این سؤال پاسخ داده شده است)
- ۲ گفتگو بین اصمعی و آن عرب صحرائین کجا رخ داد؟ (در متن گفته شده «بالبادیه» یعنی «در بیابان»)
- ۳ چرا اصمعی در بار اول آیه را به طور ناصحیح خواند؟ (پاسخ این سؤال در متن نیامده است)
- ۴ آن عرب صحرائین کجا زندگی می‌کرد؟ (پاسخ این سؤال به طور کلی در متن داده شده که عرب‌های صحرائین در بیابان‌ها زندگی می‌کردند)

گروه آموزشی ماز

■ عَيْنِ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۷۷ و ۷۸)

۷۷- «المتوقع - المشهورين - كنتُ - أقرأ»:

- ۱ المتوقَّع: اسم مفعول (مصدره: توقَّع) - مفرد مذکر - معرّف بآل - معرب / صفة و مرفوع
- ۲ المشهورين: اسم مفعول من فعل ليس له حرف زائد - جمع سالم للمذکر - معرب / صفة و مجرور بالياء
- ۳ كنتُ: فعل ماض ناقص - للمتکلم وحده - مجرد ثلاثي - مضارعه «أكون»
- ۴ أقرأ: فعل مضارع - متعدّد - معلوم - للمتکلم وحده / جملة فعلية و حالیه

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - ترکیبی - تحلیل صرفی)

پاسخ تشریحی:

نقش «أقرأ» خبر برای «أنا» می‌باشد و کل جمله «أنا أقرأ» جمله حالیه است.

گروه آموزشی ماز

۷۸- «تنبهت - أحسنت - حفظاً - التَّنسيق»:

- ۱ تنبّهت: فعل ماض - للمتکلم وحده - لازم - معلوم - قيلت کیفیتة هذا الفعل في النَّصّ
- ۲ أحسنت: فعل ماض - له حرف زائد - مصدره: إحسان - معلوم - للمخاطب
- ۳ حفظاً: اسم - مفرد مذکر - نكرة - معرب / مفعول مطلق للتّوع و منصوب
- ۴ التَّنسيق: اسم - معرّف بآل - مذکر - معرب - على وزن تفعيل / مفعول و منصوب بالفتحة

پاسخ: گزینه ۳ (آسان - خط به خط - تحلیل صرفی)

پاسخ تشریحی:

این کلمه مفعول مطلق تأکیدی است؛ زیرا، پس از آن صفت یا مضاف‌الیه نیامده است.

عبارت «قيلت کیفیتة هذا الفعل في النَّصّ: چگونه این فعل در متن گفته شده است» بدین معناست که این فعل مفعول مطلق نوعی دارد. زیرا تنها مفعول مطلق نوعی می‌تواند چگونه انجام یک فعل را در جمله بیان کند.

گروه آموزشی ماز

■ عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۷۹ - ۸۵)

۷۹- عَيْنِ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- ۱ رَاحَ الرَّجُلُ نَحْوَ وَالِدِهِ، فَقَبَّلَهُ الْأَبُ وَأَجْلَسَهُ عِنْدَهُ!
- ۲ يَا أَيُّهَا الْبَنَاتُ الْمُؤَدَّبَاتُ، حَافِظْنَ عَلَيَّ نَطَافَةَ الطَّبِيعَةِ!
- ۳ وَ نَحْنُ نَعْرِسُ أَشْجَاراً لِيَكُنْ يَأْكُلُ مِنْ ثَمَرِهَا الْآخَرُونَ!
- ۴ فَسَتُشَاهِدُ مَسَاكِينَ جَدِيدَةً فِي الْبَيْتَةِ الَّتِي تَعِيشُ فِيهَا مُشَاهِدَةً!

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خط به خط - ضبط حرکات)

پاسخ تشریحی:

«نَعْرِسُ» صورت صحیح این فعل است؛ زیرا، مضارع معلوم است.
 «الْآخَرُونَ»: دیگران نیز صورت صحیح این واژه است.
 «آخَر»: دیگر را با «آخِر» پایان اشتباه نکنید.

گروه آموزشی ماز

۸۰- عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْمَفْهُومِ: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾

- (۱) این پیر دو تا گشته چرخ مسعود
 (۲) همچون بر آب شیرین آشوب کاروانی
 (۳) در این مقام مجازی به جز پیاله مگیر
 (۴) کارت ز نیاز می‌گشاید نه نماز
- بازیچه چنین صد هزار دارد
 تو فارغی و عشقت بازیچه می‌نماید
 در این سراچه بازیچه غیر عشق مباح
 بازیچه بود نماز بی‌صدق و نیاز

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - مفهومی - مفهوم)

ترجمه عبارت صورت سوال: و زندگی دنیا به جز بازی و بازیچه نیست.

صورت سؤال تنها با گزینه ۱ ارتباط معنایی دارد. (بازیچه بودن زندگی و روزگار)

گروه آموزشی ماز

۸۱- عَيْنُ مَا فِيهِ «التَّحَسُّرُ»:

- (۱) العُمُرُ يَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ فَإِنْ لَا تَعْتَمِدُهُ فَعَاقِبَتُكَ التَّدَامَةُ!
 (۲) لَعَلَّنِي أُسْتَطِيعُ أَنْ أَذْهَبَ بِأُمِّي الْعَجُوزَ لِزِيَارَةِ مَرَقَدِ ثَامِنِ أُمَّتِنَا (ع) فِي مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ!
 (۳) إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْمَوَاطِنِينَ لَا يَحْتَرِمُونَ قَوَانِينَ الْمُرُورِ فَلِذَلِكَ نَشَاهِدُ حَادِثَاتٍ مُؤَسَّفَةً!
 (۴) عِنْدَمَا وَصَلْتُ إِلَى بَيْتِ جَدِّي لِأُزَوِّرَهُ مَا تَذَكَّرْنِي، يَا لَيْتَنِي جِئْتُ لِزِيَارَتِهِ قَبْلَ سِنَوَاتٍ!

پاسخ: گزینه ۴ (آسان - مفهومی - قواعد)

نکات «لَيْتَ» و همینجا تهی ذهن دستبندی کن:

حرف «لَيْتَ» که از حروف مشبهه بالفعل است، به معنای «کاش» بوده و معانی زیر را در خودش دارد:

- (۱) امری که «امیدی به وقوع آن فعل نداریم.» (لَا نَرْجُو وُقُوعَهُ)
مثال: يَا لَيْتَكَ تَفُوزُ فِي هَذِهِ الْمُبَارَاةِ ← ای کاش در این مسابقه برنده شوی! (یعنی برنده شدن تو در این مسابقه از نگاه گوینده، نزدیک به محال است.)
 (۲) نشان دهنده «حسرت» در گوینده است. زیرا انجام آن دیگر ممکن نیست.
مثال: «يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا» ← کافر می‌گوید ای کاش من خاک بودم.

برای اینکه ببینیم مفهوم «تَحَسُّر» یا «حسرت» در کدام گزینه وجود دارد باید به دنبال عبارتی باشیم که در آن حرف «لَيْتَ» به کار رفته باشد. این مورد در گزینه ۴ دیده می‌شود: «وقتی به خانه پدر بزرگم رسیدم تا او را ببینم، مرا به یاد نیآورد، کاش سال‌ها پیش برای دیدنش می‌آمدم.»

گروه آموزشی ماز

۸۲- عَيْنُ مَا لَيْسَتْ فِيهِ حَالٌ:

- (۱) مَنْ يَكُنْ عَازِمًا عَلَى الْوَصُولِ إِلَى غَايَاتِهِ لَا تُضْعَفُ الْهَزَائِمُ عَظِيمَةً!
 (۲) كَيْفَ مَا اسْتَطَعْتَ أَنْ تَقْفِزَ مِنْ هَذَا النَّهْرِ ضَيْقًا مَعَ أَتِكَ شَابٌ؟
 (۳) هَذَا الرَّجُلُ الْغَنِيُّ يُوَاجِهُ النَّاسَ فَطَّأً فَلَا يُحِبُّ النَّاسَ رُؤْيَتَهُ!
 (۴) إِيَّاكَ وَمَصَادِقَةَ الْمُتَشَائِمِينَ فَإِنَّهُمْ يَجْعَلُونَكَ خَائِفًا مِنَ التَّحَوُّلَاتِ!

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهومی - قواعد)

دام‌های تستی حال:

مشخصات ظاهری «حال» (اگر به شکل اسم باشد.) به صورت زیر است:

- ۱- نکره است.
 - ۲- منصوب است. (علامت آخرش «ت» یا «ین» است.)
 - ۳- جزء ارکان اصلی جمله نیست. (البته از لحاظ معنایی، حذف آن باعث بی‌روح شدن جمله می‌شود.)
 - ۴- حالت اسم معرفه‌ای را بیان می‌کند که پیش از آن آمده است.
- برخی اسم‌های منصوب را نباید با حال اشتباه گرفت:
۱. خبر افعال ناقصه: یادتان باشد خبر افعال ناقصه اگر اسم باشند، همراه «بود، شد، نیست و...» ترجمه می‌شوند.
مثال: كُنْتُ غَارِقًا فِي أَفْكَارِي. ← در فکرهایم غرق بودم. «غارقاً» خبر کان است نه حال.
 ۲. صفت: اگر اسمی خودش نکره باشد و از نظر معنایی به اسم نکره دیگری وابسته باشد، نمی‌تواند حال باشد، بلکه غالباً صفت است.
مثال: شَجَعَ الْمُتَفَرِّجُونَ لِاعْبِينَ مَسْرُورِينَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْمَلْعَبِ. ← «مسرورین» خودش نکره و «لاعبین» هم نکره است؛ پس «مسرورین» صفت است، نه حال.
تماشگران بازیکنان خوشحالی را تشویق کردند که از ورزشگاه بیرون می‌آمدند.
 ۳. مفعول: مفعول از ارکان اصلی جمله است و با حذف آن، جمله‌ای که در آن فعل متعدی آمده، ناقص می‌شود ولی حال اگر حذف شود، ارکان جمله هنوز کامل می‌ماند.
مثال: لِيَسَاعِدَ مَظْلُومًا يَطْلُبُ مَنَّا الْمَسَاعِدَةَ. ← باید مظلومی را که از ما کمک می‌خواهد، یاری کنیم.
 ۴. فعل «جعل»: غالباً با خودش دو مفعول دارد و نباید آنها را با حال اشتباه بگیریم.
مثال: «إِلَهِي لَا تَجْعَلْنَا مَحْرُومِينَ عَنِ لَطْفِكَ.» ← «محرومین» مفعول «لا تجعل» به حساب می‌آید و بدون آن معنای فعل کامل نیست: «خدایا، ما را از لطف خود محروم قرار نده.»

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ در این عبارت «عازماً» خبر «کان» است ولی «عظیمة» حال محسوب می‌شود: «هرکس برای رسیدن به اهداف خود مصمم باشد، شکست‌ها درحالی‌که بزرگند، او را ناتوان نمی‌کنند.»
- ۲ در این عبارت، «ضیقاً» حال است و «شاب» چون با «هستی» ترجمه شده، پس خبر است نه حال: «چطور نتوانستی از این رود درحالی‌که تنگ است، بپری با اینکه تو جوان هستی.»
- ۳ «فظاً» حال است: «این مرد ثروتمند با مردم با تندخویی روبه‌رو می‌شود در نتیجه مردم دوست ندارند او را ببینند.»
- ۴ «المتشائمین»، «ال» دارد و «خائفاً» هم مفعول «یجعلون» است. پس در این عبارت حال وجود ندارد: «از دوستی با بدبینان بپرهیز زیرا آنان تو را از تغییرات ترسان می‌نمایند.»

گروه آموزشی ماز

۸۳- عین عبارة لا يمكن أن ترجمها مؤكدة:

- ۱) لا يعجبني في هذه المكتبة الكبيرة إلا الكتب التاريخية!
 ۲) لا تفضوا عيونكم عما خلق الله في العالم إلا محارم الله!
 ۳) لا يغني السمك المدفون عن الطعام إلا مواد مخاطية تخرج من فمه!
 ۴) يا ولدي لا تكن في هذه الحياة إلا ممن يرضون بما آتاهم الله!

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - خط به خط - قواعد)

زمانی که مستثنی منه حذف می‌شود چه اتفاقی می‌افتد؟

- در جملاتی که «إلا» دارند، اگر مستثنی منه حذف شده باشد، می‌توانیم «إلا» را به معنای «فقط» یا «تنها» بگیریم. در این حالت می‌گوییم «جمله را می‌توان به صورت مثبت و مؤکد ترجمه کرد.»
مثال: «لا تقل إلا الحق» ← فقط حق را بگو.
 اما برای اینکه بفهمیم که مستثنی منه حذف شده است می‌توانیم به نکات زیر توجه کنیم:
 ۱) اگر جمله پیش از «إلا»، مثبت باشد، حتماً مستثنی منه در جمله وجود دارد.
 ۲) اگر جمله پیش از «إلا» از لحاظ معنایی ناقص باشد، یعنی مستثنی منه محذوف است.
 ۳) اگر بعد از «إلا» جار و مجرور بیاید، غالباً مستثنی منه محذوف است.

بررسی گزینه‌ها:

- در تمام گزینه‌ها به غیر از گزینه ۲، عبارت پیش از «إلا» ناقص است؛ پس در آنها مستثنی منه محذوف بوده و می‌توانیم آن را به صورت مثبت و مؤکد ترجمه کنیم:
- ۱ در این کتابخانه بزرگ فقط از کتاب‌های تاریخی خوشم می‌آید.
 ۳ ماهی مدفون را تنها مواد مخاطی که از دهانش خارج می‌شود، از غذا بی‌نیاز می‌گرداند.
 ۴ سperm در این زندگی تنها از کسانی باش که به آنچه خداوند به ایشان داده راضی هستند.
 ۲ اما در گزینه ۲، مستثنی «محارم» و مستثنی منه «ما» (چیزها) است: «چشمان خود را در این جهان از چیزهایی که خداوند آفریده، نبندید جز از حرام‌های خدا.»

گروه آموزشی ماز

۸۴- عین مصدرًا يجوز حذفه في الترجمة:

- ۱) عند التعدي على مظلوم فلننتظر سخط الله!
 ۲) الأمطار الحمضية تُؤذي إلى تخریب البيئة تأديّة شديدة!
 ۳) إنّما يتمّ توازن الطبيعة من خلال روابط متداخلة بين الكائنات!
 ۴) لا تعليم يُفيد المُعجب بنفسه لأنّه يظنّ أنّه لا يحتاج إلى معلّم!

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - قواعد)

مفعول مطلق رو همینجا یاد بگیر:

- مفعول مطلق، مصدری از جنس فعل جمله است. نحوه ترجمه مفعول مطلق به این صورت است که:
نکته مهم: خود مصدر در هیچ یک از حالات ترجمه نمی‌شود.
 ۱) اگر مفعول مطلق بدون وابسته بیاید به صورت قید تأکید ترجمه می‌شود:
مثال: «كَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيمًا» ← خداوند با موسی قطعاً سخن گفت.
 ۲) اگر مفعول مطلق همراه مضاف ایبه بیاید، به جای مصدر کلمات «مثل، مانند، همچون و...» در ترجمه می‌آوریم.
مثال: يُحَاسِبُ الْبَخِيلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُحَاسِبَةَ الْأَغْنِيَاءِ. ← خسیس در روز قیامت مانند ثروتمندان حسابرسی می‌شود.
 ۳) اگر مفعول مطلق با خودش صفت داشته باشد، صفتش را به صورت قید ترجمه می‌کنیم.
مثال: تَعَجَّبْتُ مِنْ سُلُوكِ صَدِيقِي تَعَجُّبًا كَثِيرًا. ← از رفتار دوستم بسیار تعجب کردم.

پاسخ تشریحی:

در گزینه ۲ «تأدیة» مفعول مطلق بوده و با خودش صفت دارد، پس می‌توانیم هنگام ترجمه، خودش را نادیده بگیریم: «باران‌های اسیدی به شدت منجر به ویرانی محیط زیست می‌شوند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «التَّعَدِي» باید ترجمه شود و حذف آن در ترجمه ممکن نیست: «هنگام دست‌درازی و ستم بر یک مظلوم باید منتظر خشم خداوند باشیم.»
- ۳ و ۴ مصدرهای «تَوَازَن» و «تَعْلِم» باید ترجمه بشوند و حذف آنها در ترجمه مجاز نیست: «هماهنگی طبیعت تنها از طریق روابط درهم تنیده بین موجودات کامل می‌شود.» ، «هیچ آموزشی برای فرد خوشبختانه سودمند نیست زیرا او گمان می‌کند که نیاز به آموزگاری ندارد.»

گروه آموزشی ماز

۸۵- عَيْن ما لَيْسَ فِيهِ الْمَنَادِي:

- ۱) إلهي من يفقدك فمن يُخرجه من الظلمات!
 ۲) إلهي النعمات تُشاهد في كل مكان فلا يمكن أن نعدّها!
 ۳) إلهي كأنه صديق شفيق لا يطلب إلا سعادتنا!
 ۴) إلهي لا تُسمح للشيطان أن يدخل في قلوبنا!

پاسخ: گزینه ۳ (آسان - مفهومی - قواعد)

تکنیک‌های تستی منادی:

اگر منادا بدون همراهی «یا» در جمله حاضر شود، باید آن را از روی شرایط جمله شناسایی کنیم. به این صورت که:

۱- اگر آن کلمه همراه فعل یا ضمیر مخاطب بیاید، مناداست.

مثال: رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا. (پروردگارا، گناهان ما را برای ما ببامرز) ← فعل امر مخاطب «اغْفِرْ» نشان می‌دهد که «رَبِّ» مناداست.

۲- اگر آن کلمه همراه جمله سؤالی بیاید هم باز منادا داریم.

مثال: «رَبَّنَا كَيْفَ نَصْبِرُ عَلَى عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؟» (پروردگارا، چگونه بر عذاب روز قیامت صبوری کنیم؟) ← جمله پرسشی «کیف...» نشان می‌دهد که با «رَبِّ» داریم صحبت می‌کنیم یعنی «رَبِّ» مناداست.

۳- چنانچه بعد از آن کلمه، عبارتی بیاید که ضمیر یا فعل یا نشانه مرتبط با آن اسم نداشته باشد. در این صورت آن اسم مناداست.

مثال: «رَبَّنَا النَّاسُ فِي هَذَا الْعَصْرِ لَا يَرْحَمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.» (پروردگارا، مردم در این دوران به یکدیگر رحم نمی‌کنند.) ← عبارت «النَّاس...» نشانه یا ضمیر مرتبط با «رَبِّ» ندارد، پس «رَبِّ» مناداست.

پاسخ تشریحی:

در گزینه ۳، عبارت «کأنه...» اولاً برای شخص غائب است، ثانیاً خبری را درباره «إلهي» می‌دهد؛ پس «إله» مبتداست نه منادا: «خدای من گویی دوست دلسوزی است که تنها خوشبختی ما را می‌خواهد.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ ضمیر مخاطب «كُ» در «يفقدك» نشان می‌دهد که «إله» مناداست: «خدای من، هرکس تو را گم کند، چه کسی او را از تاریکی‌ها بیرون می‌آورد.»
- ۲ عبارت «النعمات...» فعل یا ضمیر رابطی ندارد که به «إله» برگردد پس نمی‌تواند، خبر باشد. بنابراین «إله» مناداست: «خدای من، نعمت‌ها در هر جایی دیده می‌شود و ممکن نیست آن‌ها را بشماریم.»
- ۴ فعل مخاطب «لا تُسمح» به وضوح نشان می‌دهد که «إله» مناداست: «خدای من، به شیطان اجازه نده که در قلب‌های ما وارد شود.»

گروه آموزشی ماز

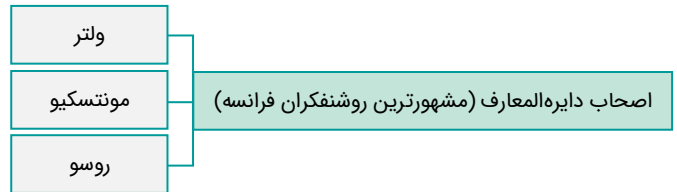
- ۸۶- کدام موارد درباره «ژان ژاک روسو» از روشنفکران فرانسوی در قرن ۱۸م درست است؟
 الف: با طرح مباحث علمی و سیاسی شروع به انتقاد از وضع موجود کرد.
 ب: بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد.
 ج: از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت.
 د: تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.

(۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «الف» - «د»

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خط به خط - ۱۲۰۲)

روسو بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.

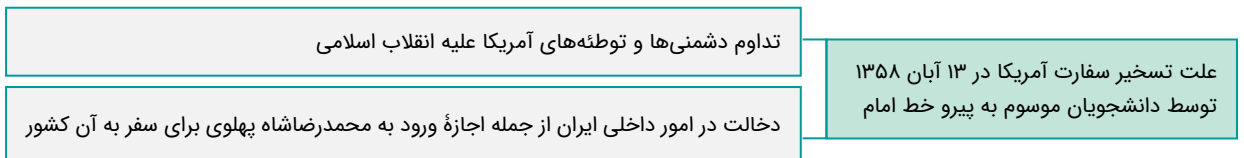

روسو	مونتسکیو	ولتر
<ul style="list-style-type: none"> تأکید بر اهمیت انتخابات تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست. 	<ul style="list-style-type: none"> دفاع از قوای سیاسی دفاع از حقوق بشر 	<ul style="list-style-type: none"> اطاعت انسان از عقل مادی مبارزه با خرافات

گروه آموزشی ماز

- ۸۷- کدام مورد درباره علت تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام درست است؟
 (۱) دخالت آمریکا در برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی
 (۲) طراحی عملیات پیچیده نظامی برای پیاده کردن نیروهای خود در طیس
 (۳) تداوم دشمنی و توطئه‌های دولت آمریکا علیه انقلاب اسلامی و دخالت در امور داخلی ایران
 (۴) طراحی کودتا توسط آمریکا و هواداران شاپور بختیار موسوم به سازمان نقاب

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خط به خط - ۱۲۱۱)

تسخیر سفارت لانه جاسوسی:

- ❖ امام خمینی این اقدام دانشجویان را تأیید کرد و آن را انقلاب دوم خواند.
- ❖ مجلس خبرگان قانون اساسی نیز از تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان حمایت کرد.
- ❖ مهندس بازرگان و اعضای کابینه او که با این اقدام موافق نبودند، استعفا کردند.

گروه آموزشی ماز

- ۸۸- در یک موقعیت فرضی، مورخی، در سده بیست میلادی (۱۹۲۰م تا ۱۹۹۱) می‌زیسته است. کدام مورد درباره وی درست است؟
 (۱) زندگی وی با پادشاهی مظفرالدین شاه، ویلهلم یکم و بیسمارک مقارن بوده است.
 (۲) وی شاهد به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه، قیام مهدیون در سودان و قرارداد ورسای بوده است.
 (۳) وی شاهد تشکیل دولت موقت ملی در کرمانشاه و نبرد جهاد توسط عشایر عرب خوزستان بوده است.
 (۴) ناظر بر خراب شدن دیوار برلین و مشکلات اقتصادی و سیاسی اتحاد جماهیر شوروی بوده است.

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۸)

این مورخ ناظر بر خراب شدن دیوار برلین و مشکلات اقتصادی و سیاسی اتحاد جماهیر شوروی بوده است.

مشکلات اقتصادی و سیاسی در اتحاد جماهیر شوروی به مرور زمان اعتراضات مردمی را افزایش داد. رهبران شوروی سعی کردند تا با انجام اصلاحاتی، این اعتراض‌ها را مهار کنند ولی در نهایت در سال ۱۹۹۱ این اتحاد فروپاشید و به دنبال آن بلوک شرق محو شد. خراب شدن دیوار برلین نماد این فروپاشی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) پادشاهی ویلهلم یکم و صدراعظمی بیسمارک و اتحاد آلمان و سپس تأسیس امپراتوری آلمان در سال ۱۸۷۱ م بوده است و همچنین زمان پادشاهی مظفرالدین در فاصله سال‌های ۱۲۷۵ - ۱۲۸۵ بود.
- ۲) دوران پادشاهی محمدعلی شاه ۱۹۰۹-۱۹۰۶ م است. / قیام مهدیون در سودان مربوط به قرن نوزدهم است. / پیمان صلح ورسای بعد از جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۹ بسته شده است.
- ۳) وقایع تشکیل دولت موقت ملی در عصر احمدشاه سال‌های جنگ جهانی اول ۱۹۱۸-۱۹۱۴ م است.

وقایع (در ایران و جهان سال‌های ۱۹۲۰ تا ۱۹۹۱) را می‌توان در این حوادث برشمرد:

- الف) کودتای سیاه
- ب) دوران رضاشاه و جنگ جهانی دوم
- ج) اشغال ایران توسط متفقین
- د) دوران محمدرضا شاه
- ه) جنگ جهانی دوم و پس از آن عصر جنگ سرد
- و) پیروزی انقلاب اسلامی
- ز) فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و خراب شدن دیوار برلین

گروه آموزشی ماز

۸۹- کدام موارد درباره نتیجه کنجکاوی‌های زمامداران و نخبگان ایران درباره درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران از زمان عباس میرزا و پس از آن درست نیست؟

- ۱) ایجاد دارالطباعه دولتی
- ۲) گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران
- ۳) ترجمه آثار اروپایی
- ۴) تأسیس مدرسه دارالفنون

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ تشریحی:

جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد. آنان با مقایسه وضعیت ایران در غرب، در جست‌وجوی درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران برآمدند.

بنابراین گزینه «۲» نادرست است.

گروه آموزشی ماز

۹۰- کدام مورد درباره اقدامات امیرکبیر و قائم‌مقام فراهانی، دو صدراعظم دوره قاجاریه، درست است؟

- ۱) قائم‌مقام برای نوگرایی و جبران عقب‌ماندگی کشور تلاش زیادی کرد و امیرکبیر شاه را به ترویج افکار مشروطه‌طلبی تشویق کرد.
- ۲) امیرکبیر در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی ناکام ماند و قائم‌مقام شورش‌های داخلی بر علیه محمدشاه را سرکوب کرد.
- ۳) امیرکبیر، برنامه منسجمی برای اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور تهیه کرد و قائم‌مقام فراهانی در مقابل زیاده‌خواهی‌های انگلستان ایستادگی کرد.
- ۴) اصلاحات دوره امیرکبیر به دلیل مخالفت‌ها و تردیدهای داخلی به نتیجه مطلوب نرسید و در دوره قائم‌مقام نفوذ انگلستان و روسیه افزایش یافت.

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - خط به خط - ۱۲۰۳)

پاسخ تشریحی:

امیرکبیر برنامه منسجمی برای اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور تهیه کرد و قائم‌مقام فراهانی در مقابل زیاده‌خواهی انگلستان ایستادگی کرد.

اقدامات امیرکبیر و قائم مقام فراهانی:

قائم مقام فراهانی	امیرکبیر
۱- تدابیر قائم مقام فراهانی موجب سروسامان یافتن امور کشور شد.	۱- با استفاده از تجربیات سیاسی ارزشمند خود، علاوه بر سامان دادن به اوضاع کشور، برنامه منسجمی برای اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور تهیه کرد و بخشی از آن را اجرا کرد.
۲- ایستادگی او در مقابل زیاده‌خواهی‌های انگلستان و تلاش برای کاستن از دخالت ناروای محمدشاه و درباریان در امور کشور، اسباب دسیسه‌گری مخالفانش را فراهم کرد.	۲- امیرکبیر با توطئه و دسیسه مخالفان داخلی و خارجی به سرنوشت قائم مقام دچار شد و اصلاحاتش به نتیجه مطلوب نرسید.
۳- شاه نسبت به او بدبین شد پس از ۷ ماه از مقام وزارت برکنار و کشته شد.	

گروه آموزشی ماز

- ۹۱- کدام موارد در خصوص روند ملی شدن نفت ایران در دوره محمدرضا شاه درست است؟
- الف: پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد.
- ب: در حمایت از نهضت ملی شدن نفت ایران تعدادی از استادان دانشگاه تشکل نهضت مقاومت ملی را پایه‌گذاری کردند.
- ج: دکتر مصدق برای به ثمر رسیدن روند ملی شدن نفت ایران، احزاب و گروه‌های سیاسی را غیرقانونی اعلام کردند.
- د: دولت دکتر مصدق، پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست مهندس بازرگان به خوزستان فرستاد تا تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

(۴) «الف» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

(۲) «الف» - «ب»

(۱) «ج» - «د»

(متوسط - خط به خط - ۱۲۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

- «الف» با اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد.
- «د» دولت مصدق بلافاصله پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست مهندس بازرگان به خوزستان فرستاد تا تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

- «ب»: نهضت مقاومت ملی، توسط استادان دانشگاه، پس از کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ تشکیل شد.
- «ج»: پس از موفقیت کودتا، زاهدی نخست وزیر شد. در آن دوره احزاب و گروه‌های سیاسی و روزنامه‌های مخالف، غیرقانونی اعلام شدند و منحل گردیدند.

روند ملی شدن صنعت نفت:

گروه آموزشی ماز

- ۹۲- کدام موارد دربارهٔ دستاوردهای فرهنگی و معنوی دفاع مقدس درست است؟
- الف: شکوفایی استعدادهای بالقوه در فرماندهی جنگ و ظهور فرماندهان با استعداد
- ب: تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور
- ج: تمسک به مفاهیم جهاد و شهادت و یادآوری حماسهٔ عاشورا در میدان‌های نبرد
- د: تقویت اعتماد به نفس و احساس خودباوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی
- ۱) «ب» - «د» ۲) «الف» - «د» ۳) «ب» - «ج» ۴) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - خط به خط - ۱۳۱۲)

دستاوردهای فرهنگی و معنوی دفاع مقدس عبارتند از:

«ب»: تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور

«د»: تقویت اعتماد به نفس و احساس خودباوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی

«الف»: مربوط به دستاوردهای نظامی دفاع مقدس است

«ج»: مربوط به رهبری امام خمینی در طول دفاع مقدس است که مهم‌ترین اقدام امام، ایجاد تحول در روح و روان جوانان ایرانی بود و با تمسک به مفاهیم جهاد و شهادت و یادآوری حماسهٔ عاشورا، میدان نبرد را به صحنه نمایش رشادت و شجاعت جوانان ایرانی تبدیل کردند.

گروه آموزشی ماز

۹۳- کدام مورد به برنامه‌های پترکبیر برای قدرتمند شدن روسیه اشاره دارد؟

- ۱) قدرت‌گیری نظامی روسیه در قرن ۱۹م و حمله به آبراه‌های گرم و مهم
- ۲) نفوذ و مداخله در امور کشورهای شبه جزیرهٔ بالکان و عثمانی
- ۳) تحولات علمی و فرهنگی در روسیه و شرکت در دسته‌بندی‌های سیاسی و نظامی با اروپای مرکزی و غربی
- ۴) گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد برای کسب منافع تجاری و سیاسی

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۲)

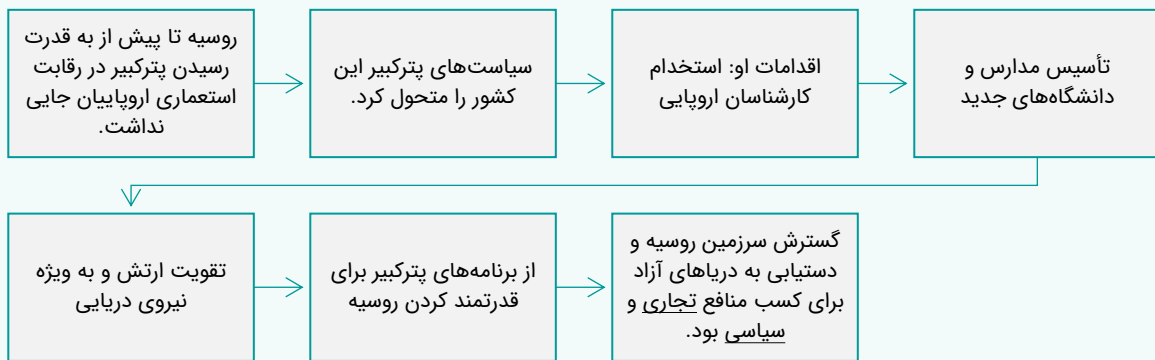

یکی از برنامه‌های پترکبیر برای قدرتمند شدن روسیه، گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد برای کسب منافع تجاری و سیاسی بود.

۱ و ۲ و ۳ مربوط به تحولات روسیه در قرن ۱۹ میلادی است. در حالی که پترکبیر دورهٔ زمانی (۱۶۸۲-۱۷۲۵م) است.

روسیه در مسیر توسعه طلبی نظامی:

گروه آموزشی ماز

۹۴- کدام مورد درباره هنر نگارگری عصر کریم خان زند و عصر قاجار درست است؟

- ۱) در عصر کریم خان نقاشانی چون محمد صادق و غیاث‌الدین شیرازی و در عصر قاجار کمال‌الملک پا به عرصه نهادند.
- ۲) در دوره کریم خان نقاشان هنر خود را با معیارهای هنری اروپا تطبیق دادند و در عصر قاجار سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت.
- ۳) در عصر ناصرالدین شاه نقاشان به کشیدن پرده‌های بزرگ برای نصب در کاخ‌ها تشویق شدند و در عصر کریم خان مکتب نقاشی شیراز شکل گرفت.
- ۴) هنر نقاشی در عصر قاجار رو به افول نهاد در حالی که در عصر کریم خان به دنبال وحدت سیاسی و استقرار امنیت در شیراز، هنر نقاشی به اوج رونق رسید.

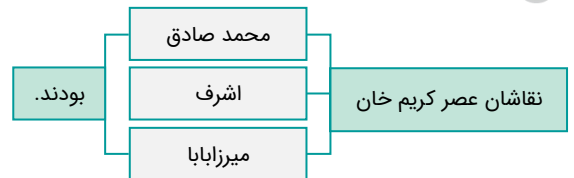
پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۴)

پاسخ تشریحی:

در دوره کریم خان نقاشان هنر خود را با معیارهای هنری اروپا تطبیق دارند و در عصر قاجار سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱

۳) در عصر فتحعلی شاه نقاشان به کشیدن پرده‌های بزرگ برای نصب در کاخ‌ها تشویق شدند.

۴) نقاشی در عصر قاجاریه به دنبال وحدت سیاسی و استقرار امنیت و در سایه حمایت پادشاهان و دربار از یک سو و ارتباط با غرب از سوی دیگر، دچار تحول اساسی شد.

هنر نگارگری در عصر کریم خان و عصر قاجاریه:

هنر نگارگری در عصر قاجاریه	هنر نگارگری در عصر کریم خان زند
۱) نقاشی در عصر قاجاریه به دنبال وحدت سیاسی و استقرار امنیت و در سایه حمایت پادشاهان و دربار از یک سو و ارتباط با غرب از سوی دیگر دچار تحولی اساسی شد.	۱) در عصر کریم خان تحولی بزرگ در نقاشی و نگارگری به وجود آمد.
۲) فتحعلی شاه برجسته‌ترین هنرمندان نقاش را در تهران گرد آورد و آن‌ها را به کشیدن پرده‌های بزرگ برای نصب در کاخ‌ها تشویق کرد.	۲) نقاشان هنر خود را با معیارهای هنری اروپا تطبیق دادند.
۳) در عصر ناصرالدین شاه، سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر هنر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت.	۳) مکتب هنری (نقاشی) شیراز که در دوره مغولان شکل گرفته بود، در زمان زندیه به اوج رونق و زیبایی رسید.
۴) سبک نوینی در نقاشی به وجود آمد و نقاشان بزرگی مانند محمد غفاری معروف به کمال‌الملک، پا به عرصه نهادند.	نقاشان برجسته‌ای مانند محمد صادق، اشرف، میرزاابا آثار زیبایی آفریدند.

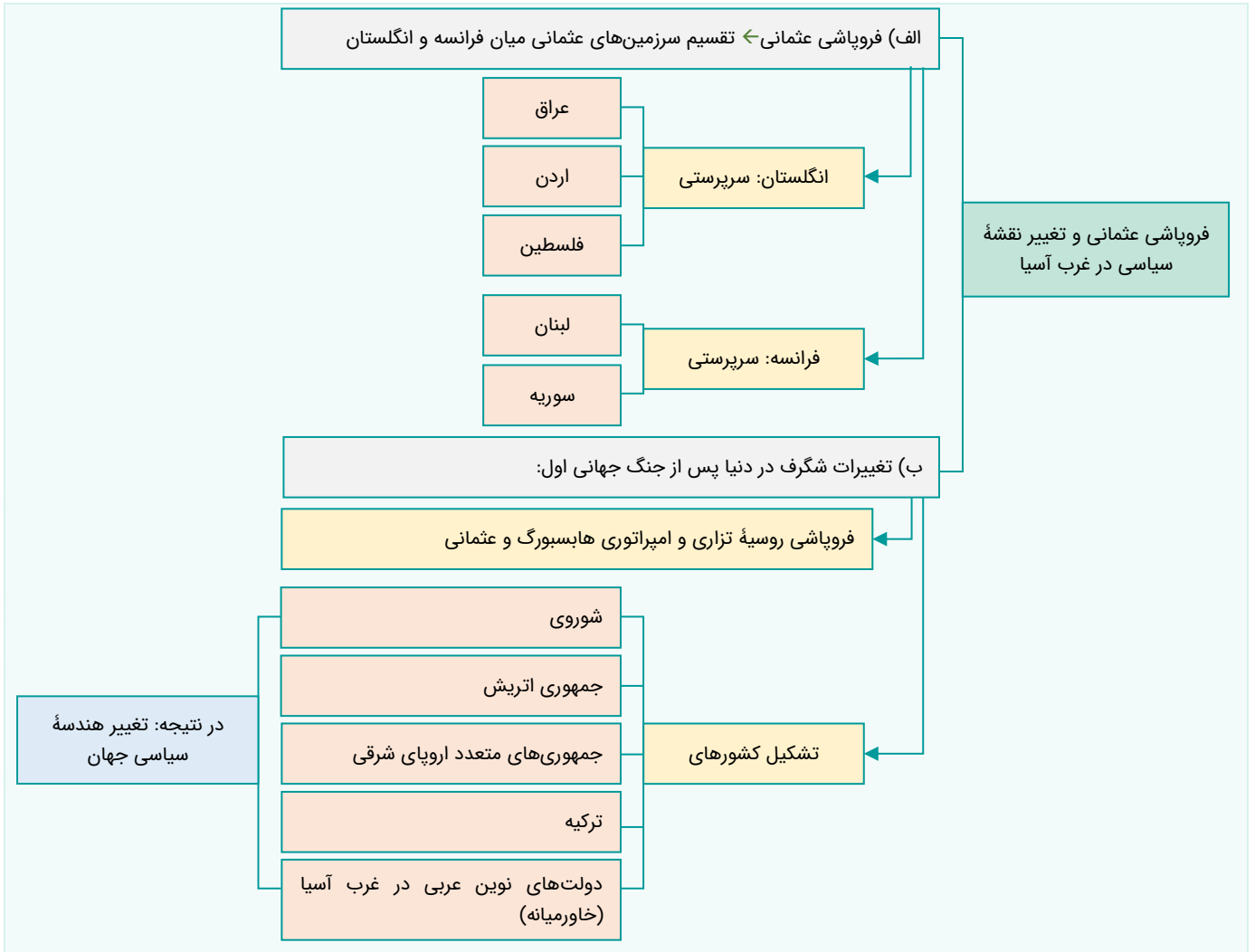
گروه آموزشی ماز

۹۵- کدام مورد درباره تغییرات شگرف در دنیا پس از جنگ جهانی اول درست است؟

- ۱) سران متفقین و متحدین بر سر تسلط بر اروپای شرقی به توافق رسیدند.
- ۲) سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی تأسیس شد تا از نظم نوینی که بر جهان حاکم شده بود، محافظت کنند.
- ۳) حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی در اروپا پدید آمدند.
- ۴) دولت‌های بزرگی چون روسیه تزاری و امپراتوری هابسبورگ و عثمانی فرو پاشید.

با جنگ جهانی اول تغییرات شگرفی در دنیا ایجاد شد. دولت‌های بزرگی چون روسیه تزاری و امپراتوری هابسبورگ و عثمانی فرو پاشید و به جای آنان اتحاد جماهیر شوروی و جمهوری اتریش و جمهوری‌های متعدد اروپای شرقی و ترکیه و دولت‌های نوین عربی در غرب آسیا (خاورمیانه) پدید آمدند و هندسه سیاسی بخش‌های بزرگی از دنیا تغییر کرده و صورت تازه‌ای گرفت.

گروه آموزشی ماز

۹۶- کدام مورد دربارهٔ تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

- الف: امام خمینی (ره) تصویب قانون کاپیتولاسیون را مغایر با استقلال کشور اعلام کردند.
 ب: بعد از برگزاری نماز عید فطر، تظاهرات گسترده‌ای که با حضور انبوه و یکپارچهٔ زنان همراه بود، شکل گرفت.
 ج: آموزگار مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند.
 د: از هاری با برقرار کردن حکومت نظامی، می‌خواست از سرعت حرکت انقلاب بکاهد.
- ۱) «ج» قبل از «ب» و پس از «الف» روی داده است.
 ۲) «د» قبل از «ج» و پس از «ب» اتفاق افتاده است.
 ۳) «الف» بعد از «ج» و قبل از «ب» روی داده است.
 ۴) «ب» قبل از «الف» و پس از «د» اتفاق افتاده است.

ماجرای کاپیتولاسیون و مخالفت امام با آن و در نهایت دستگیری امام مربوط به آبان ۱۳۴۳ می‌باشد. مأموریت دولت آموزگار مربوط به سال‌های ۱۳۵۶-۱۳۵۵ می‌باشد. در تهران بعد برگزاری نماز عید فطر تظاهرات در تاریخ ۱۳ شهریور ۱۳۵۷ صورت گرفت و تکرار آن در سه روز بعد با حضور انبوه زنان همراه بود. در ۱۳ آبان ۵۷ از هاری جانشین شریف امامی شد.

بررسی موارد:

«الف»: مخالفت امام با کاپیتولاسیون: ۴ آبان ۱۳۴۳

«ب»: برگزاری تظاهرات گسترده پس از نماز عید فطر با حضور زنان: ۱۳ شهریور ۱۳۵۷

«ج»: کارت، رئیس جمهور آمریکا در سال ۱۳۵۵ برای کاهش تنفر عمومی از سیاست‌های آمریکا به شعار دفاع از حقوق بشر متوسل شد. در راستای این هدف دولت آموزگار جایگزین دولت هویدا شد تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند.

«د»: شاه پس از سرکوب تظاهرات دانشجویان و دانش‌آموزان در مقابل دانشگاه تهران در ۱۳ آبان ۱۳۵۷ از هاری را جانشین شریف امامی کرد تا وی با برقرار کردن حکومت نظامی از سرعت انقلاب بکاهد.

گروه آموزشی ماز

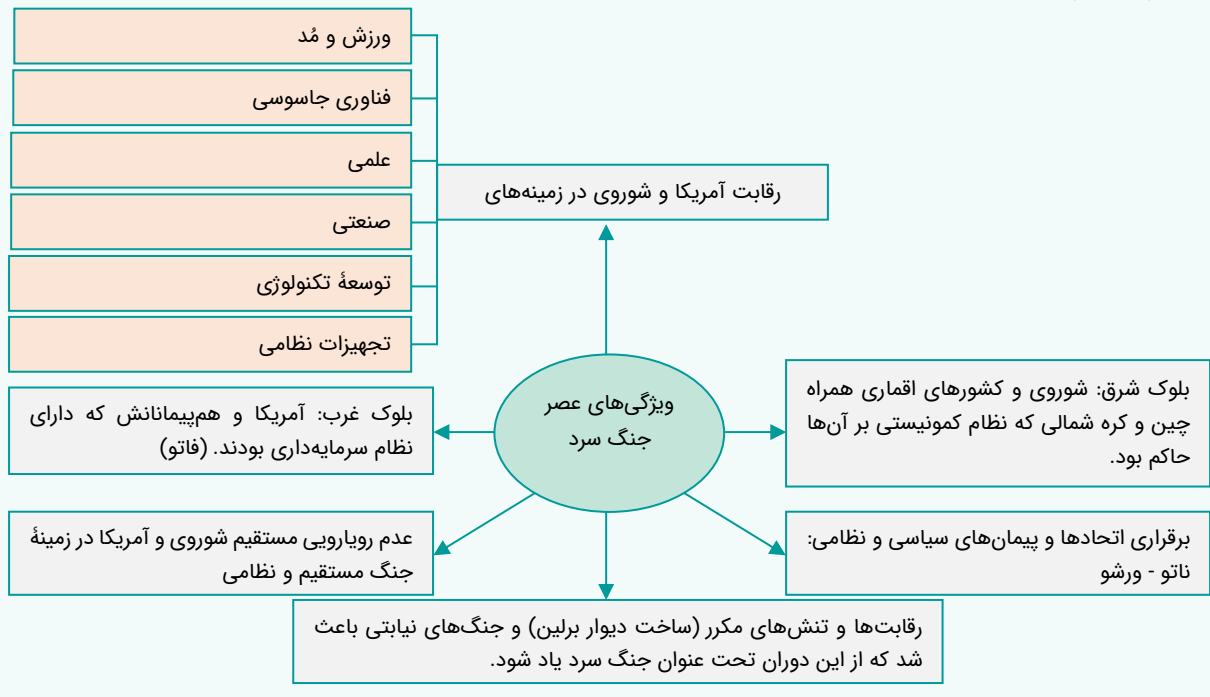
۹۷- کدام مورد دربارهٔ اوضاع بلوک غرب و بلوک شرق در عصر جنگ سرد درست است؟

- ۱) با انگیزه‌های مختلف درصدد گسترش مرزها، فتح سرزمین‌های جدید و تسلط بر کشورها بودند.
- ۲) ژاپن و چین در این عصر بازسازی تحولات اقتصادی، علمی را آغاز کردند تا جایی که به موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی تبدیل شدند.
- ۳) بین شوروی و آمریکا رویارویی نظامی و جنگ‌های مستقیم و جنگ‌های نیابتی آغاز شد.
- ۴) آمریکا و شوروی، که دو ایدئولوژی مختلف برای ادارهٔ جامعه ارائه می‌دادند، در زمینه‌های مختلف علمی، صنعتی و ... رقابت تنگاتنگ داشتند.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - خط به خط - ۱۲۰۸)

عصر جنگ سرد:

پاسخ تشریحی:

آمریکا و شوروی که دو ایدئولوژی مختلف برای ادارهٔ جامعه ارائه می‌دادند، در زمینه‌های مختلف علمی، صنعتی، توسعهٔ تکنولوژی، تجهیزات نظامی فناوری جاسوسی و حتی ورزش و صنعت مد رقابت تنگاتنگ داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مربوط به اقدامات استالین در زمینهٔ خارجی می‌باشد: حکومت استالین در عرصهٔ خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی بود.
- ۲) تنها کشور ژاپن نه چین بازسازی اقتصادی را آغاز کرد و به موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی در جهان تبدیل شد.
- ۳) بین شوروی و آمریکا هرگز رویارویی نظامی و جنگ مستقیم اتفاق نیفتاد اما رقابت و تنش‌های مکرر سبب جنگ‌های نیابتی شد که از این دوران تحت عنوان جنگ سرد یاد می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۹۸- کدام مورد درباره «سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ» درست است؟

- ۱) در سفرنامه خود از اندیشه‌های نوین غربی، به ویژه، نظام حکومت مشروطه انگلیس تعریف و تمجید کرده است.
- ۲) از شیوه تاریخ‌نویسی سنتی به دلیل استفاده از شعر در میان رویدادها و بکار بردن الفاظ مصنوع ادبی، انتقاد کرده است.
- ۳) در سفرنامه خود، اوضاع نابسامان کشور را به زبان ساده بیان کرده و در مقابل، ویژگی‌های تمدن غرب را ستایش کرده است.
- ۴) تلاش کرد تا در نوشته‌های خود ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان دهد.

(متوسط - خط به خط - ۱۳۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ شریعی:

حاج زین‌العابدین مراغه‌ای در سیاحت‌نامه خود، اوضاع نابسامان کشور را به زبان ساده بیان کرده است و در مقابل از ویژگی‌های تمدن غرب ستایش کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) درباره سفرنامه میرزا صالح شیرازی است که از اندیشه‌های نوین غربی به ویژه نظام حکومتی مشروطه انگلیسی تعریف و تمجید کرده است.
- ۲) مربوط به رساله ایراد اثر میرزا فتحعلی آخوندزاده است که از شیوه تاریخ‌نویسی رضاعلی خان هدایت به دلیل استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی انتقاد کرده است.
- ۴) مربوط به تاریخ بیداری ایرانیان اثر ناظم الاسلام کرمانی که در کتاب خود ضمن توجه به مردم نقش طبقات اجتماعی مختلف در انقلاب مشروطه را بیان می‌کند.

آثار روشنفکران:

الف) سفرنامه‌های عصر قاجار

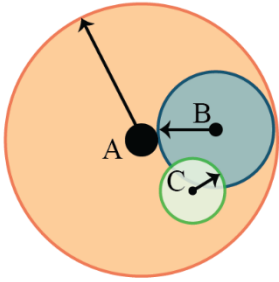
نکته: اولین نشانه‌های اندیشه‌های نوین، در سفرنامه‌های عهد قاجار مشاهده می‌شود.

سفرنامه (سیاحت‌نامه) ابراهیم بیگ	سفرنامه میرزا صالح شیرازی
حاج زین‌العابدین مراغه‌ای، در این سفرنامه اوضاع نابسامان کشور را به زبان ساده بیان کرده و از ویژگی‌های تمدن غرب ستایش کرده است.	میرزا صالح شیرازی در سفرنامه خود به روشنی از اندیشه‌های نوین غربی، به ویژه نظام حکومت مشروطه انگلیسی تعریف و تمجید کرده است.

گروه آموزشی ماز

۹۹- کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«با توجه به انواع حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها، ممکن نیست در حوزه نفوذ در مقایسه با حوزه نفوذ جمعیت و خدمات بیشتری وجود داشته باشد.»

- ۱) C - B
- ۲) B - A
- ۳) C - A
- ۴) A - C

(متوسط - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

توجه داشته باشید وسعت حوزه نفوذ با میزان جمعیت و تنوع خدمات ارائه شده سکونتگاه‌ها ارتباط مستقیم دارد. بنابراین هرچه حوزه نفوذ بزرگ‌تر باشد، تنوع خدمات و میزان جمعیت آن سکونتگاه بیشتر است و این روند به صورت سلسله مراتبی کاهش یا افزایش پیدا می‌کند.

حوزه نفوذ سکونتگاه:

به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت و آمد وجود دارد، «حوزه نفوذ آن سکونتگاه» می‌گویند.
 برخی سکونتگاه‌ها حوزه نفوذ کم‌وسعتی دارند. **مثال:** یک شهر کوچک ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه‌ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند.
 حوزه نفوذ برخی شهرها در سطح یک ناحیه یا کشور و حتی جهان بسیار گسترده است. **مثال:** شهر تهران در برخی عملکردها مانند تولید و عرضه خودرو، لوازم خانگی، خدمات پیشرفته پزشکی و مراکز دانشگاهی حوزه نفوذی در سطح کشور ایران دارد.
 در زمینه بررسی حوزه نفوذ عملکرد یک سکونتگاه به دو جنبه توجه می‌شود:
 الف) آستانه جمعیتی نفوذ: حداقل جمعیتی که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از سکونتگاه دارند.
 ب) دامنه نفوذ: بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۱۰۰- با توجه به موارد زیر کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف: مگالاپلیس

ب: مادر شهر

ج: جهان شهر

- ۱) در نتیجه گسترش دو یا چند (ب) زنجیره‌ای به وجود می‌آید که به آن (الف) می‌گویند و (ج) حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارد.
- ۲) هم (الف) و هم (ب) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور هستند که در اثر حوزه نفوذ گسترده شان باعث شکل‌گیری (ج) می‌شوند.
- ۳) به طور کلی (الف) از نظر سیاست و حوزه نفوذ بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد و به ترتیب سلسله مراتب سکونتگاه‌های (ج) و (ب) پس از آن قرار دارند.
- ۴) برخی (ب) را منطقه ابر شهری نامیده‌اند؛ زیرا در دل خود (الف) و (ج) را جای داده است و باعث پیدایش زنجیره‌ای از سکونتگاه‌های شهری گسترده شده است.

(دشوار - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

در نتیجه گسترش دو یا چند مادر شهر «ب»، زنجیره‌ای از مادر شهرها به وجود می‌آید که به آن مگالاپلیس «الف» گفته می‌شود. جهان شهرها «ج»، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در جهان دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) فقط مادر شهر (ب) است که بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه یا استان یا کشور به حساب می‌آید.
- ۳) تنها مادر شهر (ب) است که می‌تواند مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... باشد که بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد.
- ۴) مگالاپلیس (الف) خود از زنجیره‌ای از مادر شهرها (ب) تشکیل شده است.

اصطلاح	معادل‌های دیگر	توضیحات
مادرشهر	متروپول	<ul style="list-style-type: none"> بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. برای حداقل جمعیت مادرشهر، ارقام مختلفی را ذکر کرده‌اند و در این مورد توافقی وجود ندارد. معمولاً به مادرشهر، کلان‌شهر (megacity) نیز گفته می‌شود.
کلان‌شهر	مگاسیتی	<ul style="list-style-type: none"> به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود. در کشور ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت داشته باشند، «کلان‌شهر» گفته می‌شود. مانند تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم و... کلان‌شهر توکیو با ناحیه مادرشهری پیرامون خود ۳۸ میلیون نفر جمعیت دارد و پرجمعیت‌ترین کلان‌شهر دنیاست.
حومه		<ul style="list-style-type: none"> به بخش‌های پیرامونی یک شهر «حومه» می‌گویند. عوامل شکل‌گیری حومه‌ها: افزایش شهرنشینی و گسترش حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی انواع مختلف حومه‌ها: حومه‌های خوابگاهی، حومه‌های صنعتی، حومه‌های فقیرنشین و مرفه‌نشین
منطقه مادر شهری		<ul style="list-style-type: none"> با افزایش جمعیت مادر شهرها و گسترش حومه‌های آن‌ها به تدریج منطقه «مادرشهری» به وجود می‌آید. در پیرامون برخی از مادر شهرها، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند.
جهان‌شهر		<ul style="list-style-type: none"> برخی از شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود.
مگالاپلیس	منطقه آبر شهری	<ul style="list-style-type: none"> در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها «مگالاپلیس» گفته می‌شود. در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد. مهم‌ترین ویژگی‌های مگالاپلیس: تمرکز و انبوهی جمعیت شهری، تمرکز مؤسسات مالی و پولی، تمرکز صنایع دانش‌بنیان و فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای هم جوار با انواع وسایل حمل‌ونقل زمینی و هوایی انواع اشکال مگالاپلیس‌ها: ۱) شکل خطی و کریدوری (در امتداد راه‌های ارتباطی) (مانند مگالاپلیس بوستن - واشنگتن در ایالات متحده آمریکا با بیش از ۵۰ میلیون نفر جمعیت) ۲) شکل خوشه‌ای و کهکشانی (مانند مگالاپلیس سئول - اینچون در کره جنوبی با حدود ۲۵ میلیون نفر جمعیت) نمونه‌هایی از اولین مگالاپلیس‌های جهان: ۱) مگالاپلیس شمال شرق ایالات متحده آمریکا (از بوستن تا واشنگتن) ۲) مگالاپلیس ژاپن (توکیو - یوکوهاما)

گروه آموزشی ماز

۱۰۱- کدام گزینه با مسئله زاغه‌نشینی و علل مؤثر در آن در برخی شهرهای بزرگ مغایرت دارد؟

- ۱) شهرهایی مهاجرپذیر و با تراکم جمعیت بالا، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «کجا» است.
- ۲) وجود زاغه‌هایی با عدم امکانات بهداشتی، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چه چیز» است.
- ۳) افزایش جرائم و انحرافات اجتماعی زاغه‌ها، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چرا» است.
- ۴) بی‌توجهی حکومت‌ها به توزیع عادلانه درآمد، پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چه کسی» است.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - ترکیبی - ۱۲۰۲ و ۱۰۰۲)

سؤال «چه کسی» به تأثیرات فعالیت‌ها و عملکرد انسان در وقوع پدیده پاسخ می‌دهد. بنابراین بی‌توجهی حکومت‌ها به توزیع عادلانه درآمد پاسخ مناسبی به سؤال کلیدی «چه کسی» است؛ سؤال «کجا» به رکن اساسی جغرافیا یا مکان وقوع پدیده توجه دارد. بنابراین، شهرهایی مهاجرپذیر و با تراکم جمعیت بالا به عنوان مکان وقوع پدیده زاغه‌نشینی معرفی می‌شود. سؤال «چه چیز» به ماهیت پدیده می‌پردازد. به بیان دیگر، در این سؤال در پی این مطلب هستیم که چه چیزی رخ داده است و در پاسخ می‌توان گفت وجود زاغه‌هایی با عدم امکانات بهداشتی مناسب و امنیت اجتماعی و ... اما سؤال «چرا» به دنبال علت وقوع پدیده‌ای مانند زاغه‌نشینی است که افزایش جرائم و انحرافات اجتماعی در زاغه‌ها علت وقوع این پدیده نیست و پیامد آن محسوب می‌شود.

یادآوری:

پرسش	آن‌چه در پاسخ می‌آید:	مثال
کجا؟	مکان وقوع پدیده‌ها	ریزگردها در کجای کشور مشکل‌ساز شده‌اند؟ غرب و جنوب غربی ایران
چه چیزی؟	ماهیت پدیده‌ها	چه چیزی رخ داده است؟ وجود بیش از حد مجاز ریزگردها در شهر اهواز
چرا؟	علت وقوع پدیده‌ها	چرا ریزگردها ایجاد شده‌اند؟ به علت تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر
چه موقع؟ (کی)	روند زمانی وقوع پدیده‌ها	مشکل وجود ریزگردها چه موقع از سال شدت می‌گیرد؟ در فصول گرم سال
چه کسانی؟	روابط متقابل انسان و محیط	چه کسانی در بروز مشکل ریزگردها نقش داشته‌اند؟ مسئولان بی‌توجه به تثبیت خاک
چه طور؟	سیر تکوین و تحول پدیده‌ها	زمینه‌های بروز مشکل ریزگردها کدام‌اند؟ قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها و ...

۱۰۲- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می کند؟

«در طرح های هادی روستایی انتظار نداریم.....»

- ۱) کاربری های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و چگونگی گسترش روستاها در آینده معین و بررسی شود.
- ۲) علاوه بر شناسایی کاربری های فعلی اراضی روستاها، نقشه هایی از وضعیت کنونی کاربری ها تهیه شود.
- ۳) به منظور بهبود وضعیت اقتصادی - اجتماعی روستانشینان، پیشنهادها و راهکارهایی، معین و ارائه شود.
- ۴) شبکه های آب آشامیدنی، لایروبی قنات ها و برخی خدمات آموزشی و بهداشتی برای روستاییان انجام شود.

(متوسط - خط به خط - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نیز از جمله نهادهایی بود که در سال ۱۳۵۸ با هدف تأمین مسکن محرومان، به ویژه روستاییان تشکیل شد. تهیه و اجرای طرح های هادی روستایی از وظایف مهم بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. در این طرح ها کاربری های اراضی روستا شناسایی و نقشه های وضع موجود آن تهیه می شود. در این طرح ها ساماندهی کاربری های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و نیازها و همچنین چگونگی گسترش روستا در آینده معین می شود و راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می شود. گزینه «۴» مربوط به فعالیت های جهاد سازندگی است.

نهادهای ایجاد شده برای محرومیت زدایی از مناطق روستایی

نام نهاد	هدف تشکیل	فعالیت های انجام شده (وظایف)
جهاد سازندگی	با هدف رسیدگی به مناطق محروم و استقلال کشور و خودبسندگی کشاورزی در سال ۱۳۵۸ تشکیل شد.	ایجاد شبکه های آب آشامیدنی و برق، خدمات بهداشتی، آموزش مهارت های فنی و حرفه ای به روستاییان، ایجاد و توسعه راه های روستایی و لایروبی و نگهداری قنات ها
بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	با هدف تأمین مسکن محرومان، به ویژه روستاییان، در سال ۱۳۵۸ تشکیل شد.	تهیه و اجرای طرح های هادی روستایی: در طرح های هادی روستایی کاربری های اراضی روستا شناسایی و نقشه های وضع موجود آن تهیه می شود. در این طرح ها ساماندهی کاربری های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و نیازها و همچنین چگونگی گسترش روستا در آینده معین می شود و راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می گردد.

گروه آموزشی ماز

۱۰۳- در زمینه توسعه حمل و نقل ریلی کدام عبارت به درستی مطرح شده است؟

- ۱) فرانسه که طرح هایی برای تولید قطارهای پرسرعت ارائه کرده بود دارای گسترده ترین شبکه خط آهن در اروپا است.
- ۲) فرانسه که طرح هایی برای تولید قطارهای پرسرعت ارائه کرده بود دارای بیشترین میزان خطوط ریلی در اروپا است.
- ۳) چین که امروزه از تولیدکنندگان عمده قطارهای تندرو است دارای طولانی ترین شبکه ریلی در جهان نیز هست.
- ۴) چین از تولیدکنندگان عمده قطارهای تندرو به شمار می رود و دارای طولانی ترین خط قطار تندروی جهان است.

(متوسط - خط به خط - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

در نیمه دوم قرن بیستم، برخی کشورها مانند فرانسه، اسپانیا، آلمان و ژاپن طرح هایی را برای تولید قطارهای پرسرعت طراحی و آزمایش کردند. امروزه کشورهای اروپایی به ویژه فرانسه و آلمان و کشورهای آسیای جنوب شرقی چون ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان تولیدکنندگان عمده قطارهای پرسرعت هستند. میزان احداث شبکه های ریلی و دسترسی به آن ها در نواحی مختلف دنیا متفاوت است. قاره اروپا (نه فقط کشور فرانسه) گسترده ترین شبکه خط آهن را در میان قاره های جهان دارد و سفر به بیشتر کشورهای این قاره از طریق خط آهن و قطار امکان پذیر است. کشورهای ایالات متحده آمریکا، روسیه، چین و هند بیشترین میزان خطوط ریلی را در جهان دارند. ایالات متحده آمریکا دارای گسترده ترین و طولانی ترین شبکه ریلی در جهان است که ۸۰ درصد آن به حمل بار اختصاص دارد. بیشترین میزان خطوط سریع السیر و طولانی ترین خط قطار تندروی جهان متعلق به کشور چین است.

گروه آموزشی ماز

۱۰۴- اقدامات مطرح شده در متن زیر با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«روش ها و تجهیزات متعددی برای پایش و نظارت بر حمل و نقل خصوصی و عمومی به کار گرفته می شود؛ مانند دوربین های کنترل سرعت در جاده ها یا

کنترل چمدان ها و مسافران با اشعه X در فرودگاه ها و ...»

- ۱) پایش امنیت و ایمنی در حمل و نقل جاده ای و هوایی را شرکت های تابعه وزارت راه و شهرسازی به عهده دارند.
- ۲) مدیریت حمل و نقل شهری و امنیت راه ها بر عهده شهرداری ها و شرکت های تابعه وزارت راه و شهرسازی است.
- ۳) پایش امنیت و ایمنی در حمل و نقل جاده ها و فرودگاه ها را سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و فراجا به عهده دارد.
- ۴) مدیریت حمل و نقل شهری و ارتقای ایمنی راه ها و فرودگاه ها بر عهده ناجا و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

(متوسط - مفهومی - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

در کشور ما مدیریت حمل و نقل شهری بر عهده شهرداری‌هاست. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران یا فراجا و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پایش امنیت و ایمنی حمل و نقل را در جاده‌ها، فرودگاه‌ها و ایستگاه‌های راه‌آهن و مسیرها برعهده دارند. ضمن اینکه وزارت راه و شهرسازی و شرکت‌های تابعه آن مدیریت حمل و نقل آبی، جاده‌ای و ریلی را برعهده دارند و وزارت نفت نیز حمل و نقل فراورده‌های نفتی و گازی را مدیریت می‌کند.

گروه آموزشی ماز

۱۰۵- کشورهایی که امتداد طول آن‌ها حداقل شش برابر عرضشان است در صورتی که در امتداد عرض جغرافیایی قرار داشته باشند..... قرار می‌گیرند و ساکنان شرق و غرب این کشورها، اختلاف ساعت..... دارند.

- ۱) در یک تا دو قاچ - واقعی یا استاندارد زیادی
- ۲) غالباً در یک قاچ - واقعی یا محلی بسیار کمی
- ۳) در یک تا دو قاچ - رسمی یا استاندارد زیادی
- ۴) غالباً در یک قاچ - محلی یا رسمی بسیار کمی

(متوسط - ترکیبی - ۱۲۰۴ و ۱۱۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

تصویر مقابل تصویر کشورهایی است که طویل هستند و امتداد طول آن‌ها حداقل شش برابر عرضشان است. اگر این کشورها را از زاویه تعیین زمان مورد بررسی قرار دهیم، چنانچه امتداد آن‌ها در عرض جغرافیایی باشد، غالباً در یک قاچ زمانی قرار دارند (ساعت رسمی یا استاندارد) در سراسر کشور به صورت مشترک دارند) و ساعت واقعی یا محلی آن‌ها نیز چندان تفاوتی نمی‌کند؛ زیرا در امتداد طول جغرافیایی قرار ندارند. به عنوان مثال، دو کشور نروژ و شیلی در امتداد عرض جغرافیایی قرار گرفته‌اند و بنابراین، شرق و غرب این دو کشور تفاوت چندان از نظر ساعت محلی ندارد.

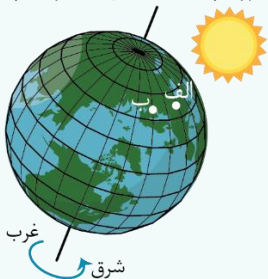

www.biomaze.ir

زمان محلی، زمان رسمی:

برای اینکه به نقش نصف‌النهار گرینویچ به‌عنوان مبدأ اندازه‌گیری زمان برای کشورها بهتر پی ببریم، لازم است موضوع زمان محلی و زمان رسمی را مرور کنیم. کره زمین حول محور قطب‌های خود در حال چرخش است و یک دور کامل آن، ۲۴ ساعت طول می‌کشد که به آن یک «شبه‌روز» می‌گویند. با توجه به حرکت زمین از غرب به شرق، مناطق مختلف کره زمین واقع بر نصف‌النهارها پی‌درپی در مقابل خورشید قرار می‌گیرند. در شکل روبه‌رو، ابتدا نقطه «الف» و سپس نقطه «ب» در مقابل خورشید قرار می‌گیرد. پس، ساکنان نقطه «الف» طلوع خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند و ظهر در آن‌جا زودتر فرا می‌رسد.

بین همه مکان‌های واقع بر نصف‌النهارهای مختلف کره زمین همواره اختلاف زمانی وجود دارد؛ به طوری که در یک کشور، زمان واقعی دو شهر مجاور متفاوت است. حتماً هنگام سفر به شهرهای مختلف ایران متوجه شده‌اید که اوقات شرعی که بر مبنای زمان واقعی و محلی است؛ یعنی اذان صبح، ظهر و مغرب، در شهرهای مختلف متفاوت است.

زمان واقعی یا ساعت محلی اختلالاتی در برنامه حرکت وسایل حمل‌ونقل و فعالیت‌های اقتصادی و باز و بسته شدن ادارات و کارخانه‌ها و ... در داخل یک کشور و بین کشورها پدید می‌آورد. به همین سبب، کشورها به جای ساعت واقعی از ساعت رسمی یا استاندارد استفاده می‌کنند. محیط کره زمین ۳۶۰ درجه است و یک دور چرخش آن ۲۴ ساعت طول می‌کشد. پس، می‌توان کره زمین را به ۲۴ قاچ تقسیم کرد که هر قاچ ۱۵ درجه پهنا دارد. هر منطقه زمانی یک قاچ یا یک ساعت است و یک نصف‌النهار مرکزی دارد. توافق شده است که همه نصف‌النهارهایی که داخل یک قاچ قرار گرفته‌اند ساعت یکسانی داشته باشند.

۱۰۶- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«برخی از عوامل طبیعی و یا انسانی مانند در افزایش احتمال وقوع سیل دخالت دارند.»

- ۱) بارش‌های سنگین با شدت کمتر و مدت زمان بیشتر
- ۲) حوضچه‌های دراز و کشیده و رودهای درون دشت‌های وسیع
- ۳) احداث سازه‌های نامناسب و پل‌هایی با دهانه تنگ و پایه‌های کم
- ۴) ساختن دیوارهای سیمانی و سنگ‌چین کردن کناره‌های مجرای رود

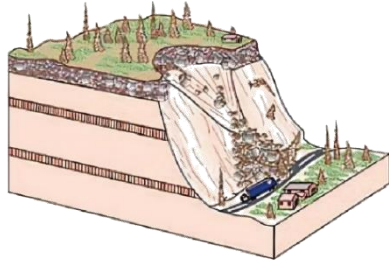
پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۵)

بررسی گزینه‌ها:

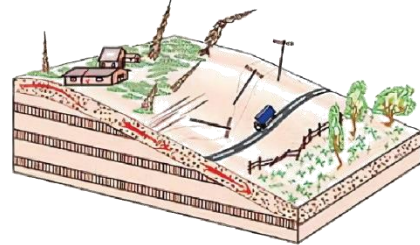
- ۱) دقت کنید که بارش‌های شدید و سریع سبب جاری شدن سیل‌ها می‌باشد. بارش‌هایی با شدت کمتر و مدت زمان بیشتر در زمین لغزش نقش دارند.
- ۲) هرچه شکل حوضچه آبریز گردتر و شیب آن بیشتر باشد سیل خیزتر است. بالعکس هر چه حوضچه درازتر و کشیده‌تر باشد سیل خیزی آن کمتر است.
- ۳) احداث سازه‌های نامناسب در مسیر رودها مانند ساختن پل‌هایی با دهانه‌های تنگ و پایه‌های زیاد (نه کم!) سبب ایجاد سیل می‌شوند.
- ۴) ساختن دیوارهای سیمانی و سنگ‌چین کردن کناره‌ها نیز مجرای رود را تنگ‌تر می‌کند و در زمان وقوع سیل باعث سرریز آن می‌شوند.

گروه آموزشی ماز

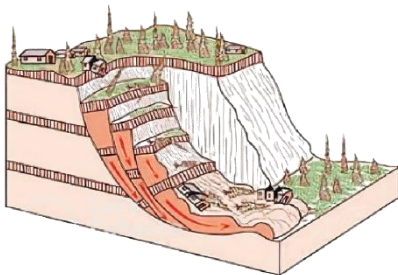
۱۰۷- کدام یک از مدل‌های زیر، با علت تشکیل «دریاچه ولشت» در منطقه مرزن آباد مطابقت دارد؟

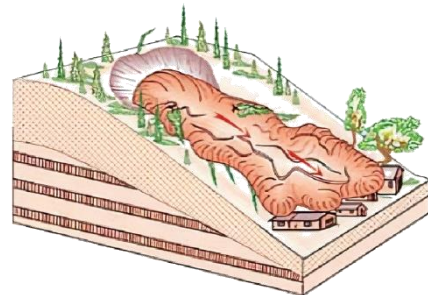
(۲)

(۱)

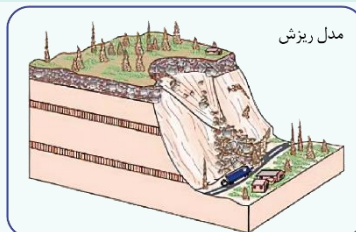
(۴)

(۳)

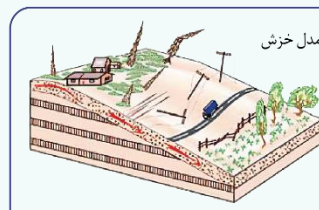
پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۵)

حرکت‌های دامنه‌ای:

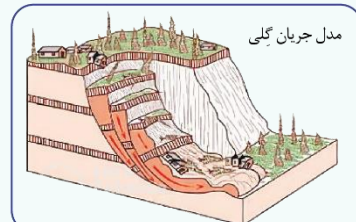
مدل ریزش

سقوط آزاد سنگ‌ها و خورده سنگ‌ها در سطح دامنه‌های پر شیب و پرتگاهی

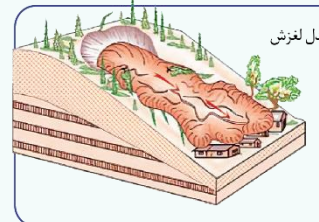
مدل خزش

حرکت کند و نامحسوس رسوبات سطح دامنه در مدت زمان طولانی

مدل جریان گلی

جریان یافتن رسوبات ریزدانه اشباع شده از آب، به صورت گل و لای

مدل لغزش

جا به جایی عظیم مواد در سطح دامنه‌های پر شیب

پاسخ تشریحی؟

در ایران دریاچه‌های سدی متعددی در دره‌های کوهستانی وجود دارد. این دریاچه‌ها در اثر انباشت مواد لغزش یافته در مسیر رودخانه‌ها ایجاد شده‌اند. دریاچه ولشت در منطقه مرزن‌آباد یکی از دریاچه‌های سدی ایجاد شده توسط یک زمین‌لغزه است.

گروه آموزشی ماز

۱۰۸- اگر لرزش‌های کوچک زمین (که فقط توسط دستگاه‌های حساس لرزه نگار می‌توانند ثبت شوند) در راستای گسل‌ها کاهش یابند یا متوقف شوند، کدام مورد دور از انتظار نیست؟

- ۱) از احتمال وقوع زمین‌لرزه شدید کاسته شده و به اصطلاح انرژی زمین‌لرزه به تدریج تخلیه می‌شود.
- ۲) پیش از وقوع زمین‌لرزه ممکن است در اثر فشار بر لایه‌های پوسته زمین، ریزش در کوه مشاهده شود.
- ۳) امکان تجمع انرژی بیشتر می‌شود و ممکن است در اثر تخلیه یکباره انرژی، زمین‌لرزه شدیدتری رخ دهد.
- ۴) در اثر تجمع بیش از حد انرژی، اندازه فاصله بین شکستگی‌های پوسته زمین افزایش یا کاهش خواهد یافت.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - خط به خط - ۱۳۰۶)

پاسخ تشریحی؟

کاهش لرزش‌های کوچک زمین در راستای گسل‌ها: این لرزش‌ها را فقط دستگاه‌های حساس لرزه‌نگار می‌توانند ثبت کنند. زمانی که این لرزش‌ها متوقف شوند، امکان تجمع انرژی بیشتر می‌شود و ممکن است در اثر تخلیه یکباره انرژی، زمین‌لرزه شدیدتری رخ دهد.

نشانه‌های وقوع زمین‌لرزه	توضیحات
کاهش لرزش‌های کوچک زمین در راستای گسل‌ها	این لرزش‌ها فقط به وسیله دستگاه‌های حساس لرزه‌نگار ثبت می‌شود. وقتی این لرزش‌ها متوقف شوند، امکان تجمع انرژی بیشتر شده و ممکن است در اثر تخلیه یکباره انرژی، زمین‌لرزه شدیدتری رخ دهد.
تغییر در آب‌های زیرزمینی	قبل از وقوع زمین‌لرزه ممکن است در اثر فشار بر لایه‌های پوسته زمین، سطح آب زیرزمینی (در چاه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌ها) بالا یا پایین برود یا ترکیب شیمیایی آن‌ها تغییر یابد.
تغییر اندازه فاصله بین شکستگی‌های پوسته زمین	بررسی این تغییر به وسیله دستگاه‌های دقیق و عکس‌های هوایی و تصاویر ماهواره‌ای

گروه آموزشی ماز

۱۰۹- کدام گزینه، دلیل مناسبی برای عبارت زیر ارائه می‌کند؟

«برخلاف بخش‌های اقتصادی دیگر، مانند صنعت و خدمات، مهم‌ترین عامل تهدیدکننده بخش کشاورزی در کشور ما، خشکسالی است.»

- ۱) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی ندارد و بیشتر وسعت آن نیاز به آبیاری ندارد.
- ۲) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی ندارد و بیشتر وسعت آن نیازمند آبیاری است.
- ۳) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی دارد، اما بیشتر وسعت آن نیاز به آبیاری ندارد.
- ۴) نواحی بارشی ایران از نظر میزان بارش سالانه توزیع متعادلی دارد، اما بیشتر وسعت آن نیازمند آبیاری است.

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - ۱۳۰۶)

پاسخ تشریحی؟

نواحی بارشی ایران توزیع متفاوتی دارد. برخی نواحی مانند نواحی داخلی وسعت بسیار زیادی دارد و به دلیل بارش محدود سالانه، سطوح کشاورزی این نواحی به آبیاری نیاز دارد، اما برخی نواحی مرطوب مانند خزر غربی، بیشتر از ۵۰۰ میلی‌متر بارش سالانه دارد و نیاز به آبیاری ندارد. متأسفانه در کشور ایران قلمرو مناطق خشک وسیع‌تر است. به همین دلیل این نواحی نیاز به آبیاری دارد و در صورت خشکسالی‌ها، بسیار آسیب‌پذیر است و به همین دلیل مهم‌ترین عامل تهدیدکننده بخش کشاورزی در کشور ما، خشکسالی است.

مدیریت فشکسالی:

صرفه‌جویی در مصرف آب و پرهیز از مصرف بی‌رویه آب‌های سطحی و زیرزمینی موجود	راهکارهای مدیریت خشکسالی
افزایش بهره‌وری آبیاری در کشاورزی و استفاده از روش‌های آبیاری تحت فشار	
پرهیز از کشت محصولاتی که به آب زیاد نیاز دارند و کاشت گیاهان مقاوم به خشکی و محصولاتی که به آب کمتری نیاز دارند.	
جمع‌آوری و ذخیره‌سازی آب باران به روش‌های مختلف	
تغذیه مصنوعی سفره‌های آب زیرزمینی (با جمع‌آوری آب باران در استخرهای مصنوعی و نفوذدهی آن، می‌توان آب‌های زیرزمینی را تقویت کرد.)	
مدیریت آبخیزداری، حفاظت از مراتع و پوشش گیاهی و کنترل فرسایش خاک	
مدیریت فاضلاب‌ها و پساب‌ها و استفاده مجدد از آب	
با ایجاد سدهای خشکه‌چین یا سدهای گابیونی با استفاده از تورهای سیمی و قطعات سنگ، هم می‌توان از فرسایش خاک جلوگیری کرد و هم مقدار نفوذ رواناب حاصل از بارش را افزایش داد.	

گروه آموزشی ماز

۱۱۰- کدام عبارت‌ها در ارتباط با روش‌های مدیریت پیش از وقوع سیل، به درستی تدوین شده‌اند؟

- الف: در روش‌های سازه‌ای، هنگام وقوع سیل، شدت جریان آن براساس روش‌های هیدرولوژی محاسبه و تخمین زده می‌شود.
 ب: در روش‌های سازه‌ای، با ایجاد سد تنظیمی می‌توان شیب مسیر یک رودخانه را کاهش و سیلاب‌های دوره‌ای را کنترل کرد.
 ج: در روش‌های غیرسازه‌ای، تأثیرات نامطلوب کمتری بر محیط زیست وارد می‌شود و این روش‌ها بسیار کم هزینه‌ترند.
 د: در روش‌های غیرسازه‌ای، با ایجاد دیواره‌های مهارکننده و پایدارکننده برای رودخانه‌ها حریم سیل‌گیر تعیین می‌شود.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

(متوسط - مفهومی - ۱۳۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

موارد «ب» و «ج» درست‌اند.

بررسی سایر موارد:

«الف»: در روش‌های سازه‌ای، قبل از وقوع سیل، شدت جریان آن براساس روش‌های هیدرولوژی محاسبه و تخمین زده می‌شود.
 «د»: در سال‌های اخیر، استانداری هر استان با نصب میله‌هایی برای رودخانه‌های سیل‌خیز حریم سیل‌گیر تعیین کرده است. برای تعیین حریم سیل‌گیر، با انجام دادن محاسبات آماری بر اساس آبدهی گذشته یک رودخانه (حداقل ۳۵ سال)، بالاترین سطحی را که احتمال دارد آب آن رود در آینده در حین وقوع یک سیل دربرگیرد، در نظر می‌گیرند (معمولاً صد سال آینده که به آن دوره بازگشت صد ساله می‌گویند). در حریم سیل‌گیر تعیین شده در اطراف رود، اجازه ساخت و ساز داده نمی‌شود.

برای مدیریت سیل دوروش و جهد دارد؛ یکی سازه‌ای و دیگری غیرسازه‌ای. جدول زیر را نگاه کنید:

روش‌های غیرسازه‌ای	روش‌های سازه‌ای	توضیحات
در سال‌های اخیر بر بکارگیری روش‌های غیرسازه‌ای تأکید بیشتری می‌شود. این روش‌ها علاوه بر اینکه تأثیرات نامطلوب کمتری بر محیط زیست دارند، در درازمدت مفیدتر و بسیار کم‌هزینه‌ترند. البته در اغلب موارد روش‌های غیرسازه‌ای باید همراه با روش‌های سازه‌ای به کار گرفته شوند.	در این روش‌ها قبل از وقوع سیل، شدت جریان آن براساس روش‌های هیدرولوژی محاسبه و تخمین زده می‌شود و سپس با به کارگیری روش‌های مهندسی و احداث سازه‌های مناسب، نسبت به هدایت، انحراف یا مهار سیل اقدام می‌شود.	
(۱) اجرای روش‌های آبخیزداری و تقویت پوشش گیاهی حوضه و نفوذ دادن آب باران در حوضه‌ها (۲) تعیین حریم توسعه برای رودخانه‌ها تعیین محدوده‌های سیل‌گیر و نقشه‌های حریم سیل‌گیری و پرهیز از ساخت و ساز در محدوده سیل‌گیر (۳) ایجاد پایگاه‌های نجات و امداد در مناطق سیل‌خیز (۴) نصب دستگاه‌های هشداردهنده سیل در مناطق سیل‌خیز و اطلاع‌رسانی به موقع به مردم این مناطق	(۱) اصلاح بسترهای رودخانه‌ها (۲) ایجاد کانال‌های انحرافی (۳) ایجاد دیواره‌های مهارکننده و پایدارکننده (۴) احداث سدهای ذخیره‌ای (۵) سدهای تنظیمی (هدایت و اصلاح شیب آبراهه‌ها)	مثال

۱۱۱- رابطه بین هستی و چیستی در ذهن و خارج مطابق با کدام گزینه است؟

- (۱) عینیت در ذهن و خارج
- (۲) عینیت در خارج و انفصال در ذهن
- (۳) انفکاک در ذهن و خارج
- (۴) زیادت در خارج و عینیت در ذهن

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - ۱۲۰۱)

رابطه بین هستی و چیستی (وجود و ماهیت)

در خارج: عینیت و وحدت وجود و ماهیت، مثلاً در خارج دو چیز متفاوت و مغایر با انسان، مثل وجود داشتن او و ماهیت او نداریم. در واقع در خارج دو امر جداگانه به نام انسان و وجود انسان نداریم.

در ذهن: مغایرت وجود و ماهیت؛ در ذهن ما دو معنا و دو مفهوم و دو جنبه مختلف از انسان شکل می‌گیرد. یکی ماهیت انسان و دیگری وجود داشتن انسان.

پاسخ تشریحی:

مفهوم هستی و چیستی یا وجود و ماهیت در ذهن با هم مغایرت دارند، ولی در خارج با یکدیگر وحدت و عینیت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ وجود و ماهیت در ذهن مغایرت دارند، اما در جهان خارج، عینیت دارند.
- ۳ وجود و ماهیت در خارج با هم عینیت دارند، اما در ذهن، مغایرت و انفکاک دارند.
- ۴ این عبارت برعکس ذکر شده است؛ وجود و ماهیت در ذهن مغایرت و زیادت دارند و در خارج عینیت دارند.

تعبیر:

کلمات «انفکاک، جدایی، زیادت، مغایرت، انفصال» همگی به یک معنا هستند.

گروه آموزشی ماز

۱۱۲- کدام گزینه از نظر نوع حمل با گزاره «انسان مخلوق است» مطابقت دارد؟

- (۱) مثلث سه‌ضلعی است.
- (۲) خودکار جسم است.
- (۳) دایره شکل است.
- (۴) مثلث موجود است.

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۱)

بی‌نیاز از دلیل

انواع حمل

محمول، همان موضوع است ← مثلاً: انسان، حیوان ناطق است.

محمول، ویژگی ذاتی موضوع است ← مثلاً: مثلث، نوعی شکل هندسی است.

نیازمند دلیل ← محمول، نه مطابق موضوع است و نه از ویژگی‌های ذاتی موضوع.

پاسخ تشریحی:

ابتدا حمل موجود در صورت سؤال را مشخص می‌کنیم:

ویژگی «مخلوق بودن» از اجزای تعریفی انسان نیست؛ پس حمل آن بر انسان، نیازمند به دلیل است.

تکنیک حل:

از خودتان بپرسید: چرا انسان، مخلوق است؟

پاسخ: زیرا توسط خداوند آفریده شده است.

حالا در گزینه‌ها به دنبال حمل نیازمند به دلیل می‌گردیم:

حمل «وجود» بر مثلث نیز نیازمند دلیل است؛ زیرا «وجود» از ویژگی‌های ذاتی یا اجزای تعریفی مثلث نیست.

تکنیک حل:

از خودتان بپرسید: آیا می‌توان مثلثی را فرض کرد که وجود نداشته باشد؟

پاسخ: بله! پس «وجود» از ویژگی‌های ذاتی مثلث نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ بی‌نیاز از دلیل؛ زیرا سه‌ضلعی بودن از ویژگی‌های ذاتی مثلث است.

۲ بی‌نیاز از دلیل؛ زیرا جسم بودن از ویژگی‌های ذاتی خودکار و همه اشیا مادی است.

۳ بی‌نیاز از دلیل؛ زیرا شکل بودن از ویژگی‌های ذاتی دایره است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۳- مفهومی که عقل، هیچ‌گاه نمی‌تواند عدم آن را بپذیرد است.

- ۱) واجب‌الوجود بالذات
- ۲) واجب‌الوجود بالغیر
- ۳) ممکن‌الوجود بالذات
- ۴) ممتنع‌الوجود بالذات

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترکیبی - ۱۳۰۲)

پاسخ تشریحی

مفهومی که عقل، هیچ‌گاه «عدم وجود» آن را نمی‌پذیرد واجب‌الوجود بالذات است؛ یعنی عقل نمی‌تواند نبودن آن مفهوم را قبول نماید و چنین مفهومی، ذاتاً و ضرورتاً وجود دارد.

نکته: واجب‌الوجود بالذات، ازلی و ابدی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ واجب‌الوجود بالغیر، توسط علتی خارجی به وجود آمده است؛ پس می‌توان فرض کرد که از اول، وجود نداشته است.

۳ ممکن‌الوجود بالذات، در حالت تساوی میان وجود و عدم قرار دارد؛ پس ضرورتی ندارد که وجود یا عدم را برای آن فرض کنیم.

۴ ممتنع‌الوجود بالذات، اصلاً امکان به وجود آمدنش، قابل‌تصور نیست و عقل نمی‌تواند وجود آن را بپذیرد.

جرقه ذهنی: برای هر کدام یک مثال می‌زنیم:

واجب‌الوجود بالذات ← خدا ← حتماً وجود دارد.

واجب‌الوجود بالغیر ← انسان ← ممکن است وجود نداشته باشد؛ اما در حال حاضر به واسطه‌ی وجود علتش، وجود دارد.

ممکن‌الوجود بالذات ← انسان، میز، صندلی و... ← ممکن است وجود نداشته باشد.

ممتنع‌الوجود بالذات ← مثلث ۵ ضلعی ← امکان ندارد که وجود داشته باشد.

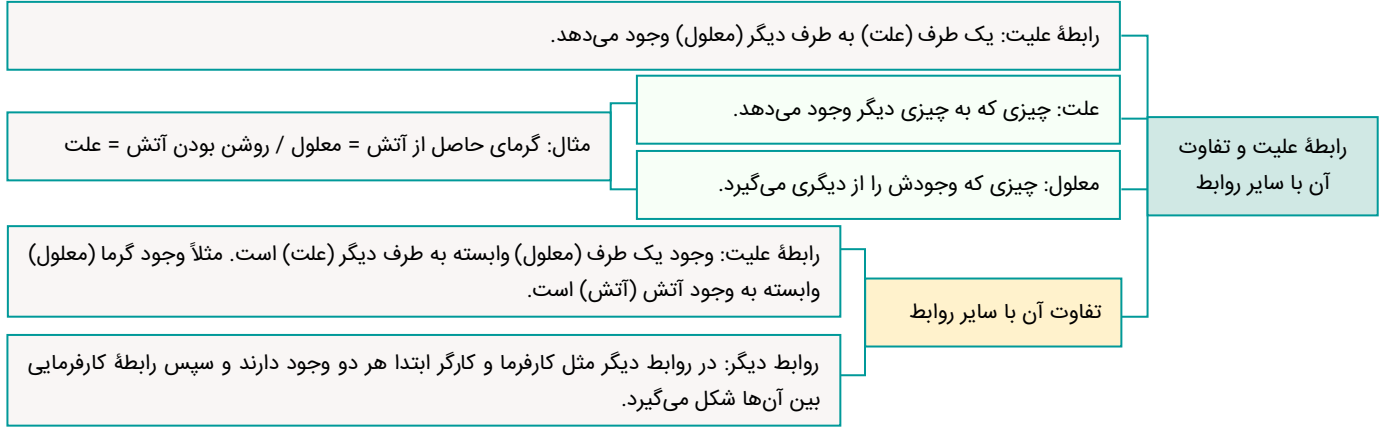
گروه آموزشی ماز

۱۱۴- تفاوت رابطه علیت با سایر روابط در کدام گزینه به‌درستی مطرح شده است؟

- ۱) این رابطه توسط عقل درک می‌شود، ولی سایر روابط عقلی نیستند.
- ۲) در این رابطه دو طرف به یکدیگر وجود می‌دهند، ولی در سایر روابط دو طرف به یکدیگر وجود نمی‌دهند.
- ۳) در این رابطه وجود علت برای ایجاد رابطه کافی است، ولی در سایر روابط وجود یک طرف برای ایجاد رابطه کافی نیست.
- ۴) در این رابطه وجود هر دو طرف وابسته به دیگری است، درحالی‌که در سایر روابط، تنها وجود یک طرف، به دیگری وابسته است.

(دشوار - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

رابطه علیت مانند سایر روابط (مثل رابطه دوستی) نیست که در آن ابتدا باید دو طرف رابطه فرض شوند تا رابطه شکل بگیرد؛ بنابراین وجود علت برای ایجاد رابطه (و ایجاد معلول) کافی است. به عبارت ساده‌تر، مطابق اصل «وجوب علی و معلولی»، پس از آنکه علت با همه شرایط خود به وجود آمد، معلول نیز ضرورتاً به وجود می‌آید و نمی‌تواند تخلفی از این رابطه کند. در حالی که در سایر روابط، حتماً باید حداقل دو طرف وجود مستقلی داشته باشند.

- مثال برای رابطه علیت ← باریدن باران، برای خیس شدن زمین کافی است و این رابطه، تخلف‌ناپذیر است.
- مثال برای رابطه دوستی ← ممکن است دو نفر در کنار یکدیگر باشند، اما هیچ رابطه دوستی میان آنها رخ ندهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- نمی‌توان گفت که فقط رابطه علیت، عقلی است و سایر روابط عقلی نیستند.
 - مثال ← رابطه میان اعداد و اصول ریاضی، عقلی است.
 - در رابطه علیت، فقط علت به معلول وجود می‌دهد.
 - در رابطه علیت، فقط وجود معلول وابسته به وجود علت است؛ نه اینکه وجود هر طرف، وابسته به طرف دیگر باشد.
- مشاوره: تست مذکور، مشابه کنکور سراسری «داخل ۱۳۹۵» است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۵- دیدگاه فلاسفه مسلمان درباره اصل علیت با فلاسفه تجربه‌گرا (به جز دیوید هیوم) در کدام مورد شباهت دارد؟
 (۱) عدم درک تجربی اصل علیت
 (۲) درک تجربی اصل علیت
 (۳) درک تجربی مصادیق طبیعی علیت
 (۴) درک عقلی مصادیق طبیعی علیت

(متوسط - ترکیبی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

فیلسوفان مسلمان با فلاسفه تجربه‌گرا در این نکته هم‌نظر هستند که یافتن مصادق‌های اصل علیت در جهان طبیعت از طریق تجربه به دست می‌آید.

مثال: اینکه علت «شیوع ویروس کرونا چه چیزی است؟» از طریق تجربه کسب می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲) فلاسفه تجربه‌گرا درک اصل علیت را بر مبنای تجربه می‌دانند؛ درحالی‌که مسلمانان، درک اصل علیت را عقلی می‌دانند.

۴) نه فلاسفه تجربه‌گرا و نه فلاسفه مسلمان، درک مصادیق طبیعی اصل علیت را، عقلی نمی‌دانند.

اگر...

در صورتی‌که در سؤال، شباهت «مسلمانان» و «هیوم» خواسته می‌شد؛ می‌توانستید به «عدم درک تجربی اصل علیت» اشاره کنید.

گروه آموزشی ماز

۱۱۶- دیدگاه دموکریتوس درباره تشکیل عناصر جهان از برخورد اتفاقی ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، سبب پذیرش کدام یک از معانی اتفاق می‌شود؟

۲) معنای اول و چهارم اتفاق

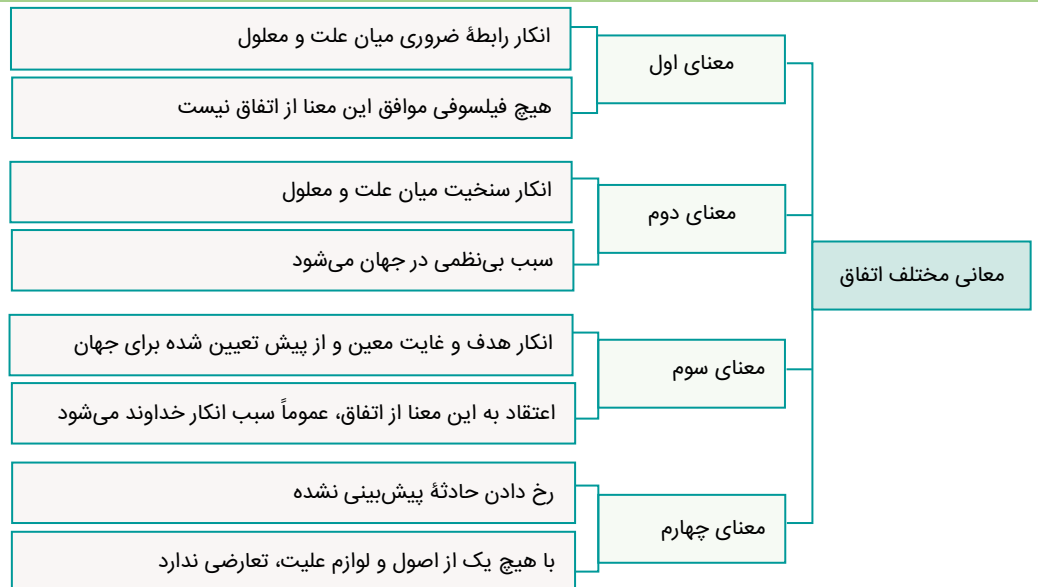
۴) معنای دوم و سوم اتفاق

۱) معنای اول و دوم اتفاق

۳) معنای اول و سوم اتفاق

(متوسط - مفهومی - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

معنای دوم اتفاق مورد پذیرش قرار می‌گیرد؛ زیرا:

مطابق نظریه دموکریتوس، ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر، به صورت اتفاقی به یکدیگر برخورد کرده و سبب آغاز شده‌اند و این برخورد، بدون هیچ نظمی صورت گرفته؛ پس نمی‌توان میان علت و معلول، نظم خاصی در نظر گرفت و معنای دوم اتفاق که نفی سنخیت است، مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

معنای سوم اتفاق مورد پذیرش قرار می‌گیرد؛ زیرا:

ذرات مذکور، به صورت بی‌هدف و سرگردان در هوا بوده‌اند و هیچ غایتی نداشتند؛ پس معنای سوم اتفاق نیز، مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

میانبر:

معنای «چهارم» اتفاق، با اصل علیت و هیچ‌یک لوازم آن، مغایرتی ندارد؛ پس گزینه ۲ در نگاه اول خط می‌خورد.

دام تستی:

معنای اول اتفاق مورد پذیرش نیست؛ زیرا به هر حال یک علت که همان برخورد ذرات ریز است، برای خلق جهان وجود دارد.

گروه آموزشی ماز

۱۱۷- کدام گروه در زندگی نظری و عملی خود دچار تناقض خواهند شد؟

- ۱) گروهی از فلاسفه که به خداوند و واجب‌الوجود معتقد نیستند و جهان و خلقت آن را ناشی از مه‌بانگ می‌دانند.
- ۲) گروهی از فلاسفه که معنای دوم اتفاق را می‌پذیرند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن می‌دانند.
- ۳) کسانی که در زندگی به روی دادن حوادث پیش‌بینی نشده معتقدند و آن را شانس یا اتفاق می‌خوانند.
- ۴) کسانی که اعتقاد دارند، محال است که برای جهان هستی، غایت و هدف الهی در نظر گرفت.

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - ترکیبی - ۱۲۰۴)

اتفاق در معنای دوم، انکار اصل سنخیت میان علت و معلول است. بدین معنا که ممکن است هر چیزی از هر چیزی پدید آید. اگر کسی واقعاً اصل سنخیت را انکار کند یعنی پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بداند نباید دست به هیچ کاری بزند (چون نتیجه هیچ کاری معلوم نیست) این عبارت به این معناست که ممکن است کسی در حوزه فکر و اندیشه، اصل سنخیت را انکار کند، ولی در زندگی واقعی و عملی خود از آن بهره می‌برد.

پاسخ تشریحی:

پذیرش معنای دوم اتفاق یعنی انکار اصل سنخیت و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی، ما را به تناقض میان زندگی علمی و عملی می‌کشانند؛ زیرا در ذهن فقط آن را انکار می‌کنیم، ولی در عمل از آن استفاده می‌کنیم.

مثال: اگر اصل سنخیت را انکار کنیم، یعنی یک‌بار آب در ۱۰۰ درجه جوش می‌آید و بار دیگر این‌طور نیست؛ پس نمی‌توانیم تحقیقات علمی را انجام دهیم؛ حال آنکه اگر دست به چنین تحقیقاتی بزنیم و درعین‌حال، اصل سنخیت را انکار کنیم، رفتار و گفتار ما، با یکدیگر تناقض دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این دسته از فلاسفه، علی‌رغم اینکه دیدگاه نادرستی دارند، اما دچار تناقض نشده‌اند؛ زیرا به‌هر حال «مه‌بانگ» را علت جهان می‌دانند.

تکنیک حل:

از خودتان بپرسید که: اگر کسی، آفرینش جهان را مربوط به «مه‌بانگ» بداند؛ آیا دچار تناقض رفتاری شده؟ یعنی رفتار و سخن او با یکدیگر تناقض دارند؟

۳ مربوط به معنای چهارم اتفاق است که با هیچ‌یک از اصول و لوازم اصل علیت تناقضی ندارد.

تکنیک حل:

از خودتان بپرسید که: اگر کسی، بگوید که به‌صورت اتفاقی فلان شخص را دیدم؛ آیا دچار تناقض رفتاری شده؟ یعنی رفتار و سخن او با یکدیگر تناقض دارند؟

۴ اگر کسی برای جهان هستی، غایتی غیر از خداوند قائل باشند؛ علی‌رغم اینکه دیدگاه نادرستی دارد، اما دچار تناقض نشده است.

تکنیک حل:

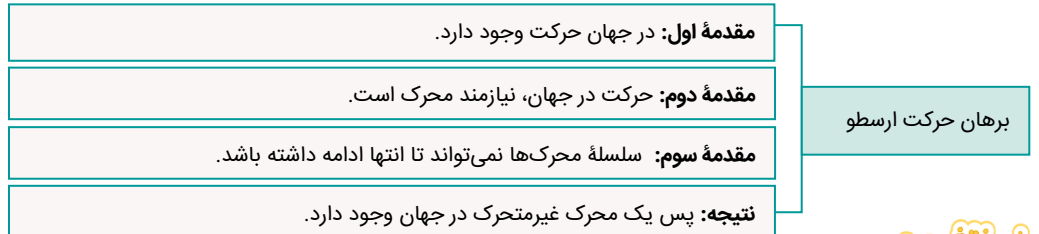
از خودتان بپرسید که: اگر کسی، غایت جهان را، کسب لذت و خوش‌گذرانی بداند؛ آیا دچار تناقض رفتاری شده؟ یعنی رفتار و سخن او با یکدیگر تناقض دارند؟

گروه آموزشی ماز

۱۱۸- کدام گزینه را نمی‌توان از مقدمات برهان حرکت ارسطو به حساب آورد؟

- ۱) در جهان هستی و میان موجودات آن، حرکت وجود دارد.
- ۲) هر چیزی که حرکت می‌کند، به محرک نیاز دارد.
- ۳) امکان ندارد که همه محرک‌ها به محرک دیگری نیازمند باشند.
- ۴) حرکت‌های جهان، به یک غیرمحرک ختم می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - خط به خط - ۱۲۰۵)

پاسخ تشریحی:

این عبارت، نتیجه برهان حرکت ارسطو محسوب می‌شود؛ نه از مقدمات آن.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این عبارت، اولین مقدمه برهان حرکت ارسطو است.

نکته: مقدمه اول برهان حرکت ارسطو، مشابه «اصل واقعیت مستقل از ذهن» است.

۲ این عبارت، دومین مقدمه برهان حرکت ارسطو است.

نکته: مقدمه دوم برهان حرکت ارسطو، مشابه «اصل علیت» است.

این عبارت، سومین مقدمه برهان حرکت ارسطو است.

نکته: برهان حرکت ارسطو، از حیث استفاده از «اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی»، مشابه برهان فارابی در اثبات وجود خداوند است.

مشاوره: تست مذکور، مشابه کنکور سراسری «خارج ۱۴۰۰» و «داخل ۱۴۰۱» است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۹- بحث کدام فیلسوف درباره خداوند از جهت هدف، به بحث فیلسوفانی مانند جیمز و برگسون درباره خداوند قرابت بیشتری دارد؟

- (۱) کانت (۲) ارسطو (۳) ملاصدرا (۴) دکارت

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۵)

افلاطون و ارسطو ← تلاش برای اثبات وجود خداوند با برهان‌های عقلی مختلف	بحث فیلسوفان درباره خداوند
دکارت ← تلاش برای اثبات وجود خداوند با برهانی عقلی	
کانت ← تلاش برای اثبات ضرورت وجود خداوند و قبول خداوند به عنوان تکیه‌گاه اصول اخلاقی و زندگی معنادار و حقیقی انسان	
جیمز و برگسون ← تلاش برای اثبات ضرورت وجود خدا برای معنابخشی به زندگی	
فارابی و ابن‌سینا و ملاصدرا ← تلاش برای اثبات وجود خدا با برهان‌های عقلی	

پاسخ شریعی:

ابتدا اصلی‌ترین ویژگی «جیمز و برگسون» را مشخص می‌کنیم:

این دو فیلسوف، در دوره‌ای زندگی می‌کردند که برخی اروپاییان با بحران معناداری روبرو بودند؛ پس جیمز و برگسون، تلاش کردند تا به جای اثبات وجود خداوند، به ضرورت وجود خداوند برای معنابخشی به زندگی بپردازند.

سپس ویژگی اصلی هر یک از فلاسفه مذکور در گزینه‌ها را مشخص می‌کنیم:

- کانت، به جای بحث از وجود خداوند، به بحث درباره ضرورت وجود خداوند پرداخت.
- ارسطو، با برهان‌هایی محکم (مانند برهان حرکت)، وجود خداوند را اثبات کرد.
- ملاصدرا از طریق برهان امکان فقری، وجود خداوند را اثبات کرد.
- دکارت با برهانی عقلی و سخن از نامتناهی بودن خداوند، به اثبات وجود او پرداخت.

گروه آموزشی ماز

۱۲۰- دلیل اصلی محال بودن تسلسل علت‌های نامتناهی کدام است؟

- در صورتی که سلسله معلول‌ها تا بی‌نهایت برود، معلولی که مقابل ما است، ابتدای زنجیره قرار می‌گیرد.
- اگر سلسله علت‌ها، هیچ‌گاه پایان نداشته باشد، هستی به سرانجام و غایت خود نمی‌رسد.
- هر زنجیره‌ای که ابتدا نداشته باشد، هیچ‌گاه در جهان هستی، به عرصه وجود نمی‌آید.
- در این صورت، بی‌نهایت علت، بدون علت آغازین در کنار معلول‌ها قرار می‌گیرند.

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - مفهومی - ۱۲۰۶)

پدیده پیش روی ما معلول علتی است. آن علت هم معلول علتی دیگر باشد و سلسله علت‌ها و معلول‌ها تا بی‌نهایت پیش می‌رود.	تسلسل علل نامتناهی
دلیل محال بودن: اگر این سلسله علت‌ها بخواهد تا بی‌نهایت به عقب برگردد و هر علتی وابسته به علت قبل از خود باشد، بدین معناست که آغازی نباشد و در این فرض اصلاً چیزی به وجود نمی‌آید که نوبت به معلول پیش روی ما برسد.	

پاسخ شریعی:

اگر تسلسل علل نامتناهی را بپذیریم، هیچ‌گاه برای جهان ابتدایی وجود نمی‌داشت و بنابراین هیچ‌وقت، هیچ‌چیز به وجود نمی‌آمد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ تسلسل علل نامتناهی محال است ولی معلول‌ها می‌توانند بی‌نهایت پیش بروند.
- ۲ محال بودن تسلسل علل مربوط به ابتدای زنجیره است نه انتهای آن؛ به عبارت ساده‌تر، ابتدا نداشتن سلسله علت‌ها محال است؛ نه انتها نداشتن آن.
- ۴ اولاً، این عبارت، مربوط به تعریف تسلسل علل نامتناهی است؛ نه دلیل محال بودن آن. ثانیاً، اگر سلسله علت‌ها، ابتدا نداشته باشد، اصلاً معلولی به وجود نمی‌آید که بخواد در کنار علت‌ها باشد.

گروه آموزشی ماز

۱۲۱- کدام مورد از ویژگی‌های عقول متعالی است؟

- ۱) اثبات آن‌ها از طریق کاربرد معرفت‌شناختی عقل صورت می‌گیرد.
- ۲) علم هر یک از آن‌ها، از طریق عقل و استدلال عقلی کسب می‌شود.
- ۳) بر اساس موضوع به دو نوع عقل نظری و عقل عملی تقسیم می‌شوند.
- ۴) برای انجام هر کاری در جهان، در ابتدا به آن‌ها نیازمند و وابسته هستیم.

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - مفهومی - ۱۳۰۷)

پاسخ شریعی:

علم ما به عقول در کاربرد متعالی و شیوه اثبات آن‌ها، از طریق استدلال‌های عقلی صورت می‌گیرد که همان کاربرد معرفت‌شناختی عقل است؛ یعنی می‌توانیم از طریق استدلال عقلی، وجود داشتن این موجودات را اثبات کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

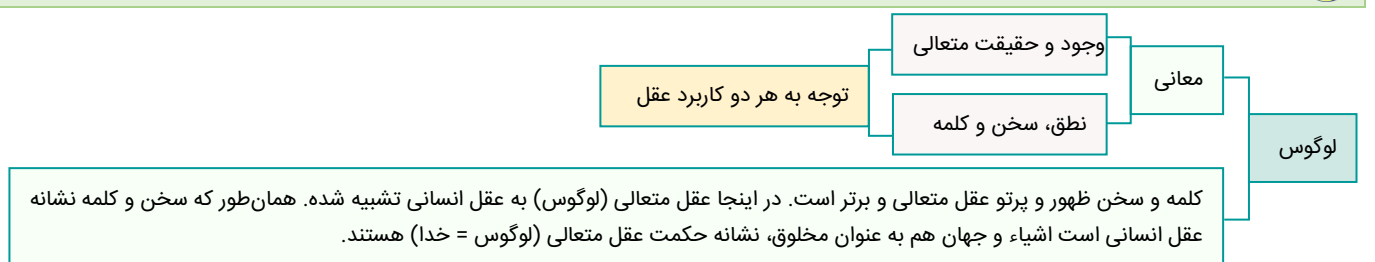
- ۲ علم عقل، به‌عنوان موجودی برتر از ماده، از طریق استدلال نیست؛ بلکه به‌صورت بی‌واسطه و شهودی است.
- ۳ و ۴ این دو گزینه مربوط به عقل در کاربرد قوة استدلال است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۲- منظور هراکلیتوس از لوگوس:

- ۱) قطعاً با مفهوم خداوند تطبیق ندارد.
- ۲) می‌تواند با مثال خیر افلاطونی مشابه باشد.
- ۳) همان معنای عقل در نزد فلاسفه مسلمان است.
- ۴) احتمالاً شامل همان فرشتگان در فلسفه اسلامی است.

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - ترکیبی - ۱۳۰۷)

پاسخ تشریحی:

افلاطون معتقد بود همهٔ اشیاء از مثال خیر هستند و از تابش یا پرتو مثال خیر ایجاد می‌شوند ولی خود آن نیستند؛ مانند هراکلیتوس که معتقد است اشیاء جهان ظهوری از لوگوس هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ مفهوم لوگوس، می‌تواند با معنای خداوند مطابقت داشته باشد؛ زیرا جاوید و غیرقابل تغییر است و باطن همهٔ موجودات جهان است.
- ۳ مفهوم لوگوس در نظر هراکلیتوس چیزی شبیه خداوند است، ولی عقل از نظر فلاسفهٔ مسلمان، مخلوق خداوند است؛ نه خودِ خداوند.
- ۴ لوگوس در بیان هراکلیتوس، احتمالاً همان خداوند است؛ نه فرشتگان.

تعبیر: گزینه‌های ۳ و ۴ تقریباً یک چیز را می‌گویند.

گروه آموزشی ماز

۱۲۳- کدام گزینه در خصوص مخالفت با عقل در جهان اسلام صحیح است و با عبارت زیر در تعارض و تضاد قرار می‌گیرد؟

«دوست دارم با عقل خویش، به همهٔ زوایای پنهان دین الهی سرک بکنم و رازهای ناشناختهٔ وحی را باز شناسم».

- ۱) برخی از مسلمانان با ورود فلسفه و منطق به‌عنوان دستاوردی یونانی، به جهان اسلام مخالف هستند.
- ۲) برخی از اندیشمندان مسلمان، دخالت و چون و چرا کردن عقل در همهٔ احکام دینی را امری ناپسند می‌دانند.
- ۳) برخی از فلاسفه مسلمان، به دنبال کشف همهٔ رازهای هستی‌شناسی دین و زوایای پنهان دین خدا، با عقل هستند.
- ۴) برخی از اندیشمندان مسلمان معتقدند که برخی از روش‌های عقلی، در مسائل دینی کاربرد ندارند، ولی اصل عقل مورد پذیرش است.

پاسخ: گزینهٔ ۴ (متوسط - ترکیبی - ۱۴۰۸)

محدود کردن دایرهٔ اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن ← کوشیدند نشان دهند برخی روش‌های عقلی در مسائل دینی کاربرد ندارد.

شکل‌های مخالفت با عقل در برخی از جریان‌های فکری در جهان اسلام

مخالفت با فلسفه و منطق ← به دلیل یونانی و غیر اسلامی بودن، با این دانش مخالفت کردند.

پاسخ تشریحی:

عبارت سؤال می‌خواهد با عقل به همهٔ زوایای دین الهی پی ببرد، ولی گزینهٔ چهار می‌خواهد نشان دهد که عقل در همهٔ بخش‌های دین کاربردی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ این عبارت دربارهٔ شکل دوم مخالفت با عقل است؛ درحالی‌که سؤال دربارهٔ شکل اول است.
- ۲ این ویژگی مربوط به بزرگان کلیسا در دورهٔ اول حاکمیت کلیسا است. در تمدن اسلامی کمتر کسی صراحتاً به مخالفت با عقل پرداخته است.
- ۳ این عبارت، مطابق با گزارهٔ سؤال است، نه در تضاد با آن.

گروه آموزشی ماز

۱۲۴- کدام گزینه، تمثیل درستی از نسبت عقل فعال و عقل انسان بیان می‌کند؟

- ۱) مانند مادری است که لقمه را برای کودکش آماده می‌کند و آن را در اختیار کودک قرار می‌دهد.
- ۲) مانند یک مأمور حراست است که تلاش می‌کند تا افراد، وارد فضاهای سبز در پارک نشوند.
- ۳) مانند مشاوری است که می‌کوشد درک درستی از زندگی را به مراجعه‌کنندهٔ خود هدیه دهد.
- ۴) مانند معلمی است که تلاش می‌کند تا دانش‌آموزان، خودشان به درک حقایق برسند.

پاسخ: گزینهٔ ۴ (دشوار - مفهومی - ۱۴۰۸)

مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان مانند آفتاب است نسبت به چشم یعنی ← عقل فعال = آفتاب / انسان = چشم

همان‌طور که آفتاب نوربخشی می‌کند، عقل فعال نیز با افاضهٔ خود، سبب آغاز اندیشیدن عقل انسان می‌شود.

پس با افاضهٔ عقل فعال، چشم انسان می‌بیند و بینا می‌شود ← فعالیت عقلی برای انسان ممکن می‌شود.

عقل انسان، خودش فعالیت می‌کند و به ادراک حقایق می‌رسد همان‌طور که دیدن توسط چشم اتفاق می‌افتد، نه آفتاب.

نسبت عقل فعال با عقل انسان (دستگاه ادراکی انسان)

جرقه ذهنی:

باید به دنبال گزینه‌ای باشید که به جای اینکه «خود حقیقت» را به شخص منتقل کند؛ «توانایی درک حقیقت» را آموزش دهد.

پاسخ تشریحی:

معلم تلاش می‌کند زمینه‌اندیشیدن و درک درست را برای دانش‌آموزان خود فراهم کند؛ دقیقاً مانند عقل فعال که با مدرسانی به صورت پنهانی و باطنی، روش اندیشیدن و توانایی تفکر را به انسان می‌دهد تا انسان، خودش به درک حقایق برسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مادر، لقمه را برای کودک خود آماده می‌کند، ولی عقل فعال درک را برای انسان فراهم نمی‌کند؛ بلکه توانایی اندیشیدن را به صورت کلی، به انسان اعطا می‌کند.
- ۲) تلاش نگهبان مانع عبور افراد است و این با نقش عقل فعال هم‌خوانی ندارد؛ زیرا عقل فعال، به دنبال مراقبت از عقل نیست.
- ۳) مشاور می‌کوشد تا عیناً، درک درستی از زندگی را به مراجعه‌کننده خود بیاموزد؛ حال آنکه عقل فعال، کمک می‌کند تا خود عقل به دانش دست پیدا کند؛ نه اینکه دانش‌ها را به عقل انسان بدهد.

گروه آموزشی ماز

۱۲۵- کدام گزینه در تعارض با مباحث مطرح شده توسط فارابی، پیرامون مدینه فاضله است؟

- ۱) مدیرعامل یک کارخانه به کارکنانش می‌گوید که می‌خواهد برای پیشرفت اقتصادی همه آن‌ها، افراد ضعیف‌تر را حذف کند.
- ۲) دانش‌آموزان ممتاز مدرسه با هم تصمیم گرفته‌اند که تلاش کنند تا با کمک به ضعیف‌ترها معدل کل مدرسه بالا برود.
- ۳) خیرین مدرسه‌ساز می‌گویند پول داشتن وقتی مزه دارد که بقیه هم بتوانند به میزان مناسبی از آن بهره ببرند.
- ۴) مردی به همسر خود می‌گوید به تو کمک خواهم کرد تا بتوانی در کنکور کارشناسی ارشد موفق بشوی.

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - ۱۳۰۹)

مدینه‌ای که مردم آن به اموری مشغول‌اند و به فضایی آراسته‌اند که مجموعه مدینه را به سوی سعادت می‌برد

هر عضو متناسب با ویژگی‌های خود وظیفه‌ای دارد و آن را به نحو احسن انجام می‌دهد.

مانند بدنی سالم است

مدینه فاضله

همان‌طور که در اعضای بدن برخی بر برخی تقدم دارند (مثلاً ریاست قلب بر همه اعضای بدن) برخی از اعضای جامعه نیز بر برخی دیگر مقدم‌اند (مثل ریاست فردی که ویژگی‌های ممتازی دارد بر مردم)

ریاست جامعه باید بر عهده کسی باشد که روحی بزرگ و سرشتی عالی دارد و به عالی‌ترین درجات تعقل رسیده و می‌تواند احکام و قوانین الهی را دریافت کند.

مدینه جاهله در مقابل مدینه فاضله است که مهم‌ترین تفاوت آن با مدینه فاضله، در هدف آن است.

جرقه ذهنی:

باید به دنبال گزینه‌ای باشید که به جای اینکه «پیشرفت همه جامعه» مد نظر باشد؛ «پیشرفت گروهی خاص» مورد توجه قرار بگیرد.

پاسخ تشریحی:

در یک مدینه فاضله، افراد فقط به فکر موفقیت خود نیستند؛ بلکه تلاش می‌کنند تا مجموعه جامعه، به سعادت نزدیک شود. در این گزینه مدیرعامل شرکت به دنبال حذف سایرین است تا گروه خاصی پیشرفت کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) دانش‌آموزان به دنبال پیشرفت همه افراد (قوی و ضعیف) هستند.
- ۳) خیرین مدرسه‌ساز، به دنبال رشد اقتصادی و رفاه همه مردم هستند.
- ۴) شوهر، به دنبال کمک به همسر خود است تا بتواند در کنکور موفق بشود و به سعادت نزدیک شود.

نکته: در مدینه فاضله فارابی، سعادت دنیا و آخرت، به صورت هم‌زمان مورد توجه قرار می‌گیرد.

گروه آموزشی ماز

۱۲۶- بیت زیر با کدام بخش از دیدگاه‌های ابن‌سینا تطابق دارد؟

«تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون / کجا به کوی طریقت نظر توانی کرد؟»

- (۱) تعریف طبیعت از نظر ابن‌سینا
- (۲) تفاوت نوع مطالعه ابن‌سینا درباره طبیعت با سایر افراد
- (۳) نظر ابن‌سینا درباره نقص و شر در طبیعت
- (۴) نظم کلی جهان و تأثیر آن بر ماوراءالطبیعه

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - ۱۲۱۰)

علاوه بر مطالعه عالم طبیعت، در رابطه وجودی این عالم با مبدأ کل جهان هستی نیز تأمل کنیم.

مطالعه عالم طبیعت در کنار تأمل در رابطه آن با ماوراءالطبیعه در نظر ابن‌سینا

تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها، دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور می‌دهد و به باطن آن‌ها می‌رساند و آن‌ها را به خشوع و خشیت در برابر حق می‌رساند.

پاسخ شش‌پایی:

ابتدا مقصود از بیت مذکور را مشخص می‌کنیم:

این بیت، بیانگر آن است که برای رسیدن به حقیقت واقعی، باید از طبیعت عبور کرد و به جهان فراتر از طبیعت نیز توجه کرد.

سپس روش مطالعه طبیعت توسط ابن‌سینا را بررسی می‌کنیم:

از نظر ابن‌سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها، دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور می‌دهد و به باطن آن‌ها می‌رساند.

نکته: ابن‌سینا معتقد است که در صورتی که طبیعت را به این شیوه مطالعه کنیم، به خشوع و خشیت در مقابل خداوند می‌رسیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) بیت مذکور، ارتباطی با تعریف طبیعت از نظر ابن‌سینا ندارد؛ ابن‌سینا، معتقد است که هر یک از اجزای طبیعت، دارای طبع و ذاتی هستند و کل این عالم نیز، دارای طبع و ذاتی است. تعریف فوق، ارتباطی با بیت صورت سؤال ندارد.
- ۳) بیت مذکور، ارتباطی با دیدگاه ابن‌سینا درباره نقص و بدی‌های جهان طبیعت ندارد؛ ابن‌سینا، معتقد است که در جهان طبیعت، بدی واقعی وجود ندارد و همه آن‌ها ظاهری است. دیدگاه فوق، ارتباطی با بیت صورت سؤال ندارد.
- ۴) بیت مذکور، ارتباطی با دیدگاه ابن‌سینا درباره نظم جهان طبیعت ندارد؛ ابن‌سینا، معتقد است که بدی‌های ظاهری در جهان طبیعت، سبب ایجاد نظم و اعتدال در طبیعت می‌شود. دیدگاه فوق، ارتباطی با بیت صورت سؤال ندارد.

گروه آموزشی ماز

۱۲۷- کدام عبارت درباره اشراق نور سهروردی درست است؟

- (۱) موجودات، همگی حقایق ظلمانی بودند که نور خداوند به آن‌ها تابید و آن‌ها را نورانی کرد.
- (۲) در جهان هستی، همه موجودات در تاریکی مطلق‌اند که با نور خدا روشن شده‌اند.
- (۳) موجودات جهان، هیچ نبوده‌اند و تابش نور خدا، آن‌ها را به نور مطلق تبدیل کرد.
- (۴) هر موجودی در جهان پرتویی از نور خداوند است و همه موجودات نور هستند.

پاسخ: گزینه ۴ (آسان - خط به خط - ۱۲۱۰)

استفاده از مفهوم نور به جای مفهوم وجود

مبدأ جهان و خالق هستی = نور محض = نورالانوار

اشیای دیگر از تابش پرتوی نورالانوار به وجود آمده‌اند، پس هر واقعییتی نور است، اما نه نور مطلق بلکه درجه‌ای است از نور

تفاوت موجودات = شدت و ضعف نورانیت آن‌ها

مشرق جهان = نور محض یا محل فرشتگان مقرب که به دلیل تجرد از ماده برای موجودات خاکی قابل مشاهده نیست.

مغرب کامل = جهان تاریکی یا عالم ماده

مغرب وسطی = میان مشرق محض و مغرب کامل که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته‌اند.

فلسفه شیخ اشراق

پاسخ تشریحی:

چون همه موجودات از نور خداوند خلق شده‌اند؛ پس همه موجودات جهان، نور هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ موجودات پیش از خلق توسط خداوند چیزی نبوده‌اند؛ نه اینکه حقایق ظلمانی باشند.
- ۲ در جهان هستی تاریکی مطلق راهی ندارد؛ بلکه هر جا که موجودی هست، نور نیز وجود دارد؛ اما ممکن است درجات پایینی از نور باشد.
- نکته: «نور» در فلسفه سهروردی، همان «وجود» در مباحث فلاسفه قبلی است؛ پس اگر بگوییم در جهان نور نیست؛ یعنی وجود نیست.
- ۳ نور مطلق، فقط خداوند است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۸- درباره حکمت متعالیه کدام درست است؟

- ۱) حکمت متعالیه از تلفیق چهار منبع پدید آمده است: فلسفه مشائی - فلسفه اشراقی - عرفان اسلامی - آیات و روایات.
- ۲) چون حکمت متعالیه از شهود و آیات و روایات در مقدمات استدلال‌های خود استفاده نمی‌کند؛ عرفان یا کلام نیست.
- ۳) ملاصدرا می‌داند که معیار فلسفه، استدلال عقلی است، بنابراین در مطالب خود به هیچ‌وجه از شهود و وحی بهره نبرده است.
- ۴) تلاش ملاصدرا در حکمت متعالیه آن است که بتواند در بین استدلال‌های عقلی، از شهود و وحی بهره ببرد و آن‌ها را ارتقا ببخشد.

پاسخ: گزینه ۲ (آسان - خط به خط - ۱۲۱۱)

پاسخ تشریحی:

ملاصدرا هر جا از وحی یا شهود بهره برده است، از این دو منبع نه به عنوان پایه استدلال، بلکه به عنوان تأیید یا شاهد استفاده کرده است؛ بنابراین هیچ‌گاه فلسفه او، تبدیل به عرفان یا کلام نشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ حکمت متعالیه، فلسفه‌ای التقاطی و ترکیبی نیست که از ترکیب یا مخلوط کردن این ۴ منبع ایجاد شده باشد؛ بلکه هویتی واحد دارد.
- ۳ ملاصدرا در مطالب خود از شهود و وحی الهی بهره برده و از آن‌ها به عنوان تأیید کننده و شاهد استدلال‌های خود، استفاده کرده است.
- ۴ ملاصدرا در بین استدلال‌های عقلی خود، از وحی و شهود بهره نبرده است. بلکه آن‌ها را جداگانه و برای تأیید یا شاهد استفاده نموده است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۹- با توجه به کدام اصل، به شکل راحت تری می‌توانیم اختلاف میان اشیاء جهان را تبیین عقلانی کنیم؟

- ۱) اصالت وجود
- ۲) اصالت ماهیت
- ۳) وحدت حقیقت وجود
- ۴) مراتب داشتن وجود

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - ۱۲۱۱)

ملاصدرا با طرح دو اصل اصالت وجود و وحدت حقیقت وجود با این سؤال مواجه شد که اگر حقیقت فقط یکی است و آن هم وجود است، نباید بین موجودات اختلاف و تفاوتی وجود داشته باشد، درحالی‌که دیدن تفاوت اشیاء بسیار واضح است و او برای تبیین تعدد و تکثر عالم، یعنی توضیح اختلاف بین موجودات، نظریه «مراتب داشتن وجود» را مطرح نمود.

پاسخ تشریحی:

توضیح تفاوت و کثرت در جهان، با پذیرش «اصالت ماهیت» ساده‌تر است؛ زیرا ماهیت، وجه تمایز میان موجودات است؛ بنابراین با پذیرش اصالت ماهیت به راحتی می‌توان تفاوت‌های موجودات را بررسی و تبیین عقلانی کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های ۱ و ۳ و ۴ اصالت وجود و اصل‌های مرتبط با آن، از آنجا که به «وجود» باز می‌گردند و «وجود»، وجه شباهت میان موجودات است؛ کار دشواری برای تفسیر تفاوت‌ها در جهان دارند.

دام تستی:

درست است که از طریق نظریه «مراتب داشتن وجود» نیز می‌توان به تفاوت میان موجودات رسید و آن را تبیین عقلانی کرد؛ اما قطعاً استدلال‌هایی که از طریق «اصالت ماهیت» باشند، کار ساده‌تری برای تبیین عقلانی کثرت‌های جهان دارند.

گروه آموزشی ماز

۱۳۰- با توجه به درخت فکری انسان کدام گزینه درست است؟

- ۱) اصل و ریشه درخت فکری انسان را اصول و عقاید دینی هر کس تشکیل می‌دهد و فلسفه، شاخ و برگ آن است.
- ۲) شهید مطهری جزء بهترین گروه‌ها بود که میان فلسفه او و زندگی‌اش، قطعاً ارتباط مستقیم وجود داشت.
- ۳) هر کس ریشه درخت فکری سالمی را انتخاب کرده باشد، قطعاً رفتارهایش بر اساس ریشه فکری اوست.
- ۴) علت اینکه گروهی به درخت فکری نامناسب و ناسالم می‌رسند، سبک زندگی نامناسب این افراد است.

پاسخ: گزینه ۲ (آسان - ترکیبی - ۱۲۱۲)

پاسخ تشریحی:

استاد شهید مطهری یک نمونه عالی برای گروه چهارم است که وقتی درباره یک موضوع مثلاً فرهنگ سخن می‌گوید، می‌توان فهمید که سخنان او از ریشه فکری و فلسفی او نشأت گرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ریشه درخت فکری انسان، اصول فلسفی پذیرفته شده اوست؛ نه مباحث دینی.
- ۳) برخی افراد هستند که علی‌رغم ریشه فکری مناسب، هنوز موفق نشده‌اند که بین ریشه فکری و سبک زندگی خود ارتباط برقرار کنند.
- ۴) این عبارت برعکس بیان شده است؛ درواقع سبک زندگی معلول ریشه فکری انسان است، نه علت آن.

گروه آموزشی ماز

چرا مارکوپولو؟

- ✓ تنها کتاب موجود در ایران که شامل سوالات شبیه ساز نهایی و پیش بینی کنکور ۱۴۰۳ است.
- ✓ تنها کتاب موجود در ایران که تخمین رتبه شما را بر اساس کنکور و نمره نهایی انجام می دهد.
- ✓ تنها کتاب موجود در ایران که پاسخنامه فوق تشریحی به علاوه کادر آموزشی و جدول جمع بندی دارد.
- ✓ تنها کتاب موجود در ایران که شامل سوالات نهایی ۱۴۰۲ و راهنمای تصحیح مصححان آموزش و پرورش است.

بیشترین کیفیت + مناسب ترین قیمت

برای اطلاعات بیشتر کلیک کنید

۵ راهکار برای کاهش استرس و اضطراب در زمان جمع‌بندی کنکور

با نزدیک شدن به زمان کنکور استرس و اضطراب دانش‌آموزان زیاد می‌شود، به صورت کلی این استرس طبیعی است. زحمت‌های چند سال شما قرار است در یک آزمون خلاصه شود و نمی‌توان گفت که این استرس طبیعی نیست. فقط باید مراقب باشید که این استرس نزدیک زمان کنکور مانع جمع‌بندی و تست‌زنی و کاهش ساعت مطالعه شما نشود.

علائم اضطراب:

یک سری علائم مربوط به شرایط بدنی ما می‌شود. مانند: سرگیجه، مشکل در خوابیدن و بیدار شدن، ناخن جویدن، درد معده، سردرد و...
یک سری علائم مربوط به روحیه می‌شود. مانند: بی‌حوصلگی، تنبلی کردن و عدم اجرای برنامه، احساس خستگی و خواب‌آلودگی و...

علل استرس و اضطراب در ایام جمع‌بندی:

۱. عدم آمادگی کامل برای کنکور
 ۲. فراموشی مطالب
 ۳. نداشتن یک برنامه‌ریزی دقیق برای جمع‌بندی دروس
 ۴. توقع گرفتن یک نتیجه خوب و دل‌خواه
 ۵. تحت فشار خانواده و مسائل مربوط به خانواده
 ۶. تعداد سوالات غلط و نزده زیاد
- و...

چگونه استرس خودمان را کاهش دهیم؟

۱. محیط مطالعه خود را سر و سامانی دهید!

گاهی اوقات دانش‌آموزان به محیط مطالعه‌شان توجهی ندارند و از تاثیرات آن بی‌خبرند. مکانی را که شما برای مطالعه در نظر می‌گیرید باید ساده و مرتب باشد. زمانی که جلوی دیدتان شلوغ باشد تمرکزتان روی مطالعه کاهش پیدا می‌کند و در نهایت سرعت مطالعه‌تان کاهش پیدا می‌کند.

۲. یک برنامه دقیق داشته باشید.

برای خودتان یک برنامه دقیق از مباحثی که قرار است جمع‌بندی کنید. لیست کارهایی که قرار است انجام بدهید در بیاورید.

در این برنامه ساعت خواب و بیداری خودتان را مشخص کنید. بهتر است ساعت خوابتان را نزدیک کنکور تغییر ندهید و طبق یک روتین پیش بروید.

کنار کارهایی که در لیست نوشته‌اید تیک بزنید تا اعتماد بنفستان حفظ شود و انگیزه بگیرید برای روزهای پایانی. در برنامه‌ریزی خودتان سعی کنید از آزمون‌های جمع‌بندی سال‌های گذشته ماز و امسال بهره‌گیری تا بتوانید تمام مباحث را مرور کنید و نگران فراموشی آن‌ها نباشید. در نهایت بعد از این آزمون‌ها به سراغ کنکورهای سال‌های اخیر بروید.

۳. ورزش کنید.

اول صبح قبل از اینکه به پای برنامه درسی بروید بهتر است کمی ورزش کنید. ورزش باعث ترشح هورمون دوپامین در بدن می‌شود و باعث می‌شود استرستان کاهش پیدا کند.

۴. تغذیه مناسبی داشته باشید.

در این ایام بهتر است از خوردن شیرینی‌جات و خوراکی‌هایی که مواد افزودنی دارند خودداری کنید. بهترین تغذیه در این ایام خوردن میوه‌جات و مغزهای بادام، گردو، پسته و... است. حتماً بطری آب در کنار خودتان قرار دهید تا مصرف آب را فراموش نکنید.

مصرف قهوه و کافئین را به به حداقل برسانید یا کلاً مصرف نکنید. چرا که خود کافئین باعث ایجاد استرس و اضطراب می‌شود.

۵. مصرف تلفن همراه را به حداقل برسانید!

سعی کنید خودتان را از حواشی پیرامون کنکور دور کنید. از مقایسه خودتان با دیگران خودداری کنید. در این بازه تمام تمرکزتان را بر روی دروس بگذارید تا در نهایت بتوانید بهترین استفاده را ببرید و نتیجه دلخواهتان را بگیرید.